

Konstitutionsutskottets betänkande 2019/20:KU5

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Sammanfattning

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. I detta betänkande redovisar utskottet resultatet av uppföljningen för 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Utskottet har gett övriga utskott tillfälle att yttra sig och yttranden har kommit in från nio utskott. Yttrandena innehåller värdefulla iakttagelser och synpunkter om hur subsidiaritetsprövningarna fungerar.

Konstitutionsutskottet konstaterar att Lissabonfördraget trädde i kraft för tio år sedan. Genom Lissabonfördraget fick de nationella parlamenten en särskild roll att kontrollera hur subsidiaritetsprincipen tillämpas. Riksdagen och de övriga nationella parlamenten har alltså en fördragsenlig skyldighet att bevaka att subsidiaritetsprincipen efterlevs. Samtidigt som varje utskott i riksdagen fick i uppdrag att genomföra subsidiaritetsprövningar av utkast till lagstiftningsakter fick konstitutionsutskottet i uppdrag att följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Syftet är att ett organ ska följa utvecklingen av subsidiaritetskontrollen och samla erfarenheter från olika områden. Utskottet anser att det är värdefullt att en systematisk uppföljning görs varje år.

Under 2018 översändes 149 förslag till riksdagen för subsidiaritetsprövning, vilket är det högsta antalet förslag som översänts sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Riksdagen lämnade tolv motiverade yttranden. Inget förslag uppnådde tröskeln för ett gult kort på EU-nivå. Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har totalt 862 förslag översänts till de nationella parlamenten, varav tre förslag har lett till ett gult kort. Riksdagen har haft invändningar mot knappt 9 procent av förslagen.

När det gäller kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipens tillämpning har en klar förbättring kunnat skönjas sedan första gången konstitutionsutskottet gjorde en genomgång av motiveringarna, vilket är

glädjande. Motiveringarna varierar dock fortfarande till omfattning och innehåll och utskottet avser att följa utvecklingen. Konstitutionsutskottet välkomnar att kommissionen meddelat att den avser att göra ett uppehåll i åttaveckorsfristen över jul och nyår med början 2019, vilket kommer att möjliggöra för parlamenten att göra en noggrann subsidiaritetsprövning även av förslag som lämnas i anslutning till jul och nyår. Utskottet vidhåller dock att de nationella parlamentens planering skulle underlättas betydligt om kommissionen tillhandahöll mer detaljerad och precis information om varje initiativ, inklusive när översättningarna förväntas bli klara.

Utskottet noterar att det för närvarande pågår ett arbete med att se över IPEX när det gäller den information som läggs in där. Riksdagsförvaltningen deltar i detta arbete, som beräknas bli klart under hösten 2020. Utskottet avser att följa denna fråga.

Innehållsförteckning

Utskottets anmälan.....	5
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Bakgrund	7
Inriktningen på uppföljningen.....	7
Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget.....	8
Subsidiaritetsprövningen i riksdagen	12
Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritets- prövningen	13
Den parlamentariska EU-kommittén.....	18
Utskottets överväganden.....	20
Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria	20
Ärendenas formella hantering m.m.	20
Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar.....	35
Kommissionens motiveringar med avseende på subsidiaritetsprincipen	78
Yttranden från andra utskott.....	80
Utskottets ställningstagande	91
<i>Bilaga 1</i>	
Skatteutskottets yttrande 2019/20:SkU4y	97
<i>Bilaga 2</i>	
Justitieutskottets yttrande 2019/20:JuU2y	102
<i>Bilaga 3</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU3y	111
<i>Bilaga 4</i>	
Socialförsäkringsutskottets yttrande 2019/20:SfU2y	116
<i>Bilaga 5</i>	
Utbildningsutskottets yttrande 2019/20:UbU2y	123
<i>Bilaga 6</i>	
Trafikutskottets yttrande 2019/20:TU2y.....	130
<i>Bilaga 7</i>	
Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2019/20:MJU4y.....	141
<i>Bilaga 8</i>	
Näringsutskottets yttrande 2019/20:NU2y.....	144
<i>Bilaga 9</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2019/20:AU2y	151
<i>Bilaga 10</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2018	155
<i>Bilaga 11</i>	
Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2018 – per politikområde	174
<i>Bilaga 12</i>	
Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2010–2018.....	183
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2018	21
Tabell 2 Antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2018	22

Tabell 3 Antal prövade utkast till lagstiftningsakter och antal motiverade yttranden i riksdagen 2010–2018.....	33
Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område.....	37
Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område	41
Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område.....	45
Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område	49
Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område	52
Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område	54
Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område	56
Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område.....	58
Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område	60
Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område	62
Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område.....	64
Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område	67
Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område	70
Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område	74
Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område.....	77
Tabell 19 Utkast till lagstiftningsakter som saknar tillfredsställande subsidiaritet motiveringar.....	79

Utskottets anmälan

Konstitutionsutskottet anmäler härmed för riksdagen resultatet av den uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisas i detta betänkande enligt 7 kap. 8 § andra stycket riksdagsordningen.

Stockholm den 12 december 2019

På konstitutionsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Hans Ekström (S), Ida Karkiainen (S), Matheus Enholm (SD), Per-Arne Håkansson (S), Linda Ylivainio (C), Mia Sydow Mölleby (V), Ida Drougge (M), Fredrik Lindahl (SD), Tuve Skånberg (KD), Daniel Andersson (S), Tina Åcketoft (L), Mikael Strandman (SD), Camilla Hansén (MP), Erik Ottoson (M), Lars Jilmstad (M) och Nermina Mizimovic (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen.¹ Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen i riksdagen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Utskottet meddelar sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

I detta betänkande redogörs för uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. som avslutats genom beslut i ett utskott (protokollsutdrag) eller genom beslut i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Subsidiaritetsärenden som inleddes under hösten 2018 men avslutats först under våren 2019 ingår inte i den här utan tas i stället upp vid nästa uppföljning. Inget hindrar dock utskotten från att i sina yttranden, om de så önskar, även ta upp subsidiaritetsprövningar som har genomförts senare. Årets uppföljning är den tionde i ordningen.²

Som ett led i beredningen av ärendet beslutade utskottet att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över iakttagelserna i en promemoria som upprättats inom utskottet. Konstitutionsutskottet önskade särskilt

- en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördraget trädde i kraft
- en samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
- en kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
- en kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) eller kontakter med riks-

¹ En ny riksdagsordning trädde i kraft den 1 september 2014. Fram till den 31 augusti 2014 fanns bestämmelsen i 10 kap. 6 § åttonde stycket RO.

² För tidigare uppföljningar, se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8, bet. 2013/14:KU5, bet. 2014/15:KU5, bet. 2015/16:KU5, bet. 2016/17:KU5, bet. 2017/18:KU5 och bet. 2018/19:KU5.

dagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information

- kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag till eller önskemål om förbättringar.

Yttranden kom in från skatteutskottet, justitieutskottet, försvarsutskottet, socialförsäkringsutskottet, utbildningsutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet (se bilaga 1– 9).

Till detta betänkande bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2018 (se bilaga 10). Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak avser (se bilaga 11). En sammanställning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2018 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 12.³

Bakgrund

Inriktningen på uppföljningen

Utskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen består av två delar. En del avser den rent formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter. Uppföljningen i denna del gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som har använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Enbart en sådan formellt inriktad uppföljning torde dock inte svara fullt ut mot den uppgift som konstitutionsutskottet är avsett att ha enligt förarbetena. Utredningen som lade fram förslaget till ändringar i riksdagsordningen ansåg det värdefullt om ett organ följer utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll och samlar erfarenheter från olika områden (framst. 2008/09:RS4 s. 53). Utredningen ansåg att konstitutionsutskottet var bäst lämpat att fylla det behov som Riksdagskommittén tidigare hade pekat ut av ett organ med ett ”helikopterperspektiv” på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (framst. 2008/09:RS4 s. 53; se även framst. 2005/06:RS3 s. 59).

Om det uttalade behovet av ett helikopterperspektiv på tillämpningen av subsidiaritetsprincipen ska kunna tillgodoses bör uppföljningen även uppmärksamma utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar. Samtidigt bör uppföljningen inte innebära att konstitutionsutskottet genomför nya subsidiaritetskontroller i varje enskilt ärende. Det skulle knappast vara lämpligt i konstitutionellt hänseende, och det skulle inte heller vara förenligt

³ Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Inga subsidiaritetsprövningar genomfördes dock under december 2009.

med uppfattningen i förarbetena, dvs. att det är respektive utskott som är bäst lämpat att genomföra kontrollen (framst. 2008/09:RS4 s. 52, bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Mot denna bakgrund avser uppföljningen i den andra delen främst utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar har utfallit på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till olika mål. Mål kan finnas både på EU-nivå, t.ex. i fördragen, och på nationell nivå, t.ex. i grundlag eller vanlig lag eller i form av särskilda riksdagsbeslut på ett område. På sikt kan man få en bild av hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla de befintliga målen. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte var för sig innebär att subsidiaritetsprincipen träds för när men som sammantagna kan peka på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

Vid konstitutionsutskottets tidigare uppföljningar har en del brister i kommissionens motiveringar när det gäller subsidiaritetsprincipen uppmärksammas. Mot denna bakgrund görs även i detta betänkande en översiktlig genomgång av kommissionens motiveringar i fråga om subsidiaritetsprincipen.

Subsidiaritetskontrollen enligt Lissabonfördraget

Subsidiaritetsprincipen

Lissabonfördraget ger de nationella parlamenten en särskild roll när det gäller kontrollen av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen. Innebörden av subsidiaritetsprincipen framgår av artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget):

Enligt subsidiaritetsprincipen ska unionen på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna [...] och därför, på grund av den planerade åtgärdens omfattning eller verkningar, bättre kan uppnås på unionsnivå.

Subsidiaritetsprincipen gäller således inte på de områden där unionen har exklusiv befogenhet, dvs. områden där unionen ensam har beslutanderätten. Sådana områden är tullunionen, vissa konkurrensregler, den gemensamma handelspolitiken och den monetära politiken för medlemsstater som har euron som valuta (se artikel 3 i EUF-fördraget). För övriga områden inom unions-samarbetet där befogenheten är delad mellan unionen och medlemsstaterna gäller att subsidiaritetsprincipen ska tillämpas.

Delade befogenheter

Enligt artikel 4 i EUF-fördraget ska unionen ha delad befogenhet med medlemsstaterna om den genom fördragen tilldelas en befogenhet som inte

omfattas av de områden som omfattas av artikel 3 och 6 i EUF-fördraget. Det gäller således bl.a. den inre marknaden, socialpolitik, miljö, konsumentskydd, transport, energi och området med frihet, säkerhet och rättvisa. Enligt artikel 6 i EUF-fördraget har unionen befogenhet att vidta stödjande åtgärder t.ex. i fråga om industripolitik, kultur och turism.

Av artikel 2 i EUF-fördraget framgår vidare att när fördragen tilldelar unionen en befogenhet som ska delas med medlemsstaterna på ett visst område, får unionen och medlemsstaterna lagstifta och anta rättsligt bindande akter på detta område. Medlemsstaterna ska utöva sin befogenhet om unionen inte har utövat sin befogenhet.

När det gäller de delade kompetenserna anses den nödvändiga kompetensöverföringen äga rum i och med att fördragen ratificeras och en stat överläter suveränitetsrättigheter (Melin & Nergelius, EU:s konstitution, Maktfördelningen mellan den europeiska unionen, medlemsstaterna och medborgarna, 7:e uppl., 2012, s. 31). På dessa områden har EU och medlemsstaterna en samtidig kompetens. Varje gång som rådet och Europaparlamentet utfärdar en rättsakt i ett givet ämne upphör medlemsstaternas rätt att lagstifta på ett sätt som står i strid med eller kan påverka den gemensamma rättsaktens tillämpning (Melin & Nergelius, s. 31 f.).

Vad som sker kan beskrivas som att unionen successivt utnyttjar den genom fördragen givna kompetensen i takt med att rättsakter beslutas. I samma takt upphör den tidigare samtidiga kompetensen hos medlemsstaterna. Detta brukar kallas lagstiftningsutrymmets upptagenhet eller EU-rättens spärrverkan. I den utsträckning som gemensamma normer beslutas blir utrymmet för nationell lagstiftning upptaget eller intecknat (Melin & Nergelius, s. 31).

EU-institutionernas och de nationella parlamentens roll

Unionens institutioner ska tillämpa subsidiaritetsprincipen i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna (förkortas protokoll nr 2). Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 ska utkast till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Detta gäller oavsett om kommissionen eller i förekommande fall någon annan är förslagsställare.

Genom Lissabonfördraget har, som nämnts, de nationella parlamenten fått en särskild roll i kontrollen av hur subsidiaritetsprincipen tillämpas. Enligt artikel 5.3 i EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med det förfarande som anges i protokollet. Det är alltså en fördragsenlig skyldighet för de nationella parlamenten att bevaka att subsidiaritetsprincipen efterlevs.

Kommissionen, och i förekommande fall andra förslagsställare, ska översända sina utkast till lagstiftningsakter och sina ändrade utkast till de nationella parlamenten. Efter att utkasterna har översänts till de nationella parlamenten får varje nationellt parlament (eller kammare i ett sådant parlament som har två kammare) lämna ett motiverat yttrande till

Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande med skälen till att det anser att det aktuella utkastet inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. De nationella parlamenten har åtta veckor på sig från den dag då utkasten översänds att lämna ett sådant motiverat yttrande.

Europaparlamentet, rådet och kommissionen ska ta hänsyn till alla motiverade yttranden från de nationella parlamenten.

Gula kortet

Varje nationellt parlament har två röster, vilket innebär att det finns totalt 56 röster inom EU. I de länder som har tvåkammerssystem har kamrarna en röst vardera. Om minst en tredjedel av det totala antalet röster som tilldelats de nationella parlamenten, dvs. 19 röster, står bakom uppfattningen att ett lagstiftningsutkast strider mot subsidiaritetsprincipen ska utkastet omprövas av kommissionen eller i förekommande fall av en annan förslagsställare (det gula kortet). För ett utkast till lagstiftningsakt som avser straffrättsligt samarbete och polissamarbete är tröskeln en fjärdedel, dvs. något lägre (14 röster). Efter omprövningen kan kommissionen eller någon annan förslagsställare besluta att antingen vidhålla utkastet, ändra det eller dra tillbaka det. Detta beslut ska vara motiverat.

Orange kortet

Inom ramen för det ordinarie lagstiftningsförfarandet kan ett förslag till lagstiftningsakt som lett till att minst en enkel majoritet av de nationella parlamentens röster har ställt sig bakom kritiska yttranden, få ytterligare konsekvenser under lagstiftningsprocessen (det orange kortet). Efter omprövningen kan kommissionen besluta att antingen vidhålla förslaget, ändra det eller dra tillbaka det. Om kommissionen väljer att vidhålla förslaget, ska den i ett motiverat yttrande ange skälen till varför den anser att förslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Före den första behandlingen ska Europaparlamentet och rådet ta ställning till om lagstiftningsförslaget är förenligt med subsidiaritetsprincipen och ska då särskilt beakta de motiveringar som angetts och delas av majoriteten av de nationella parlamenten samt kommissionens motiverade yttrande. Om rådet med en majoritet på 55 procent av rådsmedlemmarna eller Europaparlamentet med en majoritet av de avgivna rösterna anser att lagstiftningsförslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen, ska förslaget inte behandlas vidare.

Ogiltighetstalan enligt Lissabonfördraget

Enligt artikel 263 i EUF-fördraget ska EU-domstolen granska lagenligheten av sådana lagstiftningsakter som antas av rådet, kommissionen eller Europeiska centralbanken och som inte är rekommendationer eller yttranden. EU-domstolen ska också granska lagenligheten av sådana rättsakter som antas av Europaparlamentet eller Europeiska rådet och som ska ha rättsverkan i förhållande till tredje man och sådana akter antagna av unionens organ eller

byråer som är avsedda att ha rättsverkan i förhållande till tredje man. För detta ändamål ska domstolen vara behörig att pröva talan som väcks av en medlemsstat, Europaparlamentet, rådet eller kommissionen om bristande behörighet, åsidosättande av väsentliga formföreskrifter, åsidosättande av fördragen eller av någon rättsregel som gäller dess tillämpning eller maktmissbruk.

En talan som avses i denna artikel ska väckas inom två månader från den dag då åtgärden offentliggjordes eller delgavs klaganden eller, om så inte skett, från den dag då klaganden fick kännedom om åtgärden, allt efter omständigheterna.

Enligt artikel 8 i protokoll nr 2 är EU-domstolen bl.a. behörig att pröva en talan om åsidosättande av subsidiaritetsprincipen genom en lagstiftningsakt som i enlighet med artikel 263 i EUF-fördraget har väckts av en medlemsstat eller som i enlighet med denna medlemsstats rättsordning har överlämnats av denna på dess nationella parlaments vägnar eller för en kammare i detta parlament.

Utskottens roll i den fortsatta lagstiftningsprocessen

Lissabonutredningen påminde i sin rapport om vikten av att riksdagen genom det berörda utskottet bevakar subsidiaritetsprincipens hantering i den fortsatta lagstiftningsprocessen. Om riksdagen har lämnat ett motiverat yttrande i frågan är det enligt utredningen särskilt viktigt att denna del av frågan bevakas (framst. 2008/09:RS4 s. 55). Om den föreslagna rättsakten antas utan att riksdagens synpunkter beaktats av EU:s institutioner ansåg utredningen att det kan finnas anledning att överväga om ytterligare åtgärder bör vidtas. Protokollet ger, som nämnts, de nationella parlamenten en möjlighet att via sina regeringar väcka en ogiltighetstalan i EU-domstolen inom två månader efter det att rättsakten antagits. Riksdagen kan genom ett tillkännagivande uppmana regeringen att väcka en fråga av detta slag vid domstolen. Initiativ till ett sådant tillkännagivande får tas antingen genom en motion eller i form av ett utskottsinitiativ.

Konstitutionsutskottet gjorde inte något uttalande om detta i sitt betänkande Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (bet. 2009/10:KU2). Utskottet har dock senare gjort vissa uttalanden i uppföljningarna av denna fråga. Vid uppföljningen 2012 uttalade konstitutionsutskottet att rutiner borde införas för att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Utskottet konstaterade då att riksdagen saknar sådana fasta rutiner för information om när lagstiftningsförslagen antagits (bet. 2012/13:KU8 s. 52).

Vid uppföljningen 2013 konstaterade konstitutionsutskottet att flera utskott instämde i konstitutionsutskottets uttalande från 2012 och vidhöll att det skulle vara ett stöd för utskotten om man centralt inom Riksdagsförvaltningen bevakade när lagstiftningsförslag antas av rådet och i förekommande fall Europaparlamentet (bet. 2013/14:KU5 s. 39). Bevakningen borde också innebära kommissionens tillbakadraganden av förslag. Informationen ska

förmedlas till utskotten. Det är sedan utskottens uppgift att följa upp hur riksdagens invändningar mot subsidiaritetsprincipens tillämpning har tillgodosetts i den antagna lagstiftningen. Den analys som behöver utföras bör således utskotten stå för. Konstitutionsutskottet ansåg det vara naturligt att uppföljningen fokuserar på de fall där riksdagen lämnat ett motiverat yttrande.

EU-samordningens roll att bevaka när lagstiftningsakter antas

Sedan våren 2014 bevakar EU-samordningen inom Riksdagsförvaltningen när lagstiftningsförslag som subsidiaritetsprövats antas och underrättar därefter utskotten. Det görs genom att EU-samordningen via e-post meddelar det berörda utskottskansliet när en lagstiftningsakt antas.

Subsidiaritetsprövningen i riksdagen

Enligt 9 kap. 20 § andra stycket RO ska riksdagen pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Riksdagen prövar samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds i enlighet med protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Efter att ett utkast till lagstiftningsärende mottagits i riksdagen hänvisar kammaren utkastet till det utskott vars beredningsområde ärendet gäller. Detta utskott har sedan i uppgift att pröva om utkastet strider mot subsidiaritetsprincipen och, om det anser att så är fallet, avge ett utlåtande till kammaren med förslag till ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (10 kap. 3 § RO). Utskottet ska också avge ett utlåtande om minst fem ledamöter av utskottet begär det. I annat fall ska utskottet genom ett protokollsutdrag anmäla till kammaren att utkastet inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Ett beslut i kammaren om ett motiverat yttrande ska meddelas Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande genom en riksdagsskrivelse (11 kap. 21 § andra stycket RO).

Under beredningen av subsidiaritetsärendena har det beredande utskottet möjlighet att inhämta yttranden från andra utskott enligt bestämmelserna i 10 kap. 7 § RO. Detta innebär att ett utskott vid behov kan begära ett yttrande från konstitutionsutskottet om ett utskott vid prövningen av subsidiaritetsfrågan i ett visst fall känner tvekan om subsidiaritetsprincipens innebörd och dess tillämpning i praxis (se framst. 2008/09:RS4 s. 53, bet. 2009/10:KU2 s. 14).

Utskottet kan även begära att regeringen lämnar information om sin bedömning av tillämpningen av subsidiaritetsprincipen (10 kap. 10 § andra stycket RO). Sådan information ska lämnas inom två veckor från den dag då utskottet begär det och kan lämnas antingen skriftligen eller muntligen av ett statsråd eller en statssekreterare, eller undantagsvis av en annan tjänsteman från det berörda departementet.

Konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen

Konstitutionsutskottet har uttalat att uppföljningen kommer att kunna ge utskotten vägledning i subsidiaritetskontrollen och också påmint om att utskotten vid behov kan inhämta konstitutionsutskottets synpunkter i fråga om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen genom möjligheten för det beredande utskottet att inhämta yttranden från andra utskott i ärendet (bet. 2009/10:KU2 s. 14).

I det följande beskrivs några av konstitutionsutskottets tidigare uttalanden om subsidiaritetsprövningen.

En lämplighetsprövning

Vid behandlingen av riksdagsstyrelsens framställning Tillämpningen av Lissabonfördraget i riksdagen (framst. 2008/09:RS4) uttalade konstitutionsutskottet att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att denna därför ska utföras av det utskott som innehar sakkunskapen på området i fråga (bet. 2009/10:KU2 s. 13).

Konstitutionsutskottet underströk att prövningen handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte huruvida den föreslagna åtgärden ska företas eller inte. Vid denna prövning bör utskotten hämta vägledning från de riktlinjer som alltsedan subsidiaritetsprincipen infördes i EU-fördraget 1992 varit vägledande vid tillämpningen av subsidiaritetsprincipen, och som Lissabonutredningen hänvisat till (se framst. 2008/09:RS4 s. 52).

Först ställs frågan om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden genom att den företas på nationell, regional eller lokal nivå. Om svaret är nekande ska åtgärden vidtas på unionsnivå. Om svaret är jakande ska frågan ställas om målen för åtgärden kan uppnås bättre genom att den företas på unionsnivå.

För att besvara den sistnämnda frågan bör följande följdfrågor ställas:

- Finns det viktiga gränsöverskridande aspekter på den föreslagna åtgärden som inte på ett tillfredsställande sätt kan regleras genom åtgärder av medlemsstaterna?
- Skulle underlåtenhet att handla på unionsnivå stå i strid med fördragets krav eller på annat sätt avsevärt skada medlemsstaternas intressen?
- Skulle en åtgärd på unionsnivå på grund av sin omfattning eller sina verkningar innebära klara fördelar jämfört med en åtgärd på medlemsstatsnivå?

Denna metod att fastställa på vilken nivå en åtgärd bör vidtas har utskottet sedermera valt att kalla tvåstegsmetoden (bet. 2010/11:KU18 s. 22).

Kan en subsidiaritetsprövning inkludera en proportionalitetsbedömning?

Vid sin första uppföljning hösten 2010 av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen noterade konstitutionsutskottet att det av fördragets och protokollets ordalydelser inte följer någon skyldighet för de nationella parlamenten att följa proportionalitetsprincipens tillämpning (bet. 2010/11:KU18 s. 22). Av detta torde dock inte, ansåg utskottet, motsatsvis kunna dras någon slutsats om att de nationella parlamenten inte får eller bör göra en sådan prövning inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Tvärtom ansåg utskottet det finnas visst stöd i litteraturen och i EU-domstolens praxis (se nedan) för att ett visst mått av proportionalitetsbedömning kan anses ingå inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Utskottet anförde att utgångspunkten är att beslut ska fattas på nationell, regional eller lokal nivå. Unionen ska på de områden där den inte har exklusiv befogenhet vidta en åtgärd endast om och i den mån som målen för den planerade åtgärden inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och därför bättre kan uppnås på EU-nivå. Av orden ”endast om och i den mån” fick det, enligt utskottet, anses framgå att subsidiaritetsprövningen innefattar ett proportionalitetskriterium och att det därav följer att den föreslagna åtgärden inte får gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträfvade målen. Utskotten torde således vara oförhindrade att göra en sådan form av proportionalitetstest inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Utskottet underströk dock att subsidiaritetsprövningen handlar om att avgöra om en åtgärd bör vidtas på medlemsstatsnivå eller unionsnivå, inte om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden.

Utskottet fann stöd för sitt ställningstagande bl.a. i en dom från EU-domstolen från 2002.⁴ I avgörandet som gällde giltigheten av direktivet om tobaksmärkning, hade domstolen bl.a. att ta ställning till frågan huruvida direktivet hade antagits med iakttagande av subsidiaritetsprincipen. För att besvara frågan måste det enligt domstolen först undersökas om målet för den planerade åtgärden bättre kunde uppnås på gemenskapsnivå. Domstolen fann att så var fallet. Därefter anförde domstolen följande:

Det skall för det andra konstateras att omfattningen av den åtgärd som vidtagits av gemenskapen i det förevarande fallet även uppfyller kraven enligt subsidiaritetsprincipen genom att den [...] inte går längre än vad som är nödvändigt för att uppnå de eftersträfvade målen.

Det har med hänvisning till avgörandet ansetts att subsidiaritetsbedömningen innefattar såväl ett effektivitets- som ett proportionalitetstest och att EU-domstolen utför proportionalitetsbedömningen inom ramen för subsidiaritetsbedömningen (Hettne, Subsidiaritetsprincipen: Politisk granskning eller

⁴ EG-domstolens dom av den 10 december 2002 i mål C-491/01 British American Tobacco (Investments) Ltd och Imperial Tobacco Ltd, REG 2002, s. I-11453.

juridisk kontroll?, Sieps 2003:4, s. 29; se även rapport 2013/14:RFR10 Subsidiaritet i EU efter Lissabon av Hettne m.fl., s. 26 f.).

Betydelsen av bemyndiganden att anta s.k. delegerade akter eller genomförandeakter

Finansutskottet har i flera yttranden till konstitutionsutskottet ansett att det skulle kunna vara av värde att konstitutionsutskottet tar upp frågan om vilken betydelse möjligheten till s.k. delegerade akter och genomförandeakter i utkast till lagstiftningsakter bör ha vid subsidiaritetsprövningar.

Mot bakgrund av finansutskottets fråga framhöll konstitutionsutskottet följande vid förra årets uppföljning (bet. 2018/19:KU5 s. 83 f.).

Det är en mycket intressant men komplex fråga som finansutskottet väckt. Frågan rör tolkningen av EU-fördragets bestämmelser om subsidiaritetsprincipen och nationella parlaments befogenhet att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt är förenligt med principen.

Möjligheten att bemyndiga kommissionen att anta delegerade akter och genomförandeakter framgår av artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget. Bestämmelser med sådana bemyndiganden tas in i särskilda artiklar i utkasten till lagstiftningsakter. Nationella parlaments subsidiaritetsprövning enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna begränsas till prövningen av utkast till lagstiftningsakter. Nationella parlament prövar således inte de delegerade akter eller genomförandeakter som kan komma att antas med stöd av ett bemyndigande i en lagstiftningsakt.

Inledningsvis kan konstateras att den parlamentariska EU-kommittén uppmanade utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänför sig till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen (2017/18:URF1 s. 192 och 269). Konstitutionsutskottet har även framhållit att det inte handlar om att framföra synpunkter i sak på den föreslagna åtgärden inom ramen för subsidiaritetsprövningen.

Som nämnts inledningsvis i detta betänkande handlar subsidiaritetsprövningen om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska företas, inte om den bör företas eller inte. Frågan som först måste ställas är om det är möjligt att uppnå målen för den föreslagna åtgärden på nationell nivå. Om så inte bedöms vara fallet kan det från subsidiaritetsynpunkt i princip inte ha någon betydelse om åtgärden regleras i en lagstiftningsakt, delegerad akt eller genomförandeakt, så länge regleringen är på EU-nivå. I den mån ett utskott har invändningar mot att en åtgärd föreslås regleras i en delegerad akt eller i en genomförandeakt i stället för i lagstiftningsakten, är det således en synpunkt som bör föras fram inom ramen för överläggningar med regeringen och inte inom ramen för prövningen av om utkastet till lagstiftningsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Utifrån de avgränsningar som ställs upp i artiklarna 290 och 291 i EUF-fördraget torde i regel ett bemyndigande i en lagstiftningsakt inte heller i övrigt, såvitt utskottet kan bedöma, innebära att lagstiftningsakten kan ifrågasättas ur subsidiaritetsynpunkt. Det kan dock inte uteslutas att ett bemyndigande någon gång bedöms innebära stöd för en framtida reglering av åtgärder vars mål bättre tillgodoses på nationell nivå. I sådana fall torde en invändning kunna göras inom ramen för subsidiaritetsprövningen. Det

är då viktigt att utskottet motiverar varför det anser att bemyndigandet medför att utkastet till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen.

Inhämtande av information om andra nationella parlaments subsidiaritetsprövningar

Konstitutionsutskottet har vid flera tillfällen betonat värdet av informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (se bet. 2010/11:KU18 s. 36 och bet. 2013/14:KU5 s. 74). Utskottet har anfört att syftet med samarbetet mellan parlamenten inom EU bl.a. är att säkra det effektiva utövandet av de parlamentariska befogenheterna i unionsfrågorna, särskilt när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen.

I uppföljningen under riksmötet 2011/12 konstaterade utskottet att några kontakter med andra nationella parlament – med undantag för finansutskottet – inte föreföll ha tagits under den aktuella perioden. Som en möjlig förklaring angavs att utskotten helt enkelt inte ansett sig ha behov av informationsutbyte med andra länders parlament. Utskottet framhöll dock värdet av sådana kontakter när det gäller övervakningen av subsidiaritetsprincipen, och om möjligt på politisk nivå. Ett syfte kan vara att rent allmänt skaffa information om vilka synpunkter som kan anläggas i fråga om ett förslags förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Ett annat syfte kan vara att göra andra länder uppmärksamma på synpunkter som ett utskott i riksdagen har eller att samla många länder för att uppnå de i protokollet angivna tröskelvärdena för att få ett förslag omprövat. Om sådana kontakter tas på tjänstemannanivå ansåg dock utskottet att de först bör vara förankrade i utskottet (bet. 2011/12:KU4 s. 47).

Vid riksmötet 2014/15 pekade utskottet på att det finns möjligheter till informationsutbyte, exempelvis inom ramen för Cosac (Konferensen mellan de parlamentariska organen för EU-frågor) och andra interparlamentariska möten (bet. 2014/15:KU5 s. 79). För att ett sådant möte ska bidra till informationsutbyte som leder till ett gult kort måste det dock infalla under åttaveckorsfristen, vilket sällan torde vara fallet, påpekade utskottet. Utskottet ansåg det inte vara möjligt att inom den då aktuella uppföljningen besvara frågan om hur ett närmare samarbete mellan de nationella parlamenten ska kunna komma till stånd, men ansåg att frågan måste börja diskuteras. Utskottet ansåg att det möjligen kan finnas skäl för självranssakan när det gäller hur samarbetet hittills har fungerat.

Vid flera uppföljningar har utskottet framhållit att flera av utskotten har goda erfarenheter av den möjlighet till informationsutbyte som riksdagens representant vid EU:s institutioner kan erbjuda (se t.ex. bet. 2012/13:KU8 s. 56 och bet. 2015/16:KU5 s. 66). Riksdagens representant träffar sina motsvarigheter vid regelbundna möten och är därför en värdefull ingång vid informationsutbyte. Konstitutionsutskottet har vidare vid upprepade tillfällen konstaterat att det finns en förbättringspotential i fråga om i vilken omfattning information läggs in i IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) och att den läggs in på ett språk som är tillgängligt för andra parlament (se t.ex. bet. 2016/17:KU5 s. 55). Utskottet har också uttalat att riksdagen bör

verka för att IPEX utvecklas till att bli ett effektivare verktyg för informationsutbyte mellan de nationella parlamenten (bet. 2015/16:KU5 s. 66 och bet. 2016/17:KU5 s. 55).

Vid uppföljningen under riksmötet 2017/18 framkom det att en digital strategi för IPEX antagits under 2017 som syftar till att utveckla och förbättra webbplatsen (bet. 2017/18:KU5 s. 81), vilket utskottet fann glädjande.

Vid uppföljningen under riksmötet 2018/19 nämnde utskottet när det gäller frågan om samarbete med andra parlament bl.a. att den parlamentariska EU-kommittén ansåg att riksdagen bör samarbeta mer med andra nationella parlament och uppmuntrade till kompletterande informationsutbyte på politisk nivå baserat på vad som med någorlunda rimlighet kan förutses bli utskottets slutsats i subsidiaritetsprövningen (2017/18:URF1 s. 193). Förutom den tidsmässiga fördelen med att inte avvakta ett faktiskt beslut ansåg EU-kommittén att ett sådant informationsutbyte har den fördelen att det sker på politisk nivå. EU-kommittén framhöll att det bör överlåtas åt utskotten att utforma rutiner för att sprida information på politisk nivå till andra nationella parlament. Konstitutionsutskottet delade EU-kommitténs uppfattning i dessa frågor (bet. 2018/19:KU5 s. 85).

Uppehåll i åttaveckorsfristen över jul och nyår

Konstitutionsutskottet uttalade under uppföljningen för 2017 att det skulle vara en välkommen förbättring om perioden över jul och nyår inte räknades in i åttaveckorsfristen för att lämna motiverade yttranden (se bet. 2018/19:KU5 s. 86 och utl. 2018/19:KU23 s. 28).

Kommissionen informerade i oktober 2019 i ett brev till talmannen riksdagen om att kommissionen i enlighet med önskemål från de nationella parlamenten avser att göra ett uppehåll i åttaveckorsfristen för de nationella parlamentens subsidiaritetskontroll mellan den 20 december och den 10 januari (dnr 321-2019/20). Kommissionen hänvisar till att arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och att ”göra mindre men göra det effektivare” rekommenderade kommissionen att tillämpa åttaveckorsfristen flexibelt och att ta hänsyn till gemensamma perioder när parlamenten gör uppehåll. Kommissionen lovade i sitt meddelande om en starkare roll för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande (COM(2018) 703) att undersöka den möjligheten tillsammans med Europaparlamentet och rådet.

Kommissionen meddelar i sitt brev att Europaparlamentet och rådet inte har något att invända mot kommissionens avsikt att göra ett sådant uppehåll. Rådet erinrar dock om att det finns en möjlighet att förkorta tidsfristen, om ett ärende är brådskande och det har framförts goda skäl för att det är brådskande.⁵

Kommissionen avser att börja tillämpa detta uppehåll redan fr.o.m. den 20 december 2019 på samma sätt som man redan gör ett uppehåll under augusti månad.

⁵ Denna möjlighet till undantag från åttaveckorsfristen framgår av artikel 4 i protokollet om de nationella parlamentens roll i Europeiska unionen.

Den parlamentariska EU-kommittén

Den parlamentariska EU-kommittén överlämnade i februari 2018 betänkandet EU-arbetet i riksdagen (2017/18:URF1). I framställningen 2017/18:RS8 EU-arbetet i riksdagen föreslog riksdagsstyrelsen ändringar i riksdagsordningen och offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som grundade sig på kommitténs lagförslag. På förslag av konstitutionsutskottet biföll riksdagen lagförslagen (bet. 2018/19:KU7, rskr. 2018/19:22 och 23). Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2019.

EU-kommitténs uppdrag var att se över riksdagens arbete med EU-frågor. När det gäller riksdagens subsidiaritetskontroll gjorde EU-kommittén flera uttalanden (se bl.a. 2017/18:URF1 s. 187 f.).

EU-kommittén uttalade att de nationella parlamentens kontroll av subsidiaritetsprincipens tillämpning sannolikt bidrar till att subsidiaritetsprincipen hålls aktuell i alla EU-institutioners verksamhet, i synnerhet när kontrollen liksom i riksdagen är systematisk. Kontrollen torde också bidra till att ge EU-lagstiftningen demokratisk legitimitet genom den signal som skickas till medborgarna att det nationella parlamentet tar ansvar för att bevaka att EU använder sig av sina tilldelade befogenheter i enlighet med subsidiaritetsprincipen och att EU-institutionerna uppmärksammas på alla betänkligheter parlamentet har i detta avseende, även om antalet motiverade yttranden kanske inte är tillräckligt för ett s.k. gult kort som innebär att förslagsställaren måste ompröva sitt förslag. Kommitténs uppfattning är således att riksdagens subsidiaritetskontroll som den bedrivs är meningsfull. Genomgången av erfarenheterna talar också för att den modell som har valts för kontrollen är ändamålsenlig. Som antytts ovan finns det ett värde i den systematiska ansatsen där samtliga lagstiftningsutkast kontrolleras.

Utskotten ansågs ha goda och tillräckliga möjligheter att fokusera sina ansträngningar på de mer komplicerade ärendena. EU-kommittén framhöll att subsidiaritetsärenden bör behandlas inom åttaveckorsfristen och att detta medges under rådande förutsättningar för riksdagsarbetet. Ändrade majoritetsförhållanden efter riksdagsval kan få genomslag genom att ett utlåtande i ett subsidiaritetsärende återförvisas till ett av den nyvalda riksdagens utskott för ytterligare beredning. Kommittén gjorde bedömningen att resultatet av riksdagens subsidiaritetsprövning påverkar regeringens handlingsutrymme enbart om det vävs in i resultaten av överläggningar och samråd.

Kommittén uttalade vidare att den kunde se att det ligger i sakens natur att den politiska subsidiaritetsprövningen inte enkelt låter sig begränsas. Kommittén uppmanade dock utskotten att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen och hänvisade till möjligheten att kanalisera synpunkter som inte direkt hänför sig till subsidiaritetsprincipens tillämpning genom överläggningar med regeringen.

Uppmaningen att beakta de angivna ramarna för subsidiaritetsprövningen upprepades i avsnittet om funktionsfördelningen mellan regering och riksdag. Kommittén uttalade att det kan ifrågasättas om en alltför extensiv syn på subsidiaritetsprövningen och vad som kan framföras i ett motiverat yttrande är

förenlig med den tänkta funktionsfördelningen där regeringen företräder Sverige och den svenska ståndpunkten i förhandlingarna inom EU (se 2018/19:URF1 s. 268 f.). Kommittén framhöll vidare att utskotten bör använda riksdagens representant vid EU:s institutioner för att sprida information till de andra nationella parlamenten. Utskotten bör också utforma rutiner för ett kompletterande informationsutbyte på politisk nivå.

Riksdagsstyrelsen gav i juni 2018 riksdagsdirektören i uppdrag att analysera behovet av ytterligare åtgärder med anledning av den parlamentariska EU-kommitténs rekommendationer, i förekommande fall bereda och om lämpligt genomföra sådana åtgärder, samt redovisa detta uppdrag för riksdagsstyrelsen senast den 28 februari 2019 (dnr 966-2017/18). Riksdagsdirektören beslutade i sin tur i juni 2018 att ge avdelningschefen för utskottsavdelningen och t.f. sekretariatschefen för EU-samordningen i uppdrag att analysera, bereda och genomföra de åtgärder som är motiverade av riksdagsstyrelsens uppdrag i fråga om den parlamentariska EU-kommitténs rekommendationer samt utarbeta en rapport för riksdagsdirektörens redovisning av uppdraget till styrelsen. Uppdraget redovisades till Riksdagsdirektören i januari 2019 (dnr 2144-2017/18). Riksdagsdirektören redovisade sitt uppdrag till riksdagsstyrelsen i februari 2019 (dnr 966-2017/18).

Utskottets överväganden

Iakttagelser i konstitutionsutskottets promemoria

Ärendenas formella hantering m.m.

Genomförda subsidiaritetsprövningar i riksdagen

Riksdagen prövar, till skillnad från många andra länders parlament, samtliga utkast till lagstiftningsakter som översänds av kommissionen eller någon av de andra initiativtagarna enligt protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Under perioden den 1 januari–31 december 2018 genomfördes totalt 149 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott (se förteckningen över avgjorda subsidiaritetsärenden, bilaga 10). Kommissionen var initiativtagare till alla utkast till lagstiftningsakter med ett undantag. Det gällde ett förslag till förordning om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol (7586/18) som översändes av rådet. Förslaget hänvisades till justitieutskottet för subsidiaritetsprövning.

Av förteckningen framgår det vilka utkast som varit föremål för en subsidiaritetsprövning under 2018 och vilka utskott som genomfört prövningarna. Vidare anges tidpunkterna för beslut i utskotten och i förekommande fall beslut i kammaren. Av förteckningen framgår det även vilka utlåtanden som lämnats av utskotten och i vilka fall riksdagen har lämnat motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande under 2018. Inget förslag samlade tillräckligt många invändningar för ett gult kort på EU-nivå (se även nedan).

En översikt av fördelningen av antalet utkast, utlåtanden och motiverade yttranden mellan utskotten under 2018 framgår av tabell 1 nedan.

Tabell 1 Antal utkast till lagstiftningsakter, utlåtanden och motiverade yttranden under 2018

Utskott	Utkast till lagstiftningsakter	Utlåtanden	Motiverade yttranden
FiU	28	1	1
JuU	21	0	0
TU	18	3	3
SkU	15	0	0
MJU	15	1	1
NU	15	2	2
SfU	7	0	0
CU	6	1	1
FöU	5	0	0
AU	5	3	3
UU	4	0	0
UbU	4	0	0
KU	3	1	1
KrU	2	0	0
SoU	1	0	0
Totalt	149	12	12

I tabell 2 nedan finns en sammanställning över det totala antalet utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden per utskott sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Av denna sammanställning framgår att miljö- och jordbruksutskottet har prövat flest utkast (146) av alla utskott, vilket är 17 procent av alla utkast som prövats av riksdagen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Finansutskottet har prövat 132 utkast, vilket är drygt 15 procent av alla utkast. Trafikutskottet har prövat 110 utkast, vilket är knappt 13 procent av alla utkast. Justitieutskottet har prövat 92 av utkasten och näringsutskottet 85. Skatteutskottet har prövat 61 utkast. Civilutskottet har prövat 45 utkast och socialförsäkringsutskottet 41. Utrikesutskottet har prövat 31 utkast och arbetsmarknadsutskottet 30. Socialutskottet och utbildningsutskottet har vardera prövat 22 utkast. Konstitutionsutskottet har prövat 18 utkast och försvarsutskottet 16. Kulturutskottet har prövat 11 utkast.

På förslag av finansutskottet har riksdagen lämnat 17 motiverade yttranden, vilket är knappt 23 procent av de motiverade yttranden som lämnats sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. På förslag av skatteutskottet har tolv motiverade yttranden lämnats, vilket är drygt 16 procent av de motiverade yttranden som lämnats. På förslag av trafikutskottet har tio motiverade yttranden lämnats, vilket är knappt 14 procent av de motiverade yttrandena. På förslag av justitieutskottet, miljö- och jordbruksutskottet och arbetsmarknadsutskottet har vardera sex motiverade yttranden lämnats. På förslag av civilutskottet och näringsutskottet har vardera fem motiverade yttranden lämnats. På förslag av konstitutionsutskottet och socialutskottet har vardera tre motiverade yttranden lämnats. På förslag av försvarsutskottet har ett motiverat yttrande lämnats. Övriga utskott har inte lämnat några motiverade yttranden.

Tabell 2 Antal utkast till lagstiftningsakter och motiverade yttranden 2010–2018

Utskott	Antal utkast till lagstiftningsakter										Antal motiverade yttranden									
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
KU	0	2	4	2	0	0	3	4	3	18	0	0	1	0	0	0	1	0	1	3
FiU	13	11	21	17	7	4	16	15	28	132	2	2	7	1	0	0	1	3	1	17
SkU	1	9	2	4	10	2	8	10	15	61	0	2	0	1	2	1	6	0	0	12
JuU	12	10	10	12	7	2	8	10	21	92	0	1	3	1	0	0	1	0	0	6
CU	1	9	6	8	4	0	7	4	6	45	0	0	2	0	0	0	2	0	1	5
UU	2	3	12	2	1	1	4	2	4	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
FöU	1	5	1	2	0	0	0	2	5	16	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
SfU	5	3	4	2	5	3	11	1	7	41	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SoU	1	1	11	4	2	0	2	0	1	22	0	0	2	1	0	0	0	0	0	3
KrU	1	0	3	1	0	0	2	2	2	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
UbU	0	4	3	6	1	0	3	1	4	22	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
TU	11	10	14	27	1	0	15	14	18	110	0	0	1	4	0	0	2	0	3	10
MJU	18	28	28	21	16	5	9	6	15	146	1	2	1	1	0	0	0	0	1	6
NJU	4	23	3	9	2	3	9	17	15	85	0	1	2	0	0	0	0	0	2	5
AU	1	6	3	6	2	1	4	2	5	30	0	2	1	0	0	0	0	0	3	6
Totalt	71	124	125	123	58	21	101	90	149	862	3	10	20	10	2	1	13	3	12	74

Utlåtanden från utskotten

I det följande redogörs för de tolv utlåtanden med förslag till motiverade yttranden som konstitutionsutskottet, finansutskottet, civilutskottet, trafikutskottet, miljö- och jordbruksutskottet, näringsutskottet och arbetsmarknadsutskottet lämnade under 2018.

Konstitutionsutskottet

Under 2018 subsidiaritetsprövade konstitutionsutskottet tre utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande.

Utlåtandet gällde det s.k. visseblåardirektivet, dvs. kommissionens förslag till direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (COM(2018) 218, utl. 2017/18:KU48). Förslaget hänvisades till konstitutionsutskottet den 4 juni 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 14 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 26 juli 2018.

I utlåtandet framhöll utskottet vikten av att ge enskilda s.k. visseblåare skydd när de rapporterar om missförhållanden eller överträdelser av unionsrätten. Utskottet ansåg att det finns skäl för gemensamma EU-regler när det gäller överträdelser av unionsrätten. Utskottet ifrågasatte således inte behovet av en förbättrad reglering på EU-nivå när det gäller överträdelser av unionsrätten. Utskottet ville dock påminna om att det i Sverige finns ett meddelarskydd för personer som lämnar uppgifter till medier om missförhållanden och korruption, och det finns möjlighet att överväga annan nationell lagstiftning när det gäller rapportering om missförhållanden, korruption och andra överträdelser av unionsrätten.

Utskottet ansåg att det kan ifrågasättas om det är rimligt att ha en sådan detaljerad reglering på EU-nivå som föreslagits. Beslut om de närmare detaljerna torde enligt utskottet kunna fattas på nationell nivå. Utskottet ansåg att det finns delar av kommissionens förslag, särskilt förslaget om att inrätta interna och externa rapporteringskanaler, som synes gå längre än nödvändigt. Målet, att stärka efterlevnaden av unionsrätten, borde kunna nås genom lösningar som är mer anpassade till varje medlemsstats förutsättningar. Därigenom kan lösningarna bli mer långsiktigt hållbara och effektiva.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget inte i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:421).

Finansutskottet

Finansutskottet subsidiaritetsprövade 28 utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande under 2018.

Utlåtandet gällde dels kommissionens förslag till beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 325), dels kommissionens förslag till förordning om genomförandebestämmelser till systemet för

Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 327, utl. 2017/18:51). Förslagen hänvisades till finansutskottet den 15 maj 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 19 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 2 juli 2018.

Utskottet anförde att när det gäller EU:s budget och förhandlingarna om den kommande fleråriga budgetramen har utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit att Sverige även i fortsättningen ska verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU, vilket innebär en kostnadseffektiv användning av EU:s medel och en strikt budgetdisciplin. Utskottet motsatte sig kraftfullt att EU-budgeten ska finansieras med olika skatter och såg det som självklart att EU inte ska ha beskattningsrätt.

Utskottet ansåg att kommissionens förslag till egna medel och förslaget till genomförande av systemet för egna medel innehåller bestämmelser som är problematiska och alltför långtgående för att nå målen med förslagen. Det gäller framför allt den korg med tre nya egna medel som kommissionen föreslår: en avgift baserad på intäkterna från EU:s handel med utsläppsätter, en avgift baserad på mängden icke återvunnet plastförpackningsavfall och en avgift som bygger på en andel av en på EU-nivå gemensam konsoliderad bolagsskattebas.

Utskottet ansåg särskilt att det är alltför långtgående att besluta om ett nytt eget medel som baseras på intäkter från ett förslag som inte är antaget, och framhöll att det är fallet med förslaget till direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas (CCCTB). Utskottet framhöll vidare att riksdagen vid behandlingen av förslaget om CCCTB 2016 ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen (utl. 2016/17:SkU17). Det gällde även det nära sammankopplade förslaget om en gemensam bolagsskattebas, CCTB (utl. 2016/17:SkU16). Riksdagen konstaterade bl.a. att de mål som angavs av kommissionen avsåg båda direktivförslagen, vilket försvårade möjligheten att bedöma om målen för respektive förslag i tillräcklig utsträckning kunde nås av medlemsstaten eller bättre kunde uppnås på unionsnivå. Riksdagen delade regeringens bedömning att medlemsstaten initialt är mer lämpad att avgöra hur företagsbeskattningen bör utformas. Riksdagen delade regeringens bedömning att förslaget i många delar är vagt och oprecist utformat, svåröverskådligt och behäftat med oklarheter.

Mot bakgrund av detta ansåg utskottet att kommissionens förslag till EU:s egna medel och genomförande av systemet för egna medel inte kunde anses vara förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:445).

Civilutskottet

Civilutskottet subsidiaritetsprövade sex utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande under 2018.

I utlåtande 2017/18:CU33 redogjorde civilutskottet för sin subsidiaritetsprövning av två förslag från kommissionen: förslag till direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen m.m. (COM(2018) 184) och förslag till revidering av fyra konsumenträttsdirektiv (direktiv 93/13/EEG, direktiv 98/6/EG, direktiv 2005/29/EG och direktiv 2011/83/EU) vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler (COM(2018) 185). Förslagen hänvisades till utskottet den 16 maj 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 12 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 10 juli 2018.

Utskottet var av uppfattningen att det är viktigt att verka för ett högt konsumentskydd inom EU och att det ofta krävs åtgärder på EU-nivå för att uppnå detta. Utskottet delade därför regeringens och kommissionens bedömning att det krävs ytterligare åtgärder på EU-nivå för att främja gränsöverskridande handel och motverka gränsöverskridande överträdelser av konsumentskyddslagstiftningen. Utskottet ansåg också att förslagen i huvudsak är förenliga med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Utskottet hade dock, i likhet med regeringen, invändningar när det gäller de delar av förslagen som innehåller anvisningar om hur intäkter från böter eller motsvarande sanktionsavgifter bör fördelas. Utskottet ansåg att det på EU-nivå bör finnas regler om effektiva och avskräckande sanktioner för att upprätthålla ett högt konsumentskydd. Däremot var det enligt utskottet inte nödvändigt att på EU-nivå införa anvisningar om hur medlemsstaterna ska fördela böter eller motsvarande sanktionsavgifter. Dessa åtgärder gick utöver vad som var nödvändigt för att uppnå en väl fungerande inre marknad och säkerställa ett högt konsumentskydd.

Utskottet ansåg sammanfattningsvis att kommissionens två direktivförslag i dessa delar gick utöver vad som är nödvändigt för att uppnå de angivna målen och att de därmed stred mot proportionalitetsprincipen. Direktivförslagen var därför inte heller i alla delar förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europa-parlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2017/18:423).

Trafikutskottet

Trafikutskottet subsidiaritetsprövade 18 utkast till lagstiftningsakter och lämnade tre utlåtanden under 2018.

Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (COM(2017) 648, utl. 2017/18:TU8). Förslaget hänvisades till utskottet den 29 november 2017. Utskottet justerade sitt utlåtande den 14 december 2017.⁶ Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 22 januari 2018.

Utskottet gjorde bedömningen att kommissionens förslag på ett övergripande plan kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen.

⁶ Eftersom subsidiaritetsprövningen formellt avslutades genom beslut i kammaren den 17 januari 2018 ingår prövningen i årets uppföljning.

Utskottet hade dock betänkligheter gentemot delar av förslaget, närmare bestämt formuleringen om krav på maximalt avstånd mellan omlastnings-terminaler i artikel 6.4.

Utskottet påminde om att terminaltäthet i mångt och mycket är en fråga om nationell infrastrukturplanering, och att även om ett EU-perspektiv bör beaktas i denna planering så måste varje medlemsstat ha möjlighet att vidta åtgärder utifrån specifika nationella förutsättningar. Utskottet menade därför att en adekvat planering av försörjning av infrastruktur i form av omlastnings-terminaler, som tar hänsyn till olika regioners geografiska och ekonomiska förutsättningar, bäst kan göras av medlemsstaterna själva. Vidare hade utskottet betänkligheter gentemot den föreslagna åtgärdens proportionalitet. Utskottet ställde sig tveksamt till kommissionens bedömning att kostnaderna för medlemsstaterna, företag och enskilda är begränsade i förhållande till de potentiella vinsterna. Utskottet befarade att det föreslagna kravet på maximalt avstånd mellan omlastningsterminaler skulle kunna medföra omotiverat stora kostnader som inte motsvarar nyttan med åtgärden. För en vidsträckt medlemsstat som Sverige riskerar detta strikta krav att medföra kostnader för infrastrukturinvesteringar som är alltför långtgående i förhållande till direktivets målsättning om att främja en överflyttning av godstransporter från väg till mer miljövänliga trafikslag. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att det föreslagna kravet på terminaltäthet inte var förenligt med det proportionalitetskriterium som innefattas i subsidiaritetsprövningen.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att delförslaget om krav på maximalt avstånd mellan omlastningsterminaler stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (SD). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:137).

Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274, utl. 2017/18:TU20). Förslaget hänvisades till trafikutskottet den 25 maj 2018. Utlåtandet justerades den 14 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 19 juli 2018.

Utskottet hade betänkligheter kring kommissionens förslag om att utvidga direktivets tillämpningsområde till att omfatta även andra vägar utöver det transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Utskottet kunde visserligen ansluta sig till kommissionens bedömning att vissa externa konsekvenser till följd av trafikolyckor, såsom köbildning och trafikstörningar, kan vara av gränsöverskridande karaktär och därmed i princip motivera en reglering på EU-nivå. Utskottet bedömde dock att en sådan påverkan i första hand gäller vägar inom TEN-T och inte sådana övriga vägar som föreslogs ingå i ett utvidgat tillämpningsområde.

Utskottet ville också framhålla att sådana externa kostnader som följer av dödsfall och skador i regel inte motiverar insatser på unionsnivå. Utskottet kunde inte heller se några tydliga strukturella orsaker som motiverar att EU

kan värdera och hantera sådana kostnader på ett bättre sätt än enskilda medlemsstater.

Utskottet bedömde vidare att regler för användning och underhåll av vägskyltar och vägmarkeringar för att dessa ska kunna avläsas av automatiserade fordon inte behöver gälla på vägar utanför TEN-T för att fylla sitt syfte att ange en standard för väginfrastrukturens läsbarhet för fordon.

Sammanfattningsvis ansåg utskottet att det utifrån kommissionens underlag inte kunde hävdas att ingripanden från EU skulle krävas för att uppnå de angivna målsättningarna i form av förbättrad trafiksäkerhet på alla de slags vägar som föreslogs. Utskottet bedömde därmed att kommissionens förslag om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen när det gäller utökningen av tillämpningsområdet. Därför föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:446).

Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det trans-europeiska transportnätet (COM(2018) 277, utl. 2017/18:TU21). Förslaget hänvisades till trafikutskottet den 8 juni 2018. Utlåtandet justerades den 14 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 3 september 2018.

Utskottet ansåg liksom kommissionen att det är av stor vikt att TEN-T genomförs utan onödiga förseningar men hade dock betänkligheter mot delar av förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Mer specifikt hade utskottet subsidiaritetsinvändningar mot bestämmelserna om att införa en integrerad plan- och tillståndprocess för projekt inom TEN-T:s stamnät. Utskottet påminde om att TEN-T i grunden består av nationella transportnätverk som i sin tur är föremål för nationella plan- och tillståndprocesser. TEN-T är därmed redan en integrerad del av de nationella plan- och tillståndprocesserna. Utskottet såg inte något behov av en EU-lagstiftning som på ett genomgripande sätt styr nationella plan- och tillståndprocesser liksom nationella institutioners funktion, inbegripet det lokala och regionala självstyret. Utskottet ansåg i stället att målet med förordningsförslaget, dvs. att undvika förseningar och osäkerhet när TEN-T:s stamnätsprojekt ska genomföras, bäst kan uppnås genom processer som utgår från och beaktar nationella, regionala och lokala förutsättningar, kunskaper och resurser. Utskottet befarade att en integrerad plan- och tillståndprocess skulle få motsatt effekt i de medlemsstater som redan har välfungerande plan- och tillståndprocesser, nämligen försämrade möjligheter för kostnadseffektiva beslut genom att lokala och regionala förutsättningar och finansieringsmöjligheter inte vägs in.

Sammanfattningsvis kunde utskottet ansluta sig till syftet med det förslag som kommissionen hade lagt fram men fann att de delar i förslaget som innebär att en integrerad plan- och tillståndprocess införs stred mot subsidiaritetsprincipen. Därför föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat

yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:447).

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet subsidiaritetsprövade 15 utkast till lagstiftningsakter och lämnade ett utlåtande under 2018.

Utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan (COM(2018) 173, utl. 2017/18:MJU25). Förslaget hänvisades till utskottet den 25 april 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 7 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 15 juni 2018.

Utskottet ansåg att frågan om otillbörliga handelsmetoder som företag använder sig av i livsmedelskedjan ska tas på stort allvar men att dessa bäst motverkas på nationell nivå. Skälen för detta var enligt utskottet flera. Så sent som 2016 menade EU-kommissionen att det inte var motiverat med en reglering på EU-nivå. Utskottet menade att det är viktigt att värna den svenska avtalsfriheten. Dessutom kunde det enligt utskottet ifrågasättas att otillbörliga handelsmetoder inom livsmedelssektorn skulle vara nödvändiga att stävja genom EU-reglering. Utskottet ansåg även att kommissionen och regeringen inte tillräckligt tydliggjort på vilket sätt förslaget syftar till att lösa gränsöverskridande problem på den inre marknaden.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (S, MP). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:400).

Näringsutskottet

Näringsutskottet subsidiaritetsprövade 15 utkast till lagstiftningsakter och lämnade två utlåtanden under 2018.

Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter m.m., som förkortas förordningen om marknadskontroll av produkter (COM(2017) 795, utl. 2017/18:NU26). Förslaget hänvisades till utskottet den 25 januari 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 15 mars 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 23 mars 2018.

Utskottet ifrågasatte inte behovet av en förbättrad reglering på EU-nivå när det gäller marknadskontroll. Vidare gjorde utskottet bedömningen att kommissionens förslag på ett övergripande plan kunde anses vara förenligt med subsidiaritetsprincipen. Däremot hade utskottet invändningar mot några av de föreslagna förstärkta befogenheterna för nationella myndigheter. När det gällde förslaget om befogenhet att stänga ned en webbplats var utskottet tveksam till om sådana befogenheter går att förena med rätten till yttrande- och tryckfrihet som skyddas i Sveriges grundlag. Även när det gällde förslagen

om befogenheten att köpa produkter genom testinköp, inbegripet under täckmantel, och befogenheten att beordra återbetalning av vinst ansåg utskottet att det fanns vissa betänkligheter. Utskottet ansåg att det i större utsträckning borde överlämnas till medlemsstaterna att på nationell nivå bestämma om dessa befogenheters närmare utformning.

Utskottet ansåg att de ovannämnda förslagen om befogenheter gick utöver vad som är nödvändigt för att nå de angivna målen och att de därmed inte var förenliga med det proportionalitetskriterium som innefattas i en subsidiaritetsprövning. Utskottet ansåg därför att kommissionens förslag inte heller i alla delar var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:196).

Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2018) 373, utl. 2017/18:NU28). Förslaget hänvisades till utskottet den 7 juni 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 19 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 31 juli 2018.

Utskottet konstaterade att det aktuella förslaget var komplext och otydligt på flera punkter. Denna otydlighet gällde bl.a. graden av frivillighet att använda sig av förordningens mekanism för att överbrygga hinder som uppstår i gränsområden. Utskottet hänvisade till att kommissionen angav att medlemsstaterna redan har tagit individuella, bilaterala och multilaterala initiativ för att lösa rättsliga problem vid gränserna, men att sådana mekanismer inte finns i alla medlemsstater och inte omfattar alla gränser i en viss medlemsstat. Kommissionen angav att det mest effektiva instrumentet för att lösa rättsliga problem i gränsområdena är lagstiftning genom en förordning, eftersom det då införs en skyldighet för medlemsstaterna att för varje gräns mot en annan medlemsstat inrätta en mekanism för att lösa rättsliga problem i ett gemensamt gränsområde, samtidigt som de får genomföra andra effektiva mekanismer. Utskottet framhöll vidare att det i förordningsförslaget angavs följande: ”med full respekt för medlemsstaternas konstitutionella och institutionella struktur bör det vara frivilligt att använda mekanismen för de gränsregioner i en viss medlemsstat där en annan effektiv mekanism finns eller kan inrättas med de angränsande medlemsstaterna”. Denna möjlighet att välja att inrätta en inte redan befintlig mekanism framgick enligt utskottet inte av förslaget. De medlemsstater som i dag inte redan har mekanismer för att hantera rättsliga problem som kan uppstå vid gemensamma gränsöverskridande projekt har således inget annat val än att införa den mekanism som kommissionen föreslår. Det är vidare otydligt vilka de av kommissionen godkända befintliga alternativa mekanismerna är och huruvida de enligt kommissionens bedömning är tillräckligt effektiva för att kunna väljas av medlemsstaterna som alternativ till den mekanism som föreslås i förordningen.

Utskottet ansåg vidare att förslaget var otydligt när det gäller de gränsöverskridande samordningspunkternas befogenheter i förhållande till nationell lag, förvaltningsstruktur och rättsordning. Förslaget saknade en tydlig avgränsning vad gäller vilka problem och vilka rättsområden förordningen ska omfatta. Det var därför inte heller tydligt för utskottet vilka aspekter av infrastrukturprojekt och tjänster av allmänt ekonomiskt intresse som menas falla under förordningens verkningsområde, eller om förslaget syftar till att rikta in sig på nationella skillnader i t.ex. arbetsrätt och skattefrågor. Utskottet ville påminna om att arbetsmarknadspolitik och skattepolitik ligger under medlemsstaternas nationella kompetens. Eftersom det inte tydligt gick att utröna huruvida förslaget potentiellt skulle kunna inkräkta på denna kompetens gick det inte heller att säga att förslaget var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet noterade även att det saknades en ordentlig konsekvensanalys av förordningens effekter i andra termer än ekonomiska, vilket möjligen bidrog till oklarheterna med förslaget. Dessutom ansåg utskottet att kommissionens motivering om varför en reglering av dessa typer av problemlösningsmekanismer för gränsöverskridande hinder ska lyftas upp på EU-nivån inte till fullo var underbyggd, vilket i sig också bidrog till oklarheterna.

Utskottet ansåg därför att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen. Mot denna bakgrund föreslog utskottet att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:448).

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet subsidiaritetsprövade fem utkast till lagstiftningsakter och lämnade tre utlåtanden under 2018.

Det första utlåtandet gällde kommissionens förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797, utl. 2017/18:AU11). Förslaget hänvisades till utskottet den 17 januari 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 15 februari 2018. Utlåtandet justerades den 3 maj 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 6 mars 2018.

Utskottet hade visserligen förståelse för att det kan finnas behov av en uppdatering av det s.k. upplysningsdirektivet. Utskottet konstaterade att upplysningsdirektivet antogs för snart 30 år sedan och att det kan finnas skäl för ändringar så att det bättre speglar den verklighet som finns i dag på arbetsmarknaden. Förslaget till nytt direktiv går dock längre än så eftersom det bl.a. föreskriver nya materiella rättigheter och innehåller definitioner av arbets- tagar- och arbetsgivarbegreppen.

Utskottet noterade att parterna på den svenska arbetsmarknaden i skrivelser till regeringen hade anfört att förslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen. Utskottet delade parternas bedömning att direktivförslaget innebär ett ingrepp i den svenska arbetsmarknadsmodellen. Den svenska arbets-

marknaden präglas av att det är arbetsmarknadens parter som bär det huvudsakliga ansvaret för att reglera villkoren på arbetsmarknaden. De frågor som regleras i direktivförslaget är i Sverige i huvudsak lösta genom kollektivavtal på företagsnivå, branschnivå och/eller nationell nivå. Utskottet såg en tydlig risk att de föreslagna reglerna skulle kunna innebära störningar på Sveriges väl fungerande system.

Utskottet stod vidare bakom uppfattningen att det är på nationell nivå som arbetstagarbegreppet i förhållande till de olika systemens särart bäst kan försvaras och utvecklas. Utskottet uteslöt inte heller att en definition av arbetstagarbegreppet på EU-nivå skulle kunna få effekter på andra områden än det arbetsrättsliga. Det skulle t.ex. kunna röra sig om områden där medlemsstaterna har exklusiv kompetens. Konsekvenserna av förslaget var enligt utskottet svåra att överblicka.

Utskottet välkomnade intentionen i direktivförslaget, att det är angeläget att skapa tydliga och förutsägbara arbetsvillkor och att dessa bör anpassas till hur arbetsmarknaden utvecklas. Däremot menade utskottet, till skillnad från kommissionen, att inte alla åtgärder som direktivet föreslår vidtas mest effektivt på EU-nivå. Eftersom förutsättningarna och systemen skiljer sig åt väsentligt mellan EU:s medlemsstater regleras flera av frågorna som omfattas av direktivförslaget bäst på nationell nivå. Det finns inte heller någon tydlig gränsöverskridande dimension i de frågor som avses regleras.

Utskottet ansåg mot denna bakgrund att kommissionens förslag stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:167).

Det andra utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (COM(2018) 131, utl. 2017/18:AU17). Förslaget hänvisades till utskottet den 28 mars 2018. Utlåtandet justerades den 3 maj 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 21 maj 2018.

Utskottet var positivt till att förbättra samverkan mellan medlemsländerna för att motverka att man kringgår lagstiftning, förbättra genomförandet, skydda arbetstagare och hantera gränsöverskridande frågor. Utskottet kunde se ett behov av att samordna medlemsstaternas myndigheter, men samverkan borde i första hand förbättras genom att befintliga processer och strukturer utnyttjas. Utskottet hänvisade till att man i ett tidigare yttrande framfört sin uppfattning att kommissionen inte skulle gå vidare med förslaget om en europeisk arbetsmyndighet, då det kunde ifrågasättas vilket mervärde en sådan myndighet skulle ha. Utskottet ville återigen framhålla vikten av att olika nationella arbetsmarknadsmodeller och medlemsstaternas kompetens på det sociala området och på sysselsättningsområdet respekteras. Utskottet ansåg fortfarande att det är oklart vilket mervärde en ny myndighet skulle medföra; det preciseras inte närmare i kommissionens förslag. Redan i dag finns det väl etablerade strukturer både på nationell nivå och på EU-nivå för att hantera de frågor som myndigheten ska svara för. Tvärtom såg utskottet en risk för att

det med en ny myndighet kommer att skapas ytterligare strukturer som ökar administrationen och genererar merarbete för medlemsstaterna.

Att myndigheten enligt förslaget ska återrapportera till kommissionen hur medlemsstaterna följer EU-rätten riskerar vidare enligt utskottet att användas som skäl för att utvidga regelverket på arbetsmarknadsområdet eller att utvidga myndighetens mandat. Därmed finns det också en risk för att myndighetens verksamhet hamnar i konflikt med de nationella arbetsmarknadsmodellerna. Myndighetens föreslagna uppgifter, att medla mellan medlemsstaterna och stödja gemensamma inspektioner, såg utskottet som särskilt problematiska.

Utskottet ansåg sammanfattningsvis att det övergripande målet med myndigheten, att bidra till att säkerställa rättvis rörlighet för arbetstagarna på den inre marknaden, i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna genom en förbättrad samverkan inom ramen för befintliga processer och strukturer, och att det därför kunde ifrågasättas vilket mervärde en ny europeisk arbetsmyndighet skulle ha.

Utskottet ville avslutningsvis framhålla vikten av att förhandlingen om förslag till rättsakter inte inleds innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen har gått ut, vilket även uppmärksammas av riksdagens konstitutionsutskott (bet. 2017/18:KU5). De nationella parlamentens roll att kontrollera subsidiariteten riskerar annars att förlora i betydelse.

Mot denna bakgrund ansåg utskottet att förslaget om en europeisk arbetsmyndighet stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (S, MP, V). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:292).

Det tredje utlåtandet gällde kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (COM(2018) 380, utl. 2017/18:AU19). Förslaget hänvisades till utskottet den 13 juni 2018. Utskottet justerade sitt utlåtande den 19 juni 2018. Tidsfristen för att lämna ett motiverat yttrande gick ut den 6 september 2018.

Utskottet framhöll att det är medlemsstaterna som har de främsta instrumenten för att utforma och genomföra politiken på de sysselsättnings- och socialpolitiska områdena. Hit hör inte minst arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att stödja människor vid omfattande omstruktureringar. Utskottet ansåg därmed att det är medlemsstaternas ansvar att uppnå målet med den föreslagna Europeiska globaliseringsfonden, dvs. att visa solidaritet med och stödja arbetstagare som har sagts upp och egenföretagare vars verksamhet har upphört i samband med oförutsedda omfattande omstruktureringar. Utskottet bedömde att detta mål i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna själva och att EU:s roll i detta bör vara stödjande och kompletterande.

Utskottet ansåg mot denna bakgrund att kommissionens förslag stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I

utlåtandet fanns en reservation (S). Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (rskr. 2017/18:444).

Motiverade yttranden från riksdagen

Under 2010 subsidiaritetsprövade riksdagen 71 utkast till lagstiftningsakter. Under 2011–2013 subsidiaritetsprövades i snitt 124 utkast per år och under 2014 prövades 58 utkast. Under 2015 prövades endast 21 utkast. Under 2016 prövades 101 utkast. Under 2017 minskade antalet prövade utkast till 90. Under 2018 prövades 149 utkast, vilket är en kraftig ökning jämfört med året dessförinnan. Sedan Lissabonfördragets ikraftträdande den 1 december 2009 och fram t.o.m. den 31 december 2018 har riksdagen prövat totalt 862 utkast till lagstiftningsakter, se tabell 3 nedan.

Under 2018 prövade utskotten, som nämnts, tillsammans 149 utkast till lagstiftningsakter. När det gäller 135 av dessa utkast ansåg utskotten inte att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket anmälades till kammaren genom protokollsutdrag. När det gäller 14 av utkasten ansåg utskotten att förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskotten lämnade tolv utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I två av dessa utlåtanden subsidiaritetsprövades vardera två utkast (se utl. 2017/18:FiU51 och utl. 2017/18:CU33).

Riksdagen biföll samtliga förslag till motiverade yttranden, vilket innebär att tolv motiverade yttranden lämnades till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande under 2018, vilket innebär 8 procent av de utkast som prövades under året. Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har riksdagen översänt totalt 74 motiverade yttranden till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande, vilket innebär invändningar mot knappt 9 procent av alla utkast som översänts för subsidiaritetsprövning.

Tabell 3 Antal prövade utkast till lagstiftningsakter och antal motiverade yttranden i riksdagen 2010–2018

År	Antal utkast till lagstiftningsakter	Motiverade yttranden	
		Antal	Procent
2010	71	3	4
2011	124	10	8
2012	125	20	16
2013	123	10	8
2014	58	2	3
2015	21	1	5
2016	101	13	13
2017	90	3	3
2018	149	12	8
Totalt	862	74	9

Motiverade yttranden från de nationella parlamenten inom EU

I kommissionens årsrapport 2018 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna och om förbindelserna med de nationella parlamenten (COM(2019) 333) framhåller kommissionen bl.a. följande.

Under 2018 fick kommissionen in 37 motiverade yttranden från de nationella parlamenten, vilket var påtagligt färre än under 2016 (65) och 2017 (52). Det sammanlagda antalet yttranden (inklusive motiverade yttranden) som kom in under 2018 var nästan detsamma som under föregående år (576 under 2017, 569 under 2018), vilket innebär att andelen motiverade yttranden jämfört med det totala antalet yttranden som togs emot fortsatte att minska – från 10,5 procent under 2016 och 9 procent under 2017 till 6,5 procent under 2018. Andelen motiverade yttranden jämfört med det övergripande antalet yttranden som rörde kommissionsförslag som omfattas av systemet för subsidiaritetsprövning minskade också kraftigt från 17,6 procent (65/370) under 2016 och 16 procent (52/325) under 2017 till 10,5 procent (37/351) under 2018.

De 37 motiverade yttranden som inkom under 2018 rörde 22 olika förslag eller paket. Inget förslag ledde till fler än fyra motiverade yttranden (med mellan fem och sju röster). Detta skiljer sig från situationen under 2016 då förslaget om att se över direktivet om utstationering av arbetstagare (COM(2016) 128) ledde till 14 motiverade yttranden och utlöste förfarandet med ”gult kort”, och under 2017 då förslaget om den inre marknaden för el (COM(2016) 861) gav upphov till 11 motiverade yttranden utan att utlösa detta förfarande. De förslag som gav upphov till flest motiverade yttranden under 2018 var de om översyn av dricksvattendirektivet (COM(2017) 753), om beskattning av digital verksamhet i unionen (COM(2018) 147 och 148) och om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277). Vart och ett av dessa förslag gav upphov till fyra motiverade yttranden.

Minskningen av det totala antalet motiverade yttranden under 2018 speglade en liknande minskning av antalet motiverade yttranden per kammare. 14 av 41 kammare lämnade motiverade yttranden under 2018 (jämfört med 26 under 2016 och 19 under 2017). Den kammare som lämnade flest motiverade yttranden var Sveriges riksdag. Riksdagen lämnade 12 motiverade yttranden, mer än en tredjedel av alla sammantaget. Övriga kammare som lämnade motiverade yttranden under 2018 var följande: Tjeckiens Poslanecká sněmovna (4), Tjeckiens Senát (1), Danmarks Folketing (2), Irlands Dáil och Seanad Éireann (4), Tysklands Bundestag (2), Frankrikes Sénat (2), Frankrikes Assemblée nationale (1), Italiens Senato della Repubblica (1), Maltas Kamra tad-Deputati (1), Nederländernas Tweede Kamer (1), Österrikes Bundesrat (3) och Förenade kungarikets House of Commons (2) och House of Lords (1).

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

I det följande redogörs för vissa iakttagelser som har kunnat göras vid en genomgång av subsidiaritetsärendena. Redogörelsen görs per utskott i den ordning som utskotten anges i riksdagsordningen. För samtliga utskottsavsnitt gäller följande.

Till detta betänkande bifogas en förteckning över vilka utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2018 (bilaga 10).⁷ Vidare bifogas en förteckning med uppgifter om vilken rättslig grund i EUF-fördraget som kommissionen i huvudsak har angett ligger till grund för de olika utkasten och vilket politikområde utkasten i huvudsak gäller (bilaga 11).⁸

En sammanställning över antalet utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott under 2010–2018 uppdelat per politikområde och rättslig grund i EUF-fördraget finns i bilaga 12.

Tabellerna nedan under respektive avsnitt per utskott innehåller en uppdelning på politikområde, rättslig grund i EUF-fördraget och uppgift om antal utkast till lagstiftningsakter inom respektive utskotts beredningsområde. I tabellerna redovisas antalet utkast för åren 2010–2018 samt det totala antalet prövade utkast.

Eftersom vissa utkast rör flera politikområden är det totala antalet utkast till lagstiftningsakter i många fall större än antalet prövade utkast.

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet prövade tre utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet ansåg att ett av utkasten stred mot subsidiaritetsprincipen och lämnade, som nämnts, ett utlåtande. Utskottet ansåg att de två andra utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att två av utkasten som utskottet prövade under 2018 rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten, det s.k. visselblåsardirektivet (COM(2018) 218). Detta förslag rörde skydd för personuppgifter, tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, konkurrensregler, statligt stöd, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd, miljöpolitik, gemensam handelspolitik och bekämpning av bedrägeri. Utskottet lämnade, som nämnts, ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om detta förslag och riksdagen biföll utskottets förslag till beslut (utl. 2017/18:KU48, rskr. 2017/18:421). Även kommissionens förslag till förordning om inrättande av

⁷ För motsvarande förteckningar över de utkast som prövats av utskotten under 2009–2017 hänvisas till utskottets tidigare betänkanden (se bet. 2010/11:KU18, bet. 2011/12:KU4, bet. 2012/13:KU8, bet. 2013/14:KU5, bet. 2014/15:KU5, bet. 2015/16:KU5, bet. 2016/17:KU5, bet. 2017/18:KU5 och bet. 2018/19:KU5).

⁸ För motsvarande förteckningar över de utkast till lagstiftningsakter som prövades av riksdagens utskott för perioden 2009–2017 hänvisas till utskottets tidigare betänkanden (KU5) fr.o.m. riksmötet 2013/14.

programmet för rättigheter och värden (COM(2018) 383) rörde flera politik-områden, nämligen skydd för personuppgifter, bekämpning av diskriminering, fri rörlighet för unionsmedborgare, medborgarinitiativ, kulturpolitik och folkhälsa. Utskottet ansåg i det fallet att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Ett utkast rörde institutionella bestämmelser.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade konstitutionsutskottet 18 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningen framgår att fem utkast vardera rörde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Ytterligare fem utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Lika många gällde folkhälsa. Därutöver rörde fyra utkast skydd för personuppgifter. Lika många rörde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och gemensam handelspolitik. Tre utkast vardera rörde tullsamarbete, transeuropeiska nät, institutionella bestämmelser och statistik. Ytterligare tre utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen. Två utkast vardera gällde fri rörlighet för unionsmedborgare och kapital och betalningar. Vidare rörde vardera två utkast socialpolitik och humanitärt bistånd. Övriga utkast gällde offentlighet (1), bekämpning av diskriminering (1), medborgarinitiativ (1), civilrättsligt samarbete (1), konkurrensregler (1), statligt stöd (1), kulturpolitik (1), konsumentskydd (1), ändringar i valrättsakten (1) och bekämpning av bedrägeri (1).

Vissa av utkasterna som prövades under perioden rörde flera politikområden.

Utskottet har lämnat tre utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Utöver det utlåtande som lämnades under 2018 (se ovan) lämnade utskottet under 2012 ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter, som förkortas allmän uppgiftsskyddsförordning (COM(2012) 11, utl. 2011/12:KU25). Detta förslag rörde skyddet för personuppgifter och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:178).

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande om förslaget till ändringar av den s.k. valrättsakten om val till Europaparlamentet (P8_TA(2015)0395). Förslaget grundade sig på artikel 223 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska Europaparlamentet utarbeta utkast till nödvändiga bestämmelser om val av dess ledamöter genom allmänna val enligt en i alla medlemsstater enhetlig ordning. Initiativtagare till förslaget var Europaparlamentet som överlämnade förslaget till riksdagen den 11 december 2015. Förslaget prövades av konstitutionsutskottet trots att det inte fanns någon information från Europaparlamentet om att förfarandet enligt protokoll nr 2 hade inletts. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande om förslaget till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande (utl. 2015/16:KU27, rskr. 2015/16:135).

Tabell 4 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom konstitutionsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i					Antal utkast till lagstiftningsakter*					
	EUF-fördraget	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Offentlighet	Art. 15	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	1	2	4
Bekämpning av diskriminering	Art. 19	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	Art. 21	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Medborgarinitiativ	Art. 24	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	1	0	0	0	1	1	3
Jordbruk och fiskeri	Art. 43	0	0	0	2	0	0	0	1	1	4
Etableringsrätt	Art. 50, 53	0	0	0	2	0	0	1	1	1	5
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	2	0	0	1	1	1	5
Kapital och betalningar	Art. 64	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	2	0	0	0	1	1	4
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	2	0	0	0	1	1	5
Socialpolitik	Art. 153	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Kulturpolitik	Art. 167	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Folkhälsa	Art. 168	0	0	0	2	0	0	0	1	2	5
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Transeuropeiska nät	Art. 172	0	0	0	2	0	0	0	1	0	3
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	0	2	0	0	0	1	1	4
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	2	0	0	0	1	1	4
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Ändringar i valrättsakten	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Institutionella bestämmelser	Art. 224	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Statistik	Art. 338	0	0	0	2	0	0	0	1	0	3
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	2	0	0	0	1	0	0	3

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Finansutskottet

Finansutskottet prövade 28 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, ett utlåtande som behandlade två förslag från kommissionen. I övriga fall ansåg utskottet att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att 15 av utkasten innehöll förslag om tillnärmning av lagstiftning som gäller den inre marknaden. Sex utkast rörde etableringsrätt och fyra utkast rörde strukturfonder. Två utkast innehöll förslag om administrativt samarbete och lika många rörde unionens egna medel. Övriga utkast rörde fri rörlighet för tjänster (1), ekonomisk och monetär politik (1), industripolitik (1) och statistik (1). Ett utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Sex av utkasten berörde flera politikområden. Det gäller dels kommissionens förslag till ändring av förordning för att öka finansieringsramen för stödprogrammet för strukturreformer och om anpassning av det allmänna målet (COM(2017) 825), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av reformstödsprogrammet (COM(2018) 391). Dessa båda förslag rörde strukturfonder och administrativt samarbete. Det gäller också kommissionens förslag till ändring av direktiv vad gäller tillämpningsdatum för medlemsstaternas införlivandeåtgärder (COM(2017) 792), som rörde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Det gäller även kommissionens förslag till direktiv om emission av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer m.m. (COM(2018) 94) och kommissionens förslag till direktiv om kreditförvaltare, kreditförvärvare och återvinning av säkerhet (COM(2018) 135). Båda dessa förslag rörde etableringsrätt och tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller vidare kommissionens förslag till förordning om inrättande av InvestEU-programmet (COM(2018) 439), som rörde industripolitik och strukturfonder.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade finansutskottet 132 utkast till lagstiftningsakter. Om man ser till de huvudsakliga politikområdena finner man att allra flest utkast (70) grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 26 utkast som gällde etableringsrätt och 19 utkast som innehöll förslag om statistik. Tio utkast gällde fri rörlighet för tjänster och nio ekonomisk och monetär politik. Åtta utkast gällde strukturfonder. Fyra utkast gällde industripolitik och tre transeuropeiska nät. Två utkast vardera gällde forskning och teknisk utveckling, administrativt samarbete och utvecklingssamarbete. Lika många gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Därutöver rörde två utkast unionens egna medel. Ytterligare två utkast grundade sig på den s.k. flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde straffrättsligt samarbete (1) och konsumentskydd (1).

Vissa av utkast som prövades under denna period rörde flera politikområden.

Finansutskottet har lämnat totalt 17 utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall.

Tre av de utkast som ledde till utlåtanden från finansutskottet och där riksdagen lämnade motiverade yttranden grundade sig på artikel 53 i EUF-fördraget, dvs. etableringsrätt. Det gäller dels kommissionens förslag till direktiv om insättningsgarantisystem (COM(2010) 368, utl. 2009/10:FiU42, rskr. 2010/11:1) och kommissionens förslag om ändring av direktivet om system för ersättning till investerare (COM(2010) 371, utl. 2009/10:FiU43, rskr. 2010/11:2) som avgjordes under 2010, dels kommissionens förslag till direktiv om kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 453, utl. 2011/12:FiU17, rskr. 2011/12:16) som avgjordes under 2011.

Ytterligare fem av de utkast som ledde till motiverade yttranden från riksdagen på förslag från finansutskottet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. förslagen gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om tillsynskrav för kreditinstitut och värdepappersföretag (COM(2011) 452, utl. 2011/12:FiU29, rskr. 2011/12:111) som prövades under 2011. Det gäller vidare dels kommissionens förslag till ändring av förordning om kreditvärderingsinstitut (COM(2011) 747, utl. 2011/12:FiU34, rskr. 2011/12:114), dels kommissionens förslag till ändring av direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (COM(2011) 877, utl. 2011/12:FiU36, rskr. 2011/12:128) som prövades under 2012. Det gäller också kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en ram för återhämtning och rekonstruktion av kreditinstitut och värdepappersföretag m.m. (COM(2012) 280, utl. 2011/12:FiU12, rskr. 2012/13:1) som prövades under 2012 samt kommissionens förslag till förordning om fastställande av enhetliga regler och ett enhetligt förfarande för rekonstruktion av kreditinstitut och vissa värdepappersföretag inom ramen för en gemensam rekonstruktionsmekanism och gemensam bankrekonstruktionsfond (COM(2013) 520, utl. 2013/14:FiU13, rskr. 2013/14:12) som prövades under 2013.

Under 2012 lämnade finansutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden på området för ekonomisk och monetär politik. Det gäller kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för övervakning och bedömning av utkast till budgetplaner och säkerställande av korrigering av alltför stora underskott i medlemsstater i euroområdet (COM(2011) 821, utl. 2011/12:FiU33, rskr. 2011/12:118) och kommissionens förslag till förordning om tilldelning av särskilda uppgifter till Europeiska centralbanken i fråga om politiken för tillsyn över kreditinstitut (COM(2012) 511, utl. 2012/13:FiU18, rskr. 2012/13:27). Utskottet lämnade även två utlåtanden som rörde flera politikområden, nämligen etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och tillnärmning av lagstiftning. Det gäller kommissionens förslag till direktiv om upphandling av enheter som är

verksamma på områdena vatten m.m. (COM(2011) 895, utl. 2011/12:FiU45, rskr. 2011/12:143) och kommissionens förslag till direktiv om offentlig upphandling (COM(2011) 896, utl. 2011/12:FiU50, rskr. 2011/12:142).

Under 2016 lämnade utskottet ett utlåtande (utl. 2016/17:FiU18) om kommissionens förslag till förordning om fastställande av en gemensam ram för europeisk statistik om personer och hushåll, som grundas på uppgifter på individnivå som samlas in genom urvalsundersökningar (COM(2016) 551). Utkastet innehöll förslag om statistik. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:29).

Under 2017 lämnade finansutskottet, som nämnts, tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. I ett utlåtande subsidiaritetsprövades två utkast (utl. 2016/17:FiU38). Det var kommissionens förslag till ändring i den s.k. tillsynsförordningen (COM(2016) 850) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och kommissionens förslag till ändring i det s.k. kapitaltäckningsdirektivet (COM(2016) 854) som rörde etableringsrätt. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2016/17:155).

Finansutskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2017/18:FiU7) om kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten) och om ändring av förordning (EU) nr 648/2012 vad gäller förfarandena för och de myndigheter som ska delta i auktorisationen av centrala motparter samt om kraven för godkännande av centrala motparter från tredjeland (COM(2017) 331). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:9). Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2017/18:FiU31) om kommissionens förslag om översyn av de europeiska tillsynsmyndigheterna, Esa-myndigheterna, (COM(2017) 536). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:126). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Under 2018 lämnade utskottet, som nämnts, ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande med anledning av två förslag från kommissionen (utl. 2017/18:FiU51). Det var kommissionens förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 325) och kommissionens förslag till rådets förordning om genomförandebestämmelser till systemet för Europeiska unionens egna medel (COM(2018) 327). Båda dessa förslag rörde unionens egna medel. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:445).

Tabell 5 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom finansutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Etableringsrätt	Art. 50, 52, 53	3	4	7	1	1	0	2	2	6	26
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	1	5	1	1	0	0	1	1	10
Straffrättsligt samarbete	Art. 83	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	3	7	11	10	4	2	8	10	15	70
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 136	5	0	3	0	0	0	0	0	1	9
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Transeuropeiska nät	Art. 172	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3
Industripolitik	Art. 173	0	0	0	0	1	1	1	0	1	4
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	1	0	0	0	0	1	2	0	4	8
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182	0	0	0	0	0	1	1	0	0	2
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Utvecklingssamarbete	Art. 209	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	0	0	0	0	0	0	2	0	0	2
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Statistik	Art. 338	1	1	3	6	1	1	2	3	1	19
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Skatteutskottet

Skatteutskottet prövade 15 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet ansåg i samtliga fall att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tio utkast grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Fyra utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Två utkast vardera rörde tullsamarbete och gemensam handelspolitik. Ett utkast rörde administrativt samarbete och ett grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknaden upprättande eller funktion.

Tre utkast rörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet (COM(2018) 443) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och som även rörde administrativt samarbete. Det gäller dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor (COM(2018) 442), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande – som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning – av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning (COM(2018) 474). Båda dessa förslag rörde tullsamarbete och gemensam handelspolitik samt grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade skatteutskottet 61 utkast till lagstiftningsakter. Majoriteten av utkasten (30) grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 15 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknaden upprättande eller funktion. Elva av utkasten grundade sig på artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Sex av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Två rörde gemensam handelspolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett bekämpning av bedrägeri.

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Totalt har skatteutskottet lämnat tolv utlåtanden under denna tid.

Under 2011 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden (utl. 2010/11:SkU37 och utl. 2011/12:SkU12). Riksdagen biföll båda dessa förslag (rskr. 2010/11:244 och rskr. 2011/12:53). Det första utkastet som ledde till ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattebas, även kallad CCCTB (COM(2011) 121) och grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknaden upprättande eller funktion. Det andra av de utkast som ledde till

ett motiverat yttrande gällde kommissionens förslag till direktiv om ett gemensamt system för en skatt på finansiella transaktioner (COM(2011) 594). Förslaget grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget och innehöll förslag om en harmonisering av medlemsstaternas skatter på finansiella transaktioner.

Utskottet lämnade vidare ett utlåtande under 2013 som gällde harmonisering av indirekta skatter. Det gällde kommissionens förslag till rådets direktiv om genomförande av det fördjupade samarbetet på området för skatt på finansiella transaktioner (COM(2013) 71, utl. 2012/13:SkU33). Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte var förenligt med subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. I utlåtandet fanns en reservation (MP, V). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:188).

Under 2014 lämnade skatteutskottet två utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det gällde kommissionens förslag om ändring av rådets direktiv 2011/96/EU om ett gemensamt beskattningssystem för moderbolag och dotterbolag hemmahörande i olika medlemsstater (COM(2013) 814) som också grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget (utl. 2013/14:SkU23). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:145). Det gällde vidare kommissionens förslag till direktiv om en unionsrättslig ram för tullrättsliga överträdelse och sanktioner (COM(2013) 884) som rörde tullsamarbete (utl. 2013/14:SkU35). Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2013/14:370).

Under 2015 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2014/15:SkU26). Det gällde kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2015) 135) som grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag och överlämnade ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2014/15:198).

Under 2016 lämnade utskottet sex utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall och överlämnade motiverade yttranden till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Följande fem utkast som ledde till utlåtanden gällde förslag om tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknadens upprättande eller funktion (artikel 115 i EUF-fördraget):

- kommissionens förslag till direktiv om fastställande av regler mot skatteflyktsmetoder som direkt påverkar den inre marknadens funktion (COM(2016) 26, utl. 2015/16:SkU28, rskr. 2015/16:183)
- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam konsoliderad bolagsskattbas (COM(2016) 683, utl. 2016/17:SkU17, rskr. 2016/17:110)

- kommissionens förslag till rådets direktiv om en gemensam bolagsskattebas (COM(2016) 685, utl. 2016/17:SkU16, rskr. 2016/17:109)
- kommissionens förslag till direktiv om tvistlösningsmekanismer vid dubbelbeskattning i Europeiska unionen (COM(2016) 686, utl. 2016/17:SkU18, rskr. 2016/17:111)
- kommissionens förslag till ändring av direktiv (EU) 2016/1164 vad gäller hybrida mismatchningar med tredjeländer (COM(2016) 687, utl. 2016/17:SkU19, rskr. 2016/17:112).

Därutöver grundade sig ett utkast som ledde till ett utlåtande under 2016 både på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning, och artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter. Det var kommissionens förslag till ändring av direktiv 2011/16/EU vad gäller obligatoriskt automatiskt utbyte av upplysningar i fråga om beskattning (COM(2016) 25, utl. 2015/16:SkU27, rskr. 2015/16:182).

Tabell 6 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom skatteutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Tullsamarbete	Art. 33	0	1	0	0	2	0	0	1	2	6
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	1	3	2	3	0	0	3	8	10	30
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	1	0	0	0	0	0	1	4	6
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	3	0	0	1	2	7	1	1	15
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	Art. 349	0	2	0	1	7	0	0	1	0	11

* Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Justitieutskottet

Under 2018 prövade justitieutskottet 21 utkast till lagstiftningsakter. Utskottet ansåg i samtliga fall att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att inom området för frihet, säkerhet och rättvisa rörde fem utkast straffrättsligt samarbete. Fyra utkast vardera rörde administrativt samarbete, gränskontroll, invandringspolitik och polis-samarbete. Tre utkast rörde civilrättsligt samarbete och två utkast rörde asylpolitik. Därutöver rörde fyra utkast skydd för personuppgifter och två bekämpning av bedrägeri. Övriga utkast rörde fri rörlighet för unions-medborgare (1), konsulärt skydd för unionsmedborgare (1), tullsamarbete (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1) och ekonomisk och monetär politik (1). Ett utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och ett på flexibilitetsklausulen. Ett förslag rörde ändringar av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol (7586/18). Enligt artikel 281 andra stycket i EUF-fördraget får Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet ändra i stadgan för EU-domstolen, på begäran av domstolen och efter att ha hört kommissionen.

Tio av utkasten, dvs. nästan hälften, rörde flera politikområden. Det gäller följande utkast:

- kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (polissamarbete och rättsligt samarbete, asyl och migration) m.m. (COM(2017) 794) som rörde skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete och polissamarbete
- kommissionens ändrade förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration) m.m. (COM(2018) 480) som rörde skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete och polissamarbete
- kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) m.m. (COM(2017) 793) och kommissionens förslag till ändrat förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) m.m. (COM(2018) 478) som båda rörde skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa) och gränskontroll
- kommissionens förslag till direktiv om fastställande av harmoniserade bestämmelser för utseende av rättsliga företrädare för insamling av

- bevisning i straffrättsliga förfaranden (COM(2018) 226) som rörde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster
- kommissionens förslag till förordning om inrättande av EU-programmet för bedrägeribekämpning (COM(2018) 386) som rörde tullsamarbete och bekämpning av bedrägeri
 - kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor (COM(2018) 384) som rörde civilrättsligt samarbete och straffrättsligt samarbete
 - kommissionens förslag till förordning om inrättande av Fonden för inre säkerhet (COM(2018) 472) som rörde straffrättsligt samarbete och polissamarbete
 - kommissionens förslag till förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och visering (COM(2018) 473) och kommissionens förslag till förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen m.m. (COM(2018) 631) som båda rörde gränskontroll och invandringspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade justitieutskottet 92 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasterna gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 38 utkast gällde straffrättsligt samarbete, 24 gränskontroll, 17 polissamarbete, 10 invandringspolitik, 9 administrativt samarbete, 6 civilrättsligt samarbete och 5 asylpolitik. Utöver detta gällde sju utkast bekämpning av bedrägeri. Fem utkast gällde skydd för personuppgifter och fyra gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ytterligare fyra grundade sig på flexibilitetsklausulen. Två utkast rörde fri rörlighet för unionsmedborgare. Övriga utkast gällde förslag till bekämpning av diskriminering (1), konsulärt skydd för unionsmedborgare (1), tullsamarbete (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), transportpolitik (1), ekonomisk och monetär politik (1), folkhälsa (1), konsumentskydd (1), statistik (1) samt administrativt samarbete (1). Ett förslag därutöver rörde ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol.

Vissa av utkasterna rörde flera politikområden.

Justitieutskottet har lämnat sex utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Av de utkast som ledde till utlåtanden kan särskilt framhållas kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (COM(2013) 534) som gällde straffrättsligt samarbete. Detta förslag prövades under 2013 (utl. 2013/14:JuU13). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:25). På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort utfärdades.

Under 2011 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av en förordning i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid

de inre gränserna vid exceptionella omständigheter (COM(2011) 560, utl. 2011/12:JuU13, rskr. 2011/12:22). Förslaget gällde politikområdet gränskontroller.

Under 2012 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Utskottet lämnade ett utlåtande om kommissionens förslag till inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (COM(2011) 873, utl. 2011/12:JuU29, rskr. 2011/12:156) som gällde gränskontroll. Utskottet lämnade också ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (COM(2012) 10, utl. 2011/12:JuU31, rskr. 2011/12:175). Detta utkast gällde skydd för personuppgifter. Ytterligare ett utlåtande lämnades om kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (COM(2012) 363, utl. 2012/13:JuU8, rskr. 2012/13:8). Detta förslag gällde bekämpning av bedrägeri.

Under 2016 lämnade justitieutskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (COM(2015) 750, utl. 2015/16:JuU26). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut, och ett motiverat yttrande skickades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:131).

Tabell 7 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom justitieutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i	Antal utkast till lagstiftningsakter*										
	EUF-fördraget	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt	
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	1	0	0	0	0	0	4	5	
Bekämpning av diskriminering	Art. 19	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	Art. 21	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2	
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	Art. 23	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Administrativt samarbete (frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	2	0	0	2	0	0	0	1	4	9	
Gränskontroll	Art. 77	3	3	2	4	0	0	4	4	4	24	
Asylpolitik	Art. 78	1	0	1	0	0	0	0	1	2	5	
Invandringspolitik	Art. 79	1	0	1	0	0	0	1	3	4	10	
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	0	1	1	1	0	0	0	0	3	6	
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	9	3	4	4	3	2	2	6	5	38	
Polissamarbete	Art. 87, 88	1	1	2	1	2	2	1	3	4	17	
Transportpolitik	Art. 91	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	1	0	0	1	0	1	4	
Ekonomisk och monetär politik	Art. 133	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Folkhälsa	Art. 168	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Konsumentskydd	Art. 169	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1	
Europeiska unionens domstol (stadga)	Art. 256, 281	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	1	2	0	1	0	1	0	2	7	
Statistik	Art. 338	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	1	1	0	1	0	0	0	0	1	4	

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Civilutskottet

Civilutskottet prövade sex utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, ett utlåtande som behandlade två förslag från kommissionen. I övriga fall ansåg utskottet att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tre av utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Två utkast gällde etableringsrätt och ett gällde civilrättsligt samarbete.

Totalt prövade civilutskottet 45 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2018. Av sammanställningarna framgår att av de utkast som prövades av civilutskottet grundade sig 19 utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och 12 rörde civilrättsligt samarbete. Därefter följer tio utkast som innehåller förslag om etableringsrätt och två utkast som grundade sig på artikel 67 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel ska unionen underlätta tillgången till rättsväsendet, särskilt genom principen om ömsesidigt erkännande av avgöranden på det civila området. Därutöver gällde två utkast transportpolitik. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), socialpolitik (1), konsumentskydd (1) och energipolitik (1). Ett utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har civilutskottet lämnat sex utlåtanden som dock endast lett till fem motiverade yttranden från riksdagen. Det första utlåtandet lämnades under 2011 på begäran av en minoritet i civilutskottet (utl. 2011/12:CU11). Minoriteten begärde att ett utlåtande skulle lämnas i fråga om kommissionens förslag till förordning om en gemensam europeisk köplag (COM(2011) 635). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll dock utskottsmajoritetens förslag om att lägga utlåtandet till handlingarna. Riksdagen lämnade således inte något motiverat yttrande över detta förslag (prot. 2011/12:44).

Det andra utlåtandet (utl. 2011/12:CU21), som lämnades under 2012, behandlade två utkast till lagstiftningsakter. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv om lagstadgad revision av årsbokslut och sammanställd redovisning (COM(2011) 778) och kommissionens förslag till förordning om särskilda krav avseende lagstadgad revision av företag av allmänt intresse (COM(2011) 779). Det första av dessa förslag gällde etableringsrätt och det andra tillnärmning av lagstiftning. Utskottet föreslog att riksdagen skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande. Riksdagen biföll förslaget (rskr. 2011/12:124). Det tredje utlåtandet (utl. 2012/13:CU14) lämnades också under 2012. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om en jämnare könsfördelning bland icke verkställande styrelseledamöter i börsnoterade

företag och därmed sammanhängande åtgärder (COM(2012) 614) och berörde området socialpolitik. På förslag av utskottet lämnade riksdagen ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:138).

Under 2016 lämnade civilutskottet ett utlåtande (utl. 2015/16:CU26) med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om samarbete mellan de nationella myndigheter som ansvarar för genomdrivandet av konsumentskyddslagstiftningen (COM(2016) 283) som gällde tillnärmning av lagstiftning. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:321). Utskottet lämnade även ett utlåtande (utl. 2015/16:CU25) om kommissionens förslag till direktiv om ändring av direktiv 2013/34/EU vad gäller offentliggörande av inkomstskatteuppgifter för vissa företag och filialer (COM(2016) 198). Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2015/16:274). Detta utkast gällde etableringsrätt.

Under 2018 lämnade civilutskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande (utl. 2017/18:CU33) som dels gällde kommissionens förslag till direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen m.m. (COM(2018) 184), dels kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 93/13/EEG, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler (COM(2018) 185). Båda dessa förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2017/18:423).

Tabell 8 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom civilutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	Art. 21	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Etableringsrätt	Art. 50, 53	0	2	1	1	2	0	1	1	2	10
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	Art. 67	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	1	4	0	3	0	0	3	0	1	12
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	2	3	3	3	0	3	2	3	19
Socialpolitik	Art. 157	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Konsumentskydd	Art. 169	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Energipolitik	Art. 194	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utrikesutskottet

Utrikesutskottet prövade fyra utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet ansåg att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tre av utkasten gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Övriga utkast gällde associering av utomeuropeiska länder och territorier (1), utvecklings-samarbete (1) och finansiella regler (1).

Ett av utkasten rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete (COM(2018) 460) och rörde utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete och finansiella regler.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade utrikesutskottet 31 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (23) gällde ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Tolv av utkasten gällde utvecklingssamarbete med tredjeländer, och två av utkasten rörde associering av utomeuropeiska länder och territorier. Övriga utkast gällde konsulärt skydd för unionsmedborgare i ett tredjeland (1), gemensam handelspolitik (1), humanitärt bistånd till tredjeländer (1) och finansiella regler (1).

Utrikesutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Tabell 9 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utrikesutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	Art. 23	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Utvecklingssamarbete	Art. 209, 210	1	0	7	1	0	0	2	0	1	12
Ekonomisk, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	1	3	7	1	1	1	4	2	3	23
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Finansiella regler	Art. 322	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Försvarsutskottet

Under 2018 prövade försvarsutskottet fem utkast till lagstiftningsakter. Utskottet ansåg inte att utkasten stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Två av utkasten rörde flera politikområden. Det gäller dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden (COM(2018) 476), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning och av nätverket av nationella samordningscentrum (COM(2018) 630) som båda rörde industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Därutöver grundade sig ett utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Övriga utkast rörde civilskydd (1) och associering av utomeuropeiska länder och territorier (1).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade försvarsutskottet 16 utkast. Av sammanställningarna framgår att sju av utkasten gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därutöver innehöll tre av utkasten förslag om industripolitik. Två utkast rörde forskning och teknisk utveckling och lika många rörde miljöpolitik. Två utkast rörde civilskydd. Övriga utkast gällde strukturfonder (1), associering av utomeuropeiska länder och territorier (1) samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1).

Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Försvarsutskottet har lämnat ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (COM(2013) 48, utl. 2012/13:FöU11) som utskottet subsidiaritetsprövade under 2013. Utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:185).

Tabell 10 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom försvarsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	1	3	0	1	0	0	0	1	1	7
Industripolitik	Art. 173	0	0	0	0	0	0	0	1	2	3
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182, 183, 188	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Miljöpolitik	Art. 192	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Civilskydd	Art. 196	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialförsäkringsutskottet

Socialförsäkringsutskottet prövade sju utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att fem av utkasten rörde invandringspolitik och fyra asylpolitik. Två utkast rörde gränskontroll. Övriga utkast rörde skydd för personuppgifter (1), administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1) och polissamarbete (1).

Fyra av utkasten rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till ändring av förordning (EG) nr 767/2008, förordning (EG) nr 810/2009, förordning (EU) 2017/2226, förordning (EU) 2016/399, förordning 2018 [förordning om interoperabilitet] och beslut 2004/512/EG m.m. (COM(2018) 302) som rörde skydd för personuppgifter, gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik och polissamarbete. Det var vidare dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Asyl- och migrationsfonden (COM(2018) 471), dels kommissionens förslag till ändring av förordning (EU) nr 516/2014 vad gäller förnyade åtaganden för de återstående belopp som anslagits till stöd för genomförandet av rådets beslut (EU) 2015/1523 och (EU) 2015/1601 eller omfördelning av dessa till andra åtgärder inom ramen för de nationella programmen (COM(2018) 719). Båda dessa utkast rörde asyl- och invandringspolitik. Det var också kommissionens förslag till omarbetning av förordning om inrättande av ett europeiskt nätverk av sambandsmän för invandring (COM(2018) 303) som rörde administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa och invandringspolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade socialförsäkringsutskottet 41 utkast till lagstiftningsakter. Av dessa utkast rörde 18 asylpolitik, 16 invandringspolitik och 15 gränskontroll. Tre utkast gällde polissamarbete och två fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet). Övriga utkast rörde skydd för personuppgifter (1) och administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Socialförsäkringsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Tabell 11 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialförsäkringsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	1	0	0	0	0	0	1	0	2
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Gränskontroll	Art. 77	2	2	2	1	4	1	1	0	2	15
Asylpolitik	Art. 78	1	0	2	0	2	2	7	0	4	18
Invandringspolitik	Art. 79	2	0	2	1	1	0	5	0	5	16
Polissamarbete	Art. 87, 88	0	0	0	0	1	0	1	0	1	3

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Socialutskottet

Socialutskottet prövade ett utkast till lagstiftningsakt under 2018. Utskottet ansåg att det inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag.

Utkastet grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade socialutskottet 22 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten (17) gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och 13 utkast gällde folkhälsa. Övriga utkast gällde socialpolitik (1) och strukturfonder (1).

Socialutskottet har lämnat tre utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, vilket har lett till tre motiverade yttranden från riksdagen. Det första utlåtandet lämnades under 2012 och gällde kommissionens ändrade förslag till förordning om ändring av förordning vad gäller information till allmänheten om receptbelagda humanläkemedel (COM(2012) 49). Förslaget rörde folkhälsa och tillnärmning av lagstiftning (utl. 2011/12:SoU18, rskr. 2011/12:177). Det andra utlåtandet lämnades också under 2012 och gällde kommissionens förslag till förordning om fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt (COM(2012) 617) och rörde strukturfonder (utl. 2012/13:SoU8, rskr. 2012/13:117). Det tredje utlåtandet som lämnades under 2013 gällde kommissionens förslag till revideringar av tobaksproduktsdirektivet (COM(2012) 788) och grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (utl. 2012/13:SoU17, rskr. 2012/13:158).

Tabell 12 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom socialutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i				Antal utkast till lagstiftningsakter*						
	EUF-fördraget	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	9	4	2	0	1	0	1	17
Socialpolitik	Art. 153	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Folkhälsa	Art. 168	0	1	8	1	2	0	1	0	0	13
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Kulturutskottet

Kulturutskottet prövade två utkast under 2018. Utskottet ansåg att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Båda utkasten rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa (2021–2027) m.m. (COM(2018) 366) som rörde kulturpolitik och industripolitik. Det var också kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet för Europeiska solidaritetskåren m.m. (COM(2018) 440) som rörde utbildning och humanitärt bistånd.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade kulturutskottet elva utkast. Av sammanställningarna framgår att sju av utkasten gällde kulturpolitik och tre utbildning. Två utkast gällde industripolitik. Ytterligare ett grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och ett på flexibilitetsklausulen. Ett utkast rörde humanitärt bistånd.

Kulturutskottet har inte lämnat något utlåtande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Tabell 13 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom kulturutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i				Antal utkast till lagstiftningsakter*						
	EUF-fördraget	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Utbildning m.m.	Art. 165, 166	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3
Kulturpolitik	Art. 167	1	0	2	0	0	0	2	1	1	7
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet prövade fyra utkast under 2018. Utskottet ansåg att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Två av utkasten rörde flera politikområden. Det var dels kommissionens förslag till beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation (COM(2018) 436), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation m.m. (COM(2018) 435) som båda rörde industripolitik samt forskning och teknisk utveckling. Övriga utkast rörde rymdpolitik (1) och utbildning (1).

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade utbildningsutskottet 22 utkast till lagstiftningsakter. Tio av utkasten gällde forskning och teknisk utveckling och sex gällde industripolitik. Därutöver gällde fyra utkast utbildning. Tre utkast rörde rymdpolitik. Två utkast gällde fri rörlighet för arbetstagare och lika många gällde etableringsrätt. Ytterligare två utkast gällde fri rörlighet för tjänster. Därutöver grundade sig två utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett utkast gällde sysselsättning.

Vissa av utkasten under perioden berörde flera politikområden.

Utbildningsutskottet har inte lämnat några utlåtanden sedan Lissabon-fördraget trädde i kraft.

Tabell 14 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom utbildningsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 46	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2
Sysselsättning	Art. 149	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Utbildning m.m.	Art. 165, 166	0	0	1	0	0	0	2	0	1	4
Industripolitik	Art. 173	0	3	1	0	0	0	0	0	2	6
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182, 183, 185, 188	0	2	1	4	0	0	1	0	2	10
Rymdpolitik	Art. 189	0	0	0	2	0	0	0	0	1	3

*Visa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Trafikutskottet

Trafikutskottet prövade 18 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, tre utlåtanden. Utskottet ansåg att övriga utkast inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att åtta utkast rörde transportpolitik. Fem utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Lika många rörde transeuropeiska nät. Övriga utkast rörde industripolitik (1), miljöpolitik (1) och energipolitik (1).

Tre av utkasten rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa m.m. (COM(2018) 438) som rörde transeuropeiska nät och energipolitik. Det var också kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027 (COM(2018) 434) som rörde transeuropeiska nät och industripolitik. Det var även kommissionens förslag till förordning om elektronisk godstransportinformation (COM(2018) 279) som rörde transportpolitik och miljöpolitik.

Totalt prövade trafikutskottet 110 utkast till lagstiftningsakter under tiden den 1 december 2009–31 december 2018. Av sammanställningarna framgår att drygt hälften av utkasten rörde transportpolitik (57). Därefter följer 29 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därutöver rörde 15 utkast transeuropeiska nät och sex rörde miljöpolitik. Fyra utkast rörde statistik och tre industripolitik. Vardera två utkast rörde jordbruk och fiskeri samt energipolitik. Övriga utkast gällde skydd för personuppgifter (1), administrativt samarbete inom området för frihet, säkerhet och rättvisa (1), gränskontroll (1), statligt stöd (1), socialpolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1) och turism (1).

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Trafikutskottet har lämnat totalt tio utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Riksdagen har bifallit utskottets förslag i samtliga fall, och motiverade yttranden har lämnats till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande.

Ett utlåtande lämnades under 2012 om kommissionens förslag till förordning om periodisk provning av motorfordons och tillhörande släpvagnars trafiksäkerhet m.m. (COM(2012) 380, utl. 2012/13:TU3, rskr. 2012/13:9). Det utkastet gällde transportpolitik.

Utskottet lämnade vidare fyra utlåtanden under 2013. I ett av utlåtandena behandlades fem utkast till lagstiftningsakter som rörde kommissionens förslag i det fjärde järnvägspaketet (COM(2013) 27, COM(2013) 28, COM(2013) 29, COM(2013) 30 och COM(2013) 31, utl. 2012/13:TU13, rskr. 2012/13:178). Fyra av utkasten gällde transportpolitik. Ett av utkasten gällde både transportpolitik och transeuropeiska nät. Det var kommissionens förslag

till direktiv om driftskompatibiliteten hos järnvägssystemet inom Europeiska unionen (COM(2013) 30). Ett utlåtande lämnades vidare om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (COM(2013) 147, utl. 2012/13:TU20, rskr. 2012/13:255). Förslaget grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ett utlåtande lämnades även om kommissionens förslag till förordning om åtgärder för att fullborda den europeiska inre marknaden för elektronisk kommunikation och upprätta en uppkopplad kontinent (COM(2013) 627, utl. 2013/14:TU5, rskr. 2013/14:35). Även detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget. Slutligen lämnades ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av en ram för tillträde till marknaden för hamntjänster och för finansiell insyn i hamnar (COM(2013) 296, utl. 2012/13:TU21, rskr. 2012/13:302). Det förslaget gällde transportpolitik.

Under 2016 lämnade trafikutskottet två utlåtanden, vilka ledde till motiverade yttranden. Det gäller för det första kommissionens förslag till ändring av förordningarna vad gäller främjande av internetkonnektivitet i lokala samhällen (COM(2016) 589) som rörde transeuropeiska nät (utl. 2016/17:TU7, rskr. 2016/17:67). Det gäller för det andra kommissionens förslag till direktiv om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation (COM(2016) 590) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (utl. 2016/17:TU8, rskr. 2016/17:130).

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Det första utlåtandet lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (COM(2017) 648) som rörde transportpolitik (utl. 2017/18:TU8, rskr. 2017/18:137). Det andra lämnades om kommissionens förslag till ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274) som också rörde transportpolitik (utl. 2017/18:TU20, rskr. 2017/18:446). Det tredje lämnades om kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet (COM(2018) 277) som rörde transeuropeiska nät (utl. 2017/18:TU21, rskr. 2017/18:447).

Tabell 15 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom trafikutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 43	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gränskontroll	Art. 77	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	3	4	8	17	0	0	6	11	8	57
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	5	2	4	4	1	0	7	1	5	29
Socialpolitik	Art. 153	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Transeuropeiska nät	Art. 170, 171, 172	1	3	2	3	0	0	1	0	5	15
Industripolitik	Art. 173	1	1	0	0	0	0	0	0	1	3
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Forskning och teknisk utveckling	Art. 188	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Miljöpolitik	Art. 192	1	1	0	1	0	0	0	2	1	6
Energipolitik	Art. 194	1	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Turism	Art. 195	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Statistik	Art. 338	2	0	0	2	0	0	0	0	0	4

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Miljö- och jordbruksutskottet

Miljö- och jordbruksutskottet prövade 15 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, ett utlåtande. I övriga fall ansåg utskottet att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningen framgår att nio utkast rörde miljöpolitik och sju jordbruk och fiskeri. Därutöver grundade sig tre utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Två utkast rörde särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena inom EU. Ett utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Övriga utkast rörde transportpolitik (1), folkhälsa (1), industripolitik (1), strukturfonder (1), forskning och teknisk utveckling (1), energipolitik (1), turism (1) och gemensam handelspolitik (1).

Fyra utkast rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till förordning om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan m.m. (COM(2018) 179) som rörde jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning och folkhälsa. Det var också kommissionens förslag till förordning om samordning av rapporteringsskyldigheter på miljöpolitikens område m.m. (COM(2018) 381) som rörde tillnärmning av lagstiftning, miljöpolitik och gemensam handelspolitik. Det var vidare kommissionens förslag till förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden m.m. (COM(2018) 390) som rörde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, industripolitik, strukturfonder, forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik, turism samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena. Det var även kommissionens förslag till ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel m.m. (COM(2018) 394) som rörde jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter) samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade miljö- och jordbruksutskottet 146 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör 17 procent av alla utkast som prövades i riksdagen under denna period. Omkring 55 procent av utkasten (80 av 146) gällde jordbruk och fiskeri. Därefter följer 47 utkast som gällde miljöpolitik och 29 utkast som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Nio utkast rörde folkhälsa. Vardera fyra utkast rörde transportpolitik, energipolitik och statistik. Vardera tre utkast gällde strukturfonder, forskning och teknisk utveckling, turism och gemensam handelspolitik. Två utkast rörde tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter och lika många rörde industripolitik. Två utkast gällde särskilda åtgärder till skydd för de

yttersta randområdena. Övriga utkast gällde etableringsrätt (1), socialpolitik (1) och associering av utomeuropeiska länder och territorier (1). Ett utkast grundade sig på flexibilitetsklausulen.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Totalt har miljö- och jordbruksutskottet lämnat sex utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Riksdagen har bifallit utskottets förslag till motiverade yttranden i samtliga fall, och motiverade yttranden har lämnats till Europaparlamentets rådets och kommissionens ordförande.

Under 2010 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486, utl. 2010/11:MJU7, rskr. 2010/11:3). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri.

Utskottet lämnade i februari 2011 ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om en samlad marknadsordning (COM(2010) 799, utl. 2010/11:MJU21). Detta utkast rörde jordbruk och fiskeri. I det aktuella förslaget hade det tidigare förslaget om ändring av förordningar när det gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2010) 486) inarbetats. Utskottet lämnade även ett utlåtande i november 2011 om det ändrade förslaget till förordning om ändring av förordningar vad gäller utdelning av livsmedel till de sämst ställda i unionen (COM(2011) 634, utl. 2011/12:MJU8, rskr. 2011/12:52). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri och även ekonomisk, social och territoriell sammanhållning.

Miljö- och jordbruksutskottet lämnade ett fjärde utlåtande under 2012 om kommissionens förslag till förordning om tillträde till genetiska resurser samt rimlig och rättvis fördelning av den nytta som uppstår vid deras användning i unionen (COM(2012) 576, utl. 2012/13:MJU6, rskr. 2012/13:131). Förslaget gällde miljöpolitik.

Under 2013 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133, utl. 2012/13:MJU20, rskr. 2012/13:203). Förslaget gällde jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och energipolitik.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan (COM(2018) 173) som rörde jordbruk och fiskeri (utl. 2017/18:MJU25, rskr. 2017/18:400).

Tabell 16 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom miljö- och jordbruksutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	11	24	12	14	7	2	1	2	7	80
Etableringsrätt	Art. 53, 55	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	1	2	0	0	0	0	1	4
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	5	3	2	5	5	2	2	2	3	29
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	Art. 118	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Socialpolitik	Art. 153	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Folkhälsa	Art. 168	0	1	1	5	1	0	0	0	1	9
Industripolitik	Art. 173	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3
Forskning och teknisk utveckling	Art. 188	0	0	1	1	0	0	0	0	1	3
Miljöpolitik	Art. 192	0	2	16	7	4	1	6	2	9	47
Energipolitik	Art. 194	0	0	1	2	0	0	0	0	1	4
Turism	Art. 195	0	0	1	1	0	0	0	0	1	3
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	1	0	0	0	0	1	0	1	3
Statistik	Art. 338	1	0	1	1	0	0	0	1	0	4
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	Art. 349	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Näringsutskottet

Näringsutskottet prövade 15 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, två utlåtanden. I övriga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att sju av utkasten rörde strukturfonder och att sex av utkasten grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Tre utkast vardera gällde energipolitik och särskilda åtgärder till stöd för de yttersta randområdena. Övriga utkast gällde tullsamarbete (1), jordbruk och fiskeri (1), folkhälsa (1), industripolitik (1), miljöpolitik (1), gemensam handelspolitik (1), utvecklingssamarbete (1), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1), finansiella regler (1) och statistik (1).

Följande sju utkast berörde flera politikområden:

- kommissionens förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter m.m. (COM(2017) 795) som rörde tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och gemensam handelspolitik
- kommissionens förslag till förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder (COM(2018) 374) som rörde strukturfonder, utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena
- kommissionens förslag till förordning om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar m.m. (COM(2018) 296) som rörde tillnärmning av lagstiftning och energipolitik
- kommissionens förslag till förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering (COM(2018) 375) som rörde strukturfonder, finansiella regler samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena
- kommissionens förslag till förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik m.m. (COM(2018) 441) som rörde jordbruk och fiskeri, folkhälsa, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, industripolitik och statistik
- kommissionens förslag till förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden (COM(2018) 372) som

- rörde strukturfonder samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena
- kommissionens förslag till beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet m.m. på grund av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen (COM(2018) 744) som rörde miljöpolitik och energipolitik.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade näringsutskottet 85 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att 31 utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Därefter följer 22 som rörde strukturfonder och 21 utkast som rörde energipolitik. Fem utkast grundade sig på artikel 118 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör immateriella rättigheter. Fem utkast rörde särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena. Vardera fyra utkast rörde jordbruk och fiskeri, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster. Tre utkast vardera rörde miljöpolitik, gemensam handelspolitik och statistik. Vardera två utkast rörde konkurrensregler, industripolitik, utvecklingssamarbete samt ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer. Ytterligare två utkast rörde inhämtande av information. Övriga utkast gällde fri rörlighet för unionsmedborgare (1), tullsamarbete (1), social trygghet (1), transportpolitik (1), folkhälsa (1), transeuropeiska nät (1), turism (1) och finansiella regler (1).

Vissa av utkasterna rörde flera politikområden.

Totalt har näringsutskottet lämnat sju utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav följande fem utlåtanden har lett till motiverade yttranden från riksdagen. Under 2011 lämnade näringsutskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till direktiv om energieffektivitet m.m. (COM(2011) 370, utl. 2011/12:NU8, rskr. 2011/12:8). Förslaget gällde energipolitik. Under 2012 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag (COM(2011) 834, utl. 2011/12:NU17, rskr. 2011/12:127). Detta förslag gällde industripolitik och turism. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (COM(2012) 372, utl. 2012/13:NU5, rskr. 2012/13:14). Förslaget gällde etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster.

Under 2018 lämnade utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter m.m. (COM(2017) 795, utl. 2017/18:NU26, rskr. 2017/18:196). Förslaget rörde tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och gemensam handelspolitik. Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om en mekanism för lösning av rättsliga

och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang (COM(2018) 373, utl. 2017/18:NU28, rskr. 2017/18:448). Förslaget rörde strukturfonder.

De två utlåtanden som inte ledde till några motiverade yttranden från riksdagen lämnades på begäran av en minoritet av minst fem ledamöter. Det första av dessa utlåtanden lämnades 2011 och gällde kommissionens förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer m.m. (COM(2011) 658, utl. 2011/12:NU15). Förslaget gällde transeuropeiska nät. I det ärendet begärde en minoritet att ett utlåtande skulle lämnas. Utskottsmajoriteten ansåg dock att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (prot. 2011/12:52). Det andra utlåtandet lämnades 2014 och gällde kommissionens förslag till direktiv om skydd för företagshemligheter (COM(2013) 813, utl. 2013/14:NU28). Detta förslag grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll även i detta fall utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2013/14:62).

Tabell 17 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom näringsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Unionsmedborgare (fri rörlighet för unionsmedborgare)	Art. 21	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Jordbruk och fiskeri	Art. 43	1	0	0	1	0	0	0	1	1	4
Social trygghet	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 53	0	1	1	0	0	0	0	2	0	4
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	1	1	0	0	0	0	2	0	4
Transportpolitik	Art. 91, 100	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	1	8	0	3	2	0	5	6	6	31
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	Art. 118	1	3	0	1	0	0	0	0	0	5
Folkhälsa	Art. 168	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Transeuropeiska nät	Art. 172	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Industripolitik	Art. 173	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177, 178	0	8	0	3	0	1	1	2	7	22
Miljöpolitik	Art. 192	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3
Energipolitik	Art. 194	1	3	1	1	0	1	2	9	3	21
Turism	Art. 195	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	0	0	1	0	0	1	0	1	3
Utvecklingssamarbete	Art. 209	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2
Finansiella regler	Art. 322	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Inhämtande av information	Art. 337	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Statistik	Art. 338	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena	Art. 349	0	2	0	0	0	0	0	0	3	5

*Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Arbetsmarknadsutskottet

Arbetsmarknadsutskottet prövade fem utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet lämnade, som nämnts, tre utlåtanden. I övriga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Av sammanställningarna framgår att tre utkast rörde socialpolitik. Två utkast vardera rörde fri rörlighet för arbetstagare och strukturfonder. Övriga utkast rörde fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet) (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), transportpolitik (1), sysselsättning (1), Europeiska socialfonden (1), folkhälsa (1) samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena (1).

Två av utkasten rörde flera politikområden. Det var kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (COM(2018) 131) som rörde fri rörlighet för arbetstagare, social trygghet, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och transportpolitik. Utskottet lämnade ett utlåtande om detta förslag (se nedan). Det var också kommissionens förslag till förordning om Europeiska socialfonden (COM(2018) 382) som rörde fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik, Europeiska socialfonden, folkhälsa, strukturfonder samt särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade arbetsmarknadsutskottet 30 utkast till lagstiftningsakter. Av sammanställningarna framgår det att 13 av utkasten rörde socialpolitik och sex utkast fri rörlighet för arbetstagare. Ytterligare sex utkast rörde strukturfonder. Fyra utkast rörde Europeiska socialfonden. Tre utkast vardera rörde etableringsrätt och sysselsättning. Två utkast rörde fri rörlighet för tjänster och lika många grundade sig på flexibilitetsklausulen. Övriga utkast gällde jordbruk och fiskeri (1), fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet) (1), transportpolitik, tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (1) och folkhälsa (1). Ytterligare ett utkast rörde särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena.

Vissa av utkasten berörde flera politikområden.

Arbetsmarknadsutskottet har lämnat sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav sex har lett till motiverade yttranden från riksdagen. Under 2011 lämnade arbetsmarknadsutskottet ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (COM(2011) 608, utl. 2011/12:AU3). Detta utkast gällde jordbruk och fiskeri samt strukturfonder. Utskottet lämnade också ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om Europeiska unionens program för social förändring och social innovation (COM(2011) 609, utl. 2011/12:AU4). Detta utkast innehöll förslag om fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik och strukturfonder. Riksdagen biföll utskottets förslag i båda dessa fall, och motiverade

yttranden översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:54, rskr. 2011/12:55).

Under 2012 lämnade utskottet även ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande om kommissionens förslag till förordning om utövandet av rätten att vidta kollektiva åtgärder i samband med etableringsfriheten och friheten att tillhandahålla tjänster, den s.k. Monti II-förordningen (COM(2012) 130, utl. 2011/12:AU14). Utkastet grundade sig på artikel 352 i EUF-fördraget, dvs. flexibilitetsklausulen. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande översändes till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2011/12:214). På EU-nivå uppnåddes tröskeln för ett gult kort, vilket var första gången. Till följd av detta drog kommissionen tillbaka sitt förslag.

I detta sammanhang kan nämnas att totalt tre gula kort har delats ut sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Det gäller utöver Monti II-förordningen ett förslag till en ny europeisk åklagarmyndighet (COM(2013) 534) som prövades av justitieutskottet under 2013. Det gäller vidare det s.k. utstationeringsdirektivet (COM(2016) 128) som prövades av arbetsmarknadsutskottet under 2016. Arbetsmarknadsutskottet ansåg inte att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom ett protokollsutdrag. På EU-nivå uppnåddes dock tröskeln för ett gult kort.

Under 2017 lämnade arbetsmarknadsutskottet på förslag av en minoritet i utskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhörigvårdare m.m. (COM(2017) 253, utl. 2016/17:AU17). Förslaget gällde socialpolitik. Utskottets majoritet ansåg att förslaget inte stred mot subsidiaritetsprincipen och föreslog att riksdagen skulle lägga utlåtandet till handlingarna. I utlåtandet fanns två reservationer (M, C och KD samt SD). Riksdagen biföll utskottsmajoritetens förslag, vilket innebar att något motiverat yttrande inte lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande och att utlåtandet lades till handlingarna (prot. 2016/17:129).

Under 2018 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Riksdagen biföll utskottets förslag i samtliga fall. Det var kommissionens förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen (COM(2017) 797) som rörde socialpolitik (utl. 2017/18:AU11, rskr. 2017/18:167). Utskottet lämnade även, som nämnts, ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten (COM(2018) 131) som rörde fri rörlighet för arbetstagare, social trygghet, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster och transportpolitik (utl. 2017/18:AU17, rskr. 2017/18:292).

Utskottet lämnade även ett utlåtande om kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska fonden för justering av globaliserings-effekter (COM(2018) 380) som rörde strukturfonder (utl. 2017/18:AU19, rskr. 2017/18:444).

Tabell 18 Uppdelning per politikområde, rättslig grund och antal utkast till lagstiftningsakter inom arbetsmarknadsutskottets område

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	1	1	0	1	1	0	0	0	2	6
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Etableringsrätt	Art. 53	0	0	1	0	0	0	1	0	1	3
Fri rörlighet för tjänster	Art. 62	0	0	0	0	0	0	1	0	1	2
Transportpolitik	Art. 91	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	1	0	0	0	0	1	3
Socialpolitik	Art. 153	0	2	1	1	1	0	3	2	3	13
Europeiska socialfonden	Art. 164	0	1	0	1	0	1	0	0	1	4
Folkhälsa	Art. 168	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177	0	3	0	1	0	0	0	0	2	6
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	Art. 349	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	0	0	1	1	0	0	0	0	0	2

*Vissa av utkasterna berör flera politikområden, vilket innebär att summan av antalet utkast i tabellen är större än antalet prövade utkast.

Kommissionens motiveringar med avseende på subsidiaritetsprincipen

Enligt artikel 5 i protokoll nr 2 om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna ska utkastet till lagstiftningsakter motiveras med avseende på subsidiaritetsprincipen. Detta gäller oavsett om kommissionen eller någon annan är förslagsställare.

I många av utkastet till lagstiftningsakter finns det en särskild rubrik, Subsidiaritetsprincipen eller liknande, under vilken kommissionen brukar lämna sin motivering i fråga om subsidiaritetsprincipen. I vissa förslag finns det en motivering i ingressen till själva förslaget till rättsakt. Motiveringarna är inte sällan relativt kortfattade.

En översiktlig genomgång har gjorts av motiveringarna när det gäller subsidiaritetsprincipen i de utkast till lagstiftningsakter som prövades under 2018, se tabell 19 nedan. I tabellen nämns de utkast till lagstiftningsakter som helt saknar en subsidiaritetsmotivering eller där motiveringen är mycket kortfattad och därmed bedöms som otillfredsställande. Av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2018 bedöms tillfredsställande motiveringar saknas i totalt tolv av förslagen, dvs. i 8 procent av förslagen.

Vid förra årets uppföljning, som gällde subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2017, bedömdes tillfredsställande motiveringar saknas i totalt sex av förslagen från kommissionen, dvs. i knappt 7 procent av förslagen (bet. 2018/19:KU5 s. 70).

Vid uppföljningen som gällde 2016 års subsidiaritetsprövningar saknades motiveringar i 6 procent av förslagen (bet. 2017/18:KU5 s. 68).

Sammantaget i de två uppföljningar som gällde 2010 års subsidiaritetsprövningar saknades motiveringar i knappt 34 procent av förslagen (bet. 2010/11:KU18 s. 25 f. och bet. 2011/12:KU4 s. 36).

Tabell 19 Utkast till lagstiftningsakter som saknar tillfredsställande subsidiaritetsmotiveringar

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt
FiU	COM(2017) 824	Förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna
FiU	COM(2018) 325	Förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel
SkU	COM(2018) 341	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om datorisering av uppgifter om förflyttningar och kontroller av punktskattebelagda varor (omarbetning)
JuU	7586/18	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol
TU	COM(2018) 137	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 168/2013 vad gäller tillämpningen av Euro 5-steget på typgodkännande av två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar
TU	COM(2018) 397	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om komplettering av Europeiska unionens typgodkännandslagstiftning med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen
TU	COM(2018) 567	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 391/2009 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen
TU	COM(2018) 568	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1316/2013 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen
MJU	COM(2017) 742	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/66/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av Newcastle'sjukan
MJU	COM(2018) 390	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014
NU	COM(2017) 769	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 256/2014 om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energiinfrastruktur inom Europeiska unionen
NU	COM(2018) 498	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller medlen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt om rättelse av den förordningen vad gäller medlen för målet Investering för tillväxt och sysselsättning
Totalt	12	

Yttranden från andra utskott

Skatteutskottets yttrande

Skatteutskottet anför i sitt yttrande att utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område har tidigare varit lågt, men under 2016 ökade antalet ärenden i utskottet. Av åtta ärenden 2016 utmynnade sex i motiverade yttranden. Ökningen under 2016 sågs som en följd av OECD:s arbete med det s.k. BEPS-programmet.⁹ Antalet ärenden under 2017 var tio, men de resulterade inte i några motiverade yttranden. Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet högt (15), och antalet har aldrig varit högre. Utkasten har framför allt gällt harmonisering av indirekta skatter, vilket är normalt.

Några av de utkast som utskottet prövade under 2018 har lett till EU-lagstiftning, vilket därmed har minskat utrymmet för nationella åtgärder inom dessa politikområden. På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (utl. 2018/19:SkU24, COM(2019) 8). Kommissionen föreslog ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckras upp.

Enligt utskottet lämnade kommissionen motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Skatteutskottet framhåller vidare att informationen i IPEX har använts vid något tillfälle, men att den i regel varken är fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller däremot en löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull.

Justitieutskottets yttrande

Justitieutskottet framhåller i sitt yttrande att utskottet under 2018 prövade ett flertal förslag som rörde gränskontroll. Av dessa var det främst förslaget om den europeiska gräns- och kustbevakningen (COM(2018) 631) som innebär en

⁹ BEPS står för programmet Base Erosion and Profit Shifting.

viss överflyttning av kompetens. Det beror på att kommissionen – om kontrollen av den yttre gränsen skulle bli så ineffektiv att Schengenområdets förmåga att fungera äventyras – bör identifiera vilka åtgärder som ska genomföras av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och ålägga den berörda medlemsstaten att samarbeta med byrån vid genomförandet av dessa åtgärder. Även vissa andra förslag innebär ett visst överförande av kompetens genom att medlemsstaterna inte kan ha regler som tillåter en lägre standard. Det gäller t.ex. förslaget till förordning om säkrare identitetskort för unionsmedborgare m.m. (COM(2018) 212) som innehåller minimikrav på vilken typ av uppgifter som absolut bör finnas på dessa handlingar och krav på gemensamma säkerhetsdetaljer för alla utfärdande medlemsstater. Liknande överväganden kan göras när det gäller förslaget om införande av en provisorisk EU-resehandling (COM(2018) 358) och förslaget om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott m.m. (COM(2018) 213). I det senare förslaget föreskrivs således direkt åtkomst för behöriga myndigheter till de nationella centraliserade bankkontoregistrerna eller dataåtervinningssystemen.

På det straffrättsliga området bygger samarbetet inom unionen på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden och inbegriper en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden. När det gäller förslaget om europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden (COM(2018) 225) är syftet att underlätta gränsöverskridande insamling av elektronisk bevisning. Genom den föreslagna förordningen införs bindande europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder. Förslaget innebär att nationell kompetens överlämnas till EU. Detsamma gäller förslaget om fastställande av harmoniserade bestämmelser för utseende av rättsliga företrädare (COM(2018) 226), där det fastställs skyldigheter för medlemsstaterna att säkerställa att tjänsteleverantörerna utser rättsliga företrädare som har det juridiska ansvaret för att följa förelägganden och beslut för tjänsteleverantörernas räkning. Ett annat förslag som innebär viss kompetensöverföring är förslaget om förhindrande av spridning av terrorisminnehåll online (COM(2018) 640) i vilket medlemsstaterna bl.a. åläggs att ge de behöriga myndigheterna befogenhet att utfärda avlägsnandeorder som kräver att värdtjänstleverantörer avlägsnar innehåll inom en timme efter mottagandet av avlägsnandeorden.

Även förslagen på det civilrättsliga området om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 378) och om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 379) innebär att viss nationell kompetens överlämnas till EU.

Utskottet anser att det är viktigt att frågan om subsidiaritet ges särskild uppmärksamhet när det handlar om lagstiftningsförslag inom det straff- och

processrättsliga området. Dessa frågor är en central del i varje stats funktion och legitimitet och är av särskild betydelse eftersom de återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna. Därför är det viktigt att lagstiftning på EU-nivå inom det straff- och processrättsliga området endast initieras om det står klart att sådan lagstiftning bidrar till ett betydande mervärde. Utskottet är vidare positivt till åtgärder som leder till ökad säkerhet inom EU och Sverige. Ett rättssäkert arbete och utbyte av information är viktiga aspekter i ett effektivt samarbete mellan medlemsstater.

Det samarbete som finns på det straffrättsliga området efter att Lissabonfördraget trädde i kraft innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Det medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande utsträckning.

Utskottet anser att den överföring av kompetens som förslagen om invandringsspolitik, gränskontroll, polissamarbete och straffrättsligt samarbete medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig. Som tidigare påpekats i utskottets yttranden är det viktigt att uppmärksamma den samlade effekten av olika förslag, vilken kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

Utskottets kansli använder sig regelmässigt av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. I utskottets prövningar under 2018 ingick emellertid inte någon information från IPEX eller andra nationella parlament. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar vad gäller de aktuella förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet konstaterar att kommissionen var förslagsställare i 20 av de 21 ärenden som utskottet prövade under 2018 och att kommissionen i samtliga fall redogjorde för sin syn på förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Avslutningsvis anser utskottet att subsidiaritetsprövningarna fungerar väl och vill framhålla att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar är ett viktigt demokratiskt instrument. Det är också av största betydelse att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete tar hänsyn till medlemsstaternas synpunkter i dessa avseenden.

Försvarsutskottets yttrande

Försvarsutskottet konstaterar i sitt yttrande att fler subsidiaritetsprövningar har genomförts under 2018 än under 2017. Uppföljningsåret 2018 genomförde försvarsutskottet fem subsidiaritetsprövningar, jämfört med två prövningar det föregående året. Samma antal utkast prövades 2011, men antalet har aldrig varit högre.

Utskottet har under perioden den 1 december 2009 t.o.m. den 31 december 2018 prövat 16 utkast till lagstiftningsakter. Försvarsutskottet har lämnat ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande sedan Lissabonfördraget

trädde i kraft. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (COM(2013) 48) som utskottet subsidiaritetsprövade under 2013. Mot bakgrund av de få utkast till lagstiftningsakter som prövats av utskottet, och att endast ett lett till ett utlåtande, anser utskottet det rimligt att anta att utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde inte har minskat.

Kommissionen har i samtliga ärenden som utskottet prövat under 2018 angett motiveringar som gäller subsidiaritetsprincipen under specifika rubriker.

Vid de subsidiaritetsprövningar som utskottet genomförde under 2018 har utskottet undersökt möjligheten att använda IPEX för att inhämta information om andra parlaments behandling av utkasten. Informationen på webbplatsen har dock inte varit av relevans för behandlingen av utkasten, vilket kan bero på att samtliga nationella parlament arbetar inom samma tidsramar och inget parlament därmed har haft möjlighet att avsluta sin prövning när informationen eftersökts. Utskottet har inte funnit behov av att kontakta riksdagens representant vid EU:s institutioner för information med anledning av subsidiaritetsprövningarna, men har haft kontakt med representanten i andra sammanhang och bedömer denna möjlighet till att inskaffa information som värdefull.

Utskottet vill lyfta fram att tidsfristen för subsidiaritetsprövningarna ibland upplevs som knapp i samband med kammarens sommar-, jul- och nyårsuppehåll. Utskottet har vid ett tillfälle under 2018 inlett en preliminär subsidiaritetsprövning och begärt in information om regeringens bedömning när det gäller subsidiaritetsfrågan innan utkastet fanns översatt till svenska och tidsfristen påbörjats. Detta gjordes för att säkerställa att en eventuell kammarbehandling skulle kunna ske inom ramen för tidsfristen trots kammarens jul- och nyårsuppehåll. Utskottet välkomnar därför kommissionens nyligen presenterade avsikt att göra ett uppehåll i tidsfristen, likt uppehållet i augusti månad, mellan den 20 december och den 10 januari fr.o.m. 2019.

Vid den ovannämnda prövningen saknades en tidsplan för översättningen från kommissionen, vilket försvårade planeringen av prövningen. Utskottet vill därför framhäva vikten av att kommissionen presenterar en tidsplan för översättning av beslutade utkast för att underlätta prövningsprocessen. I sammanhanget kan nämnas att utskottet anser det vara angeläget att ta del av regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i samband med att en prövning genomförs, och vill därmed säkerställa att denna finns tillgänglig så tidigt som möjligt inom ramen för prövningen.

Socialförsäkringsutskottets yttrande

Socialförsäkringsutskottet anför i sitt yttrande att utskottet totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade 41 utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, asylpolitik och

invandringspolitik. Utskottet har inte vid något tillfälle funnit skäl att föreslå att riksdagen ska lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

Utskottet anför vidare att flyktingsituationen i Europa hösten 2015 ledde till att kommissionen presenterade meddelandet om en migrationsagenda för EU (COM(2015) 240) samt meddelandet om en reform av det gemensamma europeiska asylsystemet och ökade möjligheter för laglig inresa till Europa (COM(2016) 197). Som en uppföljning på dessa meddelanden har kommissionen tidigare presenterat sju utkast till lagstiftningsakter som utgör förslag till ett reformerat gemensamt asylsystem inom EU (CEAS). Utskottet konstaterar att även flera av de lagstiftningsakter som prövades under 2018 lades fram som en följd av flyktingsituationen 2015.

Under det föregående uppföljningsåret, 2017, behandlade utskottet bara ett lagstiftningsförslag som avsåg samordning av de sociala trygghetssystemen och fri rörlighet. Någon bedömning av det samlade utfallet 2018 jämfört med 2017 låter sig således inte göras.

Under 2018 prövade utskottet sju utkast till lagstiftningsakter. Dessa utkast avsåg främst politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringspolitik. Lissabonfördraget delar in avdelning V Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett. Utskottet konstaterar att området har en starkt gränsöverskridande karaktär och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på europeisk nivå. Utskottet fann inte heller vid något tillfälle under 2018 skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

Utskottet konstaterar att samarbetet i frågor om gränskontroll och förhindrande av irreguljär invandring ökade under den aktuella perioden. Vidare syftade flera förslag till att bidra till ett stärkt samarbete på området återvändande och återtagande, bl.a. ändring av viseringskodexen och förslaget till reviderat återtagandedirektiv. Vidare kan när det gäller förslaget om Europeiska unionens asylbyrå konstateras att myndigheten gavs utökade befogenheter i syfte att effektivt kunna hantera både nuvarande och framtida utmaningar på migrationsområdet. Utskottet kan inte se att de enskilda förslagen inneburit en minskning av utrymmet för nationella åtgärder eller en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet vill dock, i likhet med tidigare år, understryka svårigheten i att bedöma den samlade effekt som olika förslag kan ha tillsammans och som kan vara svår att överblicka vid en prövning av enskilda förslag. Detsamma gäller bedömningen av hur det samlade utfallet på politikområdet förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att kommissionen i samtliga fall redogjorde för sin syn på förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

En kontroll i IPEX har gjorts av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande eller lämnat ett motiverat yttrande. I utskottets

prövningar under 2018 ingick emellertid inte någon information från IPEX eller från andra nationella parlament. Riksdagens representant vid EU:s institutioner kontaktades inte i de nu aktuella subsidiaritetsprövningarna. Utskottets kansli har dock löpande kontakt med och får information från riksdagens representant vid EU:s institutioner om subsidiaritetsprövningar.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD).

Utbildningsutskottets yttrande

Utbildningsutskottet framhåller inledningsvis i sitt yttrande att EU-samarbete inom utskottets beredningsområde till stor del bedrivs på andra sätt än genom lagstiftning, vilket i sin tur återspeglas i antalet ärenden som utskottet bereder. Inom politikområdet utbildning har EU endast befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder (enligt artiklarna 165–166 i EUF-fördraget). Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling samt rymden har EU s.k. delad befogenhet, dvs. befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter (se artiklarna 179–190 i EUF-fördraget).

Under 2018 genomförde utbildningsutskottet fyra subsidiaritetsprövningar. Föregående uppföljningsår, 2017, genomförde utskottet en subsidiaritetsprövning. Utskottet har under perioden den 1 december 2009 t.o.m. den 31 december 2018 prövat 22 utkast till lagstiftningsakter. Mot bakgrund av utskottets förhållandevis få subsidiaritetsärenden som samtidigt är fördelade på ett relativt stort antal politikområden, varav ett politikområde – utbildning – inte får harmoniseras, kan utskottet inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i konstitutionsutskottets promemoria.

Kommissionen var förslagsställare i de ärenden som utskottet prövade 2018, liksom i samtliga ärenden som utskottet prövat sedan 2011. Utskottet har tidigare efterfrågat mer utvecklade motiveringar från kommissionen till varför förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet kan konstatera att den positiva utvecklingen av kommissionens motiveringar som utskottet kunnat skönja tidigare år fortsatte under 2018. Utskottet har inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Vid de subsidiaritetsprövningar som utskottet genomförde uppföljningsåret 2018 hämtade utskottet information om andra parlaments behandling av utkasten från webbplatsen IPEX. Utskottet fann informationen på webbplatsen av liten eller ingen relevans för behandlingen av utkasten och har därmed, som även påpekades i tidigare års yttranden, intrycket av att informationen som finns tillgänglig via webbplatsen är begränsad. Den löpande rapporteringen från riksdagens representant vid EU:s institutioner utgör ett värdefullt kunskapsunderlag. Representanten kontaktas i övrigt när det bedöms relevant.

Utbildningsutskottets uppfattning är att beredningen av subsidiaritetsärenden i huvudsak har fungerat väl. Utskottet har tidigare påpekat vikten av att kommissionen tydligt motiverar sitt val av regleringsform i utkast till

lagstiftningsförslag. Så har i utskottets mening inte skett i samtliga fall som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018. Utskottet vill därför återigen understryka vikten av att valet av regleringsform motiveras av förslagsställaren.

Utskottet kan vidare konstatera att det är svårt att förutse kommande subsidiaritetsärenden. Det saknas detaljerad information om kommissionens planering för nya lagstiftningsutkast och om när åttaveckorsfristen för subsidiaritetskontrollen av dem kommer att inledas. Utskottets uppfattning är att tidigare och mer detaljerad information från kommissionen om dess planering för enskilda initiativ skulle förbättra möjligheten till planering av arbetet med subsidiaritetsärenden. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram att samtliga subsidiaritetsprövningar som genomfördes av utskottet under uppföljningsåret skedde under förutsättning att förslagen skulle hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning under valperioden.

Trafikutskottets yttrande

Trafikutskottet anför i sitt yttrande att antalet genomförda subsidiaritetsprövningar under 2018 var ungefär lika många som under 2017, och även utfallet blev liknande. Det höga antalet subsidiaritetsprövningar inom utskottets beredningsområde under de senaste åren kan ses mot bakgrund av att kommissionen har gjort en översyn av den befintliga lagstiftningen inom främst vägtrafikområdet och antagit tre stora paket med lagstiftningsakter.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har utskottet subsidiaritetsprövat 110 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör knappt 13 procent av alla utkast som har subsidiaritetsprövats av riksdagen. Under samma period lämnade utskottet tio utlåtanden med motiverade yttranden. Av utskottets utlåtanden rörde fem transportpolitik, tre rörde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och ytterligare tre rörde transeuropeiska nät, dvs. de områden som utskottet har prövat flest utkast till lagstiftningsakter inom.

Utskottet konstaterar att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och att åtgärder på unionsnivå många gånger bedöms vara nödvändiga för att lösa gränsöverskridande problem, vilket resulterar i ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter från EU-kommissionen. Att det många gånger är lämpligt att fatta beslut på unionsnivå innebär likväl inte att det alltid behöver vara så, något utskottets sammanlagt tio utlåtanden med motiverade yttranden visar.

På ett övergripande plan kan konstateras att utskottets beredningsområde i stor utsträckning förutsätter överstatliga regleringar och att EU därför har getts betydande beslutskompetens inom både transport- och telekomområdet. Utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde är därmed till viss del redan upptaget eller intecknat. Andelen nya initiativ jämfört med förenklingsinitiativ, förordningar jämfört med direktiv och beslut liksom förekomsten av delegerade akter kan ge ytterligare fingervisning om

utvecklingen av utrymmet för nationella åtgärder inom utskottets beredningsområde till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU. En genomgång visar att merparten av de utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 har rört frågor där det redan finns lagstiftning på unionsnivå. Det har t.ex. varit fråga om upphävande, ändring och omarbetning av befintlig lagstiftning. Utskottet konstaterar att utrymmet för nationella åtgärder till viss del redan varit begränsat eftersom EU har utövat sin befogenhet i ett tidigare skede, men noterar att tre av utskottets subsidiaritetsprövningar har rört nya lagstiftningsakter där det tidigare saknats EU-lagstiftning. Utskottet ansåg att ett av dessa utkast, kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet, stred mot subsidiaritetsprincipen.

Ett antal av utkasten som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 har presenterats inom ramen för kommissionens Refitprogram som syftar till att göra lagstiftningen enkel, tydlig och lättförståelig samt med minsta möjliga börda för berörda. Utskottet påpekar att denna typ av förslag rimligtvis borde ha en begränsad påverkan på utrymmet för nationella åtgärder, eftersom de i huvudsak innebär en förenkling och rationalisering av EU:s befintliga regelverk, men att så likväl inte alltid är fallet. Vissa innebär t.ex. omfattande ändringar, såsom utökat tillämpningsområde, och därmed minskat nationellt handlingsutrymme. Utskottet framhåller vidare att en tydlig övervikt kan konstateras för förordningar, vilka per definition är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och på så sätt verkar mer inskränkande på medlemsstaternas utrymme för nationella åtgärder än direktiv.

I tio utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 föreslogs att kommissionen skulle ges befogenhet att anta delegerade akter, dvs. komplettera eller göra tillägg till icke väsentliga delar av lagstiftningsakter. Utskottet har vid tidigare tillfällen konstaterat att delegerade akter har en lagstiftningsfunktion, vilket innebär att de minskar utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet nämner också att det trots att delegeringen av befogenhet att anta icke-lagstiftningsakter är föremål för strikta gränser, har förekommit att kommissionen överskridit sin befogenhet.

Utskottet påpekar vidare att även om det nationella handlingsutrymmet oundvikligen minskar till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införs har utskottet, under den aktuella perioden men även över tid, gjort bedömningen att merparten av kommissionens utkast till lagstiftningsakter varit förenliga med subsidiaritetsprincipen och att subsidiaritetsprincipen därmed upprätthålls inom utskottets beredningsområde.

Samtliga utkast till lagstiftningsakter som trafikutskottet subsidiaritetsprövade under 2018 innehöll en motivering avseende subsidiaritetsprincipen. I fyra fall var motiveringen dock mycket kortfattad och omfattade enbart någon enstaka mening. Dessa fyra utkast innebar förvisso endast mycket begränsade ändringar i befintlig lagstiftning, men kommissionens motivering kan likväl rent principiellt anses vara otillfredsställande. Utskottet noterar att kommissionen har angett att den har för avsikt att börja tillämpa den

bedömningsmetod som arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och ”göra mindre, mer effektivt” rekommenderat. Utskottets förhoppning är att det nya förfarandet kan leda till mer ingående motiveringar från kommissionens sida.

Utskottets kansli använder IPEX för att få en överblick av subsidiaritetsprövningar i andra nationella parlament. Utskottet anser fortfarande att IPEX användbarhet kan förbättras, t.ex. i fråga om en mer konsekvent tillämpning av vilken information som läggs in i systemet, i vilket skede och på vilket språk. Utskottets kansli har också löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner, och utskottet bedömer att kontakten fungerar mycket väl. Riksdagens representant har bevakat ett antal frågor å utskottets vägnar och informerat om ärendegången i EU:s institutioner och i andra nationella parlament. Utskottets kansli informerade i sin tur riksdagens representant i samband med att utskottet justerade sina två utlåtanden med motiverade yttranden i juni 2018. Eftersom det i dessa subsidiaritetsärenden länge var oklart när översättningarna skulle bli färdiga och tidsfristen gå ut och hur dessa datum skulle förhålla sig till kammarens sommaruppehåll, fick utskottet fatta beslut ovanligt tidigt i processen, i princip samtidigt som tidsfristen började löpa. Genom riksdagens representant kunde övriga nationella parlament därmed i ett tidigt skede uppmärksammas på utskottets beslut om att kommissionens förslag ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen. I sammanhanget kan konstateras att ett av utkastet som utskottet ansåg stred mot subsidiaritetsprincipen, nämligen COM(2018) 277, var ett av tre utkast som genererade flest motiverade yttranden (fyra) under 2018 och att riksdagen var det första nationella parlamentet att fatta beslut i frågan.

Trafikutskottet framhåller att kommissionen under de senaste åren antagit flera utkast till lagstiftningsakter i omfattande paket, vilket innebär att utskottet i förekommande fall ska hantera ett flertal subsidiaritetsprövningar samtidigt, vilket i vissa fall kan påverka de praktiska möjligheterna att hinna fördjupa sig i de enskilda ärendena inom givna tidsramar. Vidare har dessa paket antagits av kommissionen i nära anslutning till stundande sommar- och juluppehåll i kammaren, något som rent planeringsmässigt gjort dem mer utmanande att hantera. I sammanhanget kan nämnas att utskottet under 2018 genomförde 13 av 17 subsidiaritetsprövningar i anslutning till riksdagens sommaruppehåll, vilket medförde att utskottet därmed var tvunget att frångå den ordinarie beredningsprocessen i merparten av sina subsidiaritetsprövningar. Utskottet framhåller i detta sammanhang att det är positivt att kommissionen nu har bekräftat att den avser att göra ett uppehåll i åttaveckorsfristen för de nationella parlamentens subsidiaritetskontroll mellan den 20 december och 10 januari.

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande

Miljö- och jordbruksutskottet framhåller i sitt yttrande att det under perioden 2010–2018 genomfördes totalt 862 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott. Av dessa prövades 146 utkast av miljö- och jordbruksutskottet, vilket utgör 17 procent av alla utkast som prövats av riksdagen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Därmed har miljö- och jordbruksutskottet prövat flest utkast av alla utskott.

Under 2018 genomfördes totalt 149 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott. Av dessa prövades 15 utkast av miljö- och jordbruksutskottet. Utskottet ansåg i ett fall att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen. Under 2017 prövade utskottet sex utkast till lagstiftningsakter. I samtliga dessa fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet vill särskilt framhålla den viktiga funktion som subsidiaritetsprövningarna fyller i det parlamentariska arbetet. När det gäller betydelsen av subsidiaritetsprövningarna hänvisar utskottet till vad det anfört i sitt yttrande under uppföljningen för 2017. Utskottet poängterade då att subsidiaritetsprincipen ständigt behöver ägnas särskild uppmärksamhet. Skyldigheten att värna subsidiaritetsprincipen vilar sedan december 2009 på de nationella parlamenten. Subsidiaritetsprövningen innebär en unik möjlighet för riksdagen och övriga nationella parlament att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner, och utskottet ansåg naturligtvis att denna möjlighet ska tas till vara.

Utskottet hänvisar även i övrigt till de synpunkter som framfördes under uppföljningen 2017.

Näringsutskottets yttrande

Näringsutskottet framhåller i sitt yttrande att utskottet under perioden 2010–2018 prövat 85 utkast till lagstiftningsakter (ca 10 procent). Under 2018 prövade utskottet 149 utkast till lagstiftningsakter, varav 15 utkast prövades av näringsutskottet (ca 10 procent). Utskottet lämnade under perioden 2010–2018 totalt sju utlåtanden, varav fem resulterade i motiverade yttranden till kommissionen. Under 2018 resulterade två av prövningarna i utlåtanden.

I 10 fall av de 15 som utskottet prövade under 2018 var utskottet enigt i sin bedömning att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen. I tre fall lämnade företrädare för Sverigedemokraterna avvikande meningar mot utskottsmajoritetens uppfattning att förslagen var förenliga med subsidiaritetsprincipen. Av de 15 prövade förslagen innehöll sex bestämmelser om delegerade akter, fyra av förslagen handlade om ändringar av befintliga lagstiftningsakter, tre om upphävande av en eller flera befintliga lagstiftningsakter och ett om tekniska anpassningar i samband med brexit. Vad gäller det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande kan man allmänt säga att en större andel av förslagen under

2018 rörde tillnärmning av lagstiftning och strukturfonder jämfört med 2017 då fokus låg på energipolitik följt av tillnärmning av lagstiftning.

Näringsutskottet konstaterar vidare att 14 av de 15 utkast till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2018 var utkast till förordningar, vilka inskränker medlemsstaternas utrymme för nationella åtgärder mer än direktiv eftersom de i motsats till de sistnämnda är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och därigenom kan ha större verkan. Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter, vilket föreslogs i sex av fallen som utskottet prövade, innebär befogenhet att göra kompletteringar eller tillägg till icke väsentliga delar av lagstiftningsakter. Även om delegerade akter inte är lagstiftningsakter är de rättsligt bindande, vilket därmed innebär att de inom ramen för en lagstiftningsakt ytterligare kan minska utrymmet för nationella åtgärder. Sedan december 2017 finns ett nytt interinstitutionellt register över delegerade akter. Det är dock relativt svårt att utan en djupare analys få en överblick över de delegerade akter som antagits inom utskottets beredningsområde och deras inverkan på utrymmet för åtgärder på nationell nivå.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att även om utrymmet för nationell lagstiftning sedan Lissabonfördragets ikraftträdande har minskat genom det samlade antal lagstiftningsakter som har föreslagits och slutligen antagits inom utskottets beredningsområde har utskottet bedömt att det stora flertalet av dessa (ca 94 procent) har varit förenliga med subsidiaritetsprincipen. Utskottet vill i detta sammanhang upprepa vad det anfört i sina tidigare yttranden till konstitutionsutskottet om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för ett yttrande för att fastställa om kompetens faktiskt har överförts eller inte. Att det saknas ett tillämpligt analysverktyg riskerar att göra bedömningen godtycklig, och det blir svårt att göra jämförelser från år till år. Därmed blir det svårt att bedöma om, och i vilken utsträckning, utrymmet för nationella åtgärder har minskat till följd av att ny lagstiftning har antagits på EU-nivå.

Kommissionen har i samtliga förslag till lagstiftningsakter utom ett som utskottet prövade under 2018 redogjort för sin syn på hur förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Det aktuella förslaget handlade om att upphäva en befintlig förordning som bedömdes vara ineffektiv (COM(2017) 769). Den rättsliga grunden för förordningen som förslaget skulle upphäva grundades på artikel 194 i EUF-fördraget (energifrågor) och omfattades därför av det ordinarie lagstiftningsförfarandet, varför förslaget måste godkännas av både Europaparlamentet och rådet.

Näringsutskottet har under 2018 inte i någon större utsträckning använt sig av IPEX eller tagit kontakt med riksdagens representant i Bryssel. På ett övergripande plan kan nyttan av informationen i IPEX i samband med subsidiaritetsprövningar fortfarande upplevas som bristfällig. Det kan dock framhållas att kontakterna med riksdagens representant i Bryssel på ett relativt tidigt stadium ofta kan ge information om beredningsläget i andra parlament.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla att det kan vara svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen. Det medför att utskottets verksamhetsplanering försvåras, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet. Utskottet konstaterar att det underlag som riksdagen haft att tillgå från kommissionen emellanåt visat sig vara otillförlitligt. Samtidigt arbetar riksdagens EU-samordning aktivt med att sprida den information som finns att tillgå om kommissionens planering till utskotten.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar inledningsvis att utskottet genomfört relativt få subsidiaritetsprövningar sedan Lissabonfördraget trädde i kraft och att det därför är svårt att kommentera det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden över tid. Det är också svårt att göra en samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden minskat till följd av lagstiftningsakter från EU sedan Lissabonfördraget, liksom att göra en bedömning av den sammanlagda utvecklingen på olika politikområden.

Utskottet kan inte heller se en trend att antalet utkast till lagstiftningsakter har ökat över tid. Däremot framgår av konstitutionsutskottets iakttagelser att antalet motiverade yttranden i förhållande till antalet prövningar är relativt högt för arbetsmarknadsutskottet jämfört med andra utskott, särskilt under 2018.

Av konstitutionsutskottets iakttagelser framgår även att arbetsmarknadsutskottet 2017 subsidiaritetsprövade ett förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare och 2018 ett förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen. Arbetsmarknadsutskottet noterar att dessa två s.k. minimidirektiv inom bl.a. det arbetsrättsliga området antogs av EU:s institutioner i juni 2019 och nu ska genomföras i medlemsstaterna. Utskottet bedömer att en konsekvens av att EU vidtagit de här två lagstiftningsåtgärderna är att utrymmet för nationella åtgärder på det arbetsrättsliga området, såväl lagstiftningsåtgärder som åtgärder av arbetsmarknadens parter, har minskat.

Utskottets ställningstagande

Subsidiaritetskontrollen och den årliga uppföljningen

Genom Lissabonfördraget som trädde i kraft för tio år sedan fick de nationella parlamenten en särskild roll att kontrollera hur subsidiaritetsprincipen tillämpas. Enligt EU-fördraget ska de nationella parlamenten se till att subsidiaritetsprincipen följs i enlighet med de förfaranden som anges i protokollet om tillämpningen av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. Riksdagen och de övriga nationella parlamenten har alltså en fördragsenlig skyldighet att bevaka att subsidiaritetsprincipen efterlevs.

Såsom flera utskott framhållit i yttranden till konstitutionsutskottet innebär subsidiaritetsprövningarna även en möjlighet för riksdagen att framföra invändningar när det gäller de olika förslagen direkt till EU:s institutioner. EU-kommittén kom fram till att de nationella parlamentens kontroll av subsidiaritetsprincipens tillämpning sannolikt bidrar till att subsidiaritetsprincipen hålls aktuell i EU-institutionernas verksamhet, i synnerhet när kontrollen liksom i riksdagen är systematisk. Kontrollen torde också bidra till att ge lagstiftningen på EU-nivå demokratisk legitimitet. Den ger en signal till medborgarna om att det nationella parlamentet tar ansvar för att bevaka att EU använder sig av sina tilldelade befogenheter i enlighet med subsidiaritetsprincipen och att EU-institutionerna uppmärksammas på alla betänkligheter parlamentet har i detta avseende, även om antalet motiverade yttranden inte är tillräckligt för ett s.k. gult kort som innebär att förslagsställaren måste ompröva förslaget. EU-kommitténs uppfattning var därför att riksdagens subsidiaritetskontroll är meningsfull och ändamålsenlig (2017/18:URF1 s. 188). I doktrinen råder vidare i princip enighet om att subsidiaritetsprövningarna bidrar till att medvetenheten om EU-frågor ökar (rapport 2013/14:RFR10 Subsidiaritet i EU efter Lissabon av Hettne m.fl. s. 39).

Samtidigt som varje utskott fick i uppdrag att genomföra subsidiaritetsprövningar av utkast till lagstiftningsakter inom sina respektive beredningsområden fick konstitutionsutskottet i uppdrag att göra en uppföljning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i riksdagen en gång om året. En särskild bestämmelse om detta infördes i riksdagsordningen. Syftet med uppföljningen är att ett organ ska följa utvecklingen av riksdagens subsidiaritetskontroll på en mer övergripande nivå och samla erfarenheter från olika områden. Konstitutionsutskottets iakttagelser kan vidare ge vägledning till övriga utskott om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottet anser att det är värdefullt att en systematisk uppföljning görs varje år. Uppföljningen innebär att man kan följa utvecklingen över tid. Även information om att endast ett fåtal ärenden prövats ett visst år och inom ett visst område blir av intresse vid en sådan uppföljning.

För att uppföljningen ska bli så heltäckande som möjligt ges övriga utskott tillfälle att yttra sig som ett led i beredningen av ärendet. Yttrandena innehåller värdefulla iakttagelser och synpunkter om hur subsidiaritetsprövningarna fungerar. I samband med granskningar av de årliga subsidiaritets- och förbindelserapporterna har konstitutionsutskottet möjlighet att uppmärksamma kommissionen på olika förbättringsförslag och synpunkter som framkommit vid uppföljningen, vilket utskottet har gjort t.ex. när det gäller kommissionens motiveringar och åttaveckorsfristen (se nedan).

Samlat utfall av genomförda subsidiaritetsprövningar

Under 2018 översändes totalt 149 förslag till de nationella parlamenten för subsidiaritetsprövning, varav kommissionen var initiativtagare till alla utom ett förslag. Ett förslag översändes av rådet. Det är det högsta antalet förslag som översänts något år sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. En möjlig

förklaring till det höga antalet förslag kan vara att kommissionen närmade sig slutet av mandatperioden. Utskottet noterar att kommissionen i arbetsprogrammet för 2018 åtog sig att lägga fram de planerade initiativen senast i slutet av andra kvartalet 2018, för att Europaparlamentet och rådet skulle hinna slutföra lagstiftningsarbetet innan Europaparlamentsvalet i maj 2019.¹⁰

Inte något förslag under 2018 samlade tillräckligt många invändningar från de nationella parlamenten för att tröskeln för ett gult kort skulle uppnås. Riksdagen lämnade tolv motiverade yttranden och var därmed det nationella parlament som lämnade flest motiverade yttranden under året. Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft har totalt 862 förslag översänts till de nationella parlamenten, varav tre förslag har lett till ett gult kort. Riksdagen har lämnat totalt 74 motiverade yttranden, vilket innebär invändningar mot knappt 9 procent av alla förslag.

En majoritet av de förslag som har översänts grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Förslagen återfinns inom de flesta av utskottens beredningsområden. Därefter följer förslag inom jordbruk och fiskeri, transportpolitik, miljöpolitik och etableringsrätt (bilaga 12).

Utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag

Inom ramen för årets uppföljning har konstitutionsutskottet tagit emot yttranden från nio utskott. När det gäller utrymmet för nationella åtgärder till följd av EU-förslag noterar konstitutionsutskottet särskilt följande.

Skatteutskottet, som inte lämnat några förslag till motiverade yttranden under 2018, anför att förslagen inom dess område framför allt gällt harmonisering av indirekta skatter, vilket är normalt. Några av förslagen har lett till EU-lagstiftning, vilket därmed har minskat utrymmet för nationella åtgärder inom dessa politikområden. Utskottet framhåller samtidigt att det på skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna och att medlemsstaterna har bättre möjlighet att värna sin suveränitet inom detta område än inom andra områden.

Justitieutskottet, som inte heller lämnade några motiverade yttranden under 2018, anser att det är viktigt att frågan om subsidiaritet ges särskild uppmärksamhet när det handlar om förslag inom det straff- och processrättsliga området. Dessa frågor är en central del i varje stats funktion och legitimitet och återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsstaterna. Det är därför viktigt att sådan lagstiftning på EU-nivå endast initieras om den bidrar till ett betydande mervärde. Utskottet anser att den överföring av kompetens som förslagen om invandringspolitik, gränskontroll, polis-samarbete och straffrättsligt samarbete medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig.

Försvarsutskottet lämnade inte något motiverat yttrande under 2018 och anser, mot bakgrund av det få antal förslag som prövats av utskottet och att

¹⁰ Se kommissionens arbetsprogram för 2018 (COM(2017) 650) s. 2.

endast ett förslag lett till ett utlåtande, att det är rimligt att anta att utrymmet för åtgärder inom utskottets beredningsområde inte har minskat.

Socialförsäkringsutskottet konstaterar att flera av de förslag som utskottet prövade under 2018 lades fram som en följd av flyktingsituationen i Europa under 2015. De förslag som utskottet prövade avsåg främst politikområdena gränskontroll, asyl- och invandringspolitik, som utskottet konstaterar har en starkt gränsöverskridande karaktär och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på europeisk nivå. Utskottet fann inte heller skäl att lämna något motiverat yttrande under 2018. Utskottet kan inte se att de enskilda förslagen inneburit någon minskning av utrymmet för nationella åtgärder eller förskjutning av kompetens utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget.

Utbildningsutskottet har förhållandevis få subsidiaritetsärenden och utskottet framhåller att EU-samarbetet inom utskottets beredningsområde till stor del bedrivs på andra sätt än genom lagstiftning, vilket återspeglas i antalet ärenden som utskottet bereder.

Trafikutskottet konstaterar att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete och att åtgärder på unionsnivå många gånger bedöms vara nödvändiga för att lösa gränsöverskridande problem. Att det många gånger är lämpligt att fatta beslut på unionsnivå innebär likväl inte att det alltid behöver vara så, något utskottets sammanlagt tio utlåtanden med motiverade yttranden visar. Utskottet framhåller att merparten av förslagen som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 rört frågor där det redan finns lagstiftning på unionsnivå och att utrymmet för nationella åtgärder till viss del redan varit begränsat eftersom EU har utövat sin befogenhet i ett tidigare skede.

Näringsutskottet lämnade två motiverade yttranden under 2018. Näringsutskottet konstaterar att 14 av 15 utkast till lagstiftningsakter var utkast till förordningar, vilka inskränker utrymmet för nationella åtgärder mer än direktiv. Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter förslogs i sex av lagstiftningsakterna. Delegerade akter är rättsligt bindande och innebär att de inom ramen för en lagstiftningsakt ytterligare kan minska utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet framhåller dock att även om utrymmet för nationell lagstiftning har minskat sedan Lissabonfördraget trädde i kraft genom de lagstiftningsakter som antagits inom utskottets beredningsområde, har det stora flertalet av dessa (ca 94 procent) bedömts vara förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens motiveringar

När det gäller kommissionens motiveringar av subsidiaritetsprincipens tillämpning har en klar förbättring kunnat skönjas sedan första gången konstitutionsutskottet gjorde en genomgång av motiveringarna, vilket är glädjande. Vid årets uppföljning, som rör de subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2018, bedöms tillfredsställande motiveringar saknas i endast tolv av förslagen, dvs. i 8 procent av förslagen, vilket kan jämföras med 34 procent av förslagen som prövades under 2010.

Motiveringarna varierar dock fortfarande både till omfattning och innehåll. Det finns alltså en förbättringspotential. Konstitutionsutskottet uppskattar därför att kommissionen angett att den kommer att använda sig av den bedömningsmodell som Timmermans arbetsgrupp om subsidiaritet, proportionalitet och göra mindre men göra det effektivare rekommenderat bör användas vid bedömningar av subsidiaritet. Förhoppningsvis kan detta leda till utförliga motiveringar för varje förslag. Utskottet avser att följa utvecklingen.

Uppehåll i åttaveckorsfristen och information om planerade förslag

Konstitutionsutskottet välkomnar att kommissionen meddelat att den avser att göra ett uppehåll i åttaveckorsfristen över jul och nyår med början 2019, vilket kommer att möjliggöra för parlamenten att göra en noggrann subsidiaritetsprövning även av förslag som lämnas i anslutning till jul och nyår.

Flera av utskotten vidhåller dock att det kan vara svårt att förutse och planera för kommande subsidiaritetsprövningar. Utskotten efterlyser mer detaljerad information om planerade förslag och en tidsplan för när översättningarna av förslagen väntas vara klara och därmed åttaveckorsfristen börjar löpa. Som ett exempel kan nämnas att trafikutskottet under 2018 genomförde 13 av 17 subsidiaritetsprövningar i anslutning till sommaruppehållet, vilket medförde att utskottet var tvunget att frångå den ordinarie beredningsprocessen i merparten av sina subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet noterar i och för sig att kommissionen i maj 2019 i en skrivelse till riksdagen med anledning av utskottets granskning av kommissionens årsrapporter för 2017 och meddelande om en starkare roll för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande framhållit att den har intensifierat sitt arbete med att göra informationen om initiativen i arbetsprogrammet utförligare och tillförlitligare och att viss information finns att få via kommissionens webbplats (utl. 2018/19:KU23, C(2019) 3081).

Mot bakgrund av det som utskotten framfört i denna och tidigare uppföljningar vidhåller konstitutionsutskottet att de nationella parlamentens planering skulle underlättas betydligt om kommissionen tillhandahöll mer detaljerad och precis information om varje enskilt initiativ, inklusive när översättningarna förväntas bli klara.

IPEX och riksdagens representant vid EU:s institutioner

Flera av utskotten anför att de har goda erfarenheter av kontakterna med riksdagens representant vid EU:s institutioner, bl.a. för att få information om pågående subsidiaritetsprövningar vid andra nationella parlament.

Samtidigt kvarstår enligt utskotten brister bl.a. när det gäller den information om pågående subsidiaritetsprövningar som finns tillgänglig i IPEX. Utskottet har vid upprepade tillfällen uttalat att det finns en förbättringspotential ifråga om i vilken omfattning information läggs in i IPEX och att den läggs in på ett språk som är tillgängligt för andra parlament. Utskottet noterar att det för närvarande pågår ett arbete med att se över IPEX

när det gäller den information som läggs in där. Riksdagsförvaltningen deltar i detta arbete, som beräknas bli klart under hösten 2020. Utskottet avser att även följa denna fråga.

BILAGA 1

Skatteutskottets yttrande 2019/20:SkU4y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som har redovisats i en promemoria som arbetats fram inom konstitutionsutskottets kansli. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar och bedömer vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2019/20 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen den 1 januari–31 december 2018.

I yttrandet redovisar skatteutskottet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt nuvarande 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottets uppföljning under riksmötet 2019/20 omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i utskottet genom protokollsutdrag eller i kammaren genom motiverat yttrande efter förslag i ett utlåtande från utskottet, den 1 januari–31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Under perioden den 1 januari–31 december 2018 genomförde riksdagens utskott totalt 149 subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser, kommentarer och bedömningar:

1. en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
2. en samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
3. en kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
4. en kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information
5. kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Skatteutskottets subsidiaritetsprövningar under 2018

Skatteutskottet prövade 15 utkast till lagstiftningsakter under 2018. Utskottet fann i samtliga fall att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Utskottet lämnade alltså inget utlåtande under 2018.

Tio utkast gällde harmonisering av indirekta skatter. Fyra utkast grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör

den inre marknaden. Två utkast vardera rörde tullsamarbete och gemensam handelspolitik. Ett utkast rörde administrativt samarbete och ett grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion.

Tre utkast rörde flera politikområden. Det gäller kommissionens förslag till förordning om inrättande av Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet (COM(2018) 443) som grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden, och som även rörde administrativt samarbete. Det gäller också dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor (COM(2018) 442), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning (COM(2018) 474). Båda dessa senare förslag rörde tullsamarbete och gemensam handelspolitik samt grundade sig på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden.

Utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade skatteutskottet 61 utkast till lagstiftningsakter. Omkring hälften av utkasten (30) grundade sig på artikel 113 i EUF-fördraget, dvs. harmonisering av indirekta skatter, och 15 av utkasten grundade sig på artikel 115 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som direkt inverkar på den inre marknads upprättande eller funktion. Elva av utkasten grundade sig på artikel 349 i EUF-fördraget som innebär att rådet kan anta särskilda åtgärder till förmån för de yttersta randområdena inom EU. Sex av utkasten innehöll förslag om tullsamarbete och lika många gällde tillnärmning av lagstiftning grundad på artikel 114 i EUF-fördraget. Två rörde gemensam handelspolitik. Ett utkast gällde administrativt samarbete och ett gällde bekämpning av bedrägeri. Skatteutskottet har lämnat totalt tolv utlåtanden under denna tid.

Skatteutskottet har i sitt yttrande 2017/18:SkU5y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen redogjort för de utlåtanden som lämnats under perioden den 1 december 2009–31 december 2016. Under 2017 och 2018 har inga utlåtanden lämnats.

Utskottets kommentarer

Utskottet redovisar följande kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottets beredningsområde har direkt anknytning till EU:s regelverk. Antalet prövningar inom utskottets område har tidigare varit lågt, men under 2016 ökade antalet ärenden i utskottet. Av åtta ärenden 2016 utmynnade sex i

motiverade yttranden. Ökningen under 2016 sågs som en följd av OECD:s arbete med BEPS-programmet. Antalet ärenden under 2017 var tio, men de resulterade inte i några motiverade yttranden. Under 2018 var antalet subsidiaritetsärenden i utskottet högt (15), och antalet har aldrig varit högre. Utkasten har framför allt gällt harmonisering av indirekta skatter, vilket är normalt.

Fråga 2

Några av de utkast som utskottet prövade under 2018 har lett till EU-lagstiftning, vilket därmed har minskat utrymmet för nationella åtgärder inom dessa politikområden. På skatteområdet krävs enighet bland medlemsstaterna, vilket kan medföra justeringar och fördröjningar av förslagen innan dessa blir EU-lagstiftning. Medlemsstaterna har således möjlighet att bättre värna sin suveränitet på detta område än inom andra politikområden. Utskottet lämnade emellertid under 2019 (i utl. 2018/19:SkU24) kritiska synpunkter på kommissionens meddelande om ett mer effektivt och demokratiskt beslutsfattande inom EU:s skattepolitik (COM(2019) 8). Kommissionen har föreslagit ett ändrat beslutsfattande i skattefrågor genom en övergång från beslutsfattande med enhällighet enligt det särskilda lagstiftningsförfarandet till kvalificerad majoritet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Enligt utskottets mening skulle detta innebära att den nationella suveräniteten i skattefrågor luckrades upp.

Fråga 3

Kommissionen lämnade motiveringar i fråga om subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i de ärenden som utskottet prövade under den nu aktuella tidsperioden.

Fråga 4

Informationen i IPEX har använts vid något tillfälle, men den är i regel varken fullständig eller särskilt relevant när utskottet behandlar subsidiaritetsärenden. Detta är naturligt eftersom alla parlament i medlemsländerna arbetar inom samma tidsram. Utskottet håller däremot en löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Utskottet anser att denna möjlighet att skaffa information är mycket värdefull.

Fråga 5

Under 2018 fann utskottet som ovan framgått inte anledning att lämna något utlåtande. Det finns dock anledning att påminna om de synpunkter som utskottet lämnade i föregående års yttranden.

Stockholm den 5 november 2019

På skatteutskottets vägnar

Jörgen Hellman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jörgen Hellman (S), Per Åsling (C), Niklas Wykman (M), Hillevi Larsson (S), Helena Bouveng (M), Eric Westroth (SD), Peter Persson (S), Tony Haddou (V), Boriane Åberg (M), David Lång (SD), Patrik Lundqvist (S), Hampus Hagman (KD), Anna Vikström (S), Joar Forssell (L), Rebecka Le Moine (MP), Kjell Jansson (M) och Anne Oskarsson (SD).

BILAGA 2

Justitieutskottets yttrande 2019/20:JuU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som dess kansli har upprättat. Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som gjordes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Justitieutskottet har under den aktuella perioden genomfört 21 subsidiaritetsprövningar. I samtliga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Justitieutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar avseende konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets nu aktuella uppföljning gäller perioden den 1 januari–31 december 2018 och avser de subsidiaritetsprövningar som ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag) eller i kammaren (motiverat yttrande) under den aktuella tiden.

Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen rymmer två delar: dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter, dels utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på en övergripande nivå. Uppföljningen av den formella hanteringen gäller vilka subsidiaritetsprövningar som har genomförts i riksdagen och vilka metoder som använts. Uppföljningen av utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar avser främst hur utfallet blev på en övergripande nivå. Detta görs genom sammanställningar av hur subsidiaritetsprövningar fallit ut på olika politikområden, vilka sedan på sikt kommer att kunna relateras till hur utvecklingen av kompetensfördelningen mellan EU och medlemsstaterna har påverkat förutsättningarna för att uppfylla befintliga mål. I uppföljningen uppmärksammas om det t.ex. förekommer flera förslag som visserligen inte vart för sig innebär att subsidiaritetsprincipen inskränks men som sammantagna kan visa på en tendens att subsidiaritetsprincipen är i fara.

I uppföljningen lägger konstitutionsutskottet fokus på utfallet av subsidiaritetsprövningarna under 2018 och det sammantagna utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Justitieutskottets subsidiaritetsprövningar

Subsidiaritetsprövningar under 2018

Under 2018 prövade justitieutskottet 21 utkast till lagstiftningsakter. Utskottet ansåg i samtliga fall att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag. Prövningarna rörde följande lagstiftningsakter:

- Förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (polissamarbete och rättsligt samarbete, asyl och migration) m.m. (COM(2017) 794)
- Förslag till förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) m.m. (COM(2017) 793)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkrare identitetskort för unionsmedborgare och uppehållshandlingar som utfärdas

till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de utövar rätten till fri rörlighet (COM(2018) 212)

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott och om upphävande av rådets beslut 2000/642/RIF (COM(2018) 213)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden, (COM(2018) 225)
- Förslag till direktiv om fastställande av harmoniserade bestämmelser för utseende av rättsliga företrädare för insamling av bevisning i straffrättsliga förfaranden (COM(2018) 226)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) vad gäller samarbete med Europeiska åklagarmyndigheten och effektiviteten i Olafs utredningar (COM(2018) 338)
- Förslag till rådets direktiv om införande av en provisorisk EU-resehandling och om upphävande av beslut 96/409/GUSP (COM(2018) 358)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för utbyte, stöd och utbildning för att skydda euron mot förfalskning under perioden 2021–2027 (Perikles IV-programmet) (COM(2018) 369)
- Förslag till rådets förordning om utvidgning av tillämpningsområdet för förordning (EU) nr.../2018 om inrättande av ett handlingsprogram för utbyte, stöd och utbildning med avseende på skydd av euron mot förfalskning för perioden 2021-2027 (Perikles IV-programmet) till att även omfatta icke deltagande medlemsstater (COM(2018) 371)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1206/2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 378)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 379)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor (COM(2018) 384)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av EU-programmet för bedrägeribekämpning (COM(2018) 386)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för inre säkerhet (COM(2018) 472)

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och visering (COM(2018) 473)
- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) och om ändring av rådets beslut 2004/512/EG, förordning (EG) nr 767/2008, rådets beslut 2008/633/RIF, förordning (EU) 2016/399, förordning (EU) 2017/2226, förordning (EU) 2018/XX [Etias-förordningen], förordning (EU) 2018/XX [förordningen om SIS på området in- och utresekontroller] och förordning (EU) 2018/XX [förordningen om eu-LISA] (COM(2018) 478)
- Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättande av ett ramverk för interoperabilitet mellan EU:s informationssystem (polisärt och rättsligt samarbete, asyl och migration) (COM(2018) 480)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av rådets gemensamma åtgärd nr 98/700/RIF, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1052/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 (COM(2018) 631)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förhindrande av spridning av terrorisminnehåll online (COM(2018) 640)
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) 2018/ ... av den ... om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol (7586/18).

Vissa av 21 utkast till lagstiftningsakter berörde flera politikerområden. Inom området för frihet, säkerhet och rättvisa såg det ut så här:

- Fem utkast rörde straffrättsligt samarbete.
- Fyra utkast vardera rörde administrativt samarbete, gränskontroll, invandringspolitik och polissamarbete.
- Tre utkast rörde civilrättsligt samarbete.
- Två utkast rörde asylpolitik.
- Fyra utkast rörde skydd för personuppgifter.
- Två utkast rörde bekämpning av bedrägeri.

När det gäller övriga utkast såg det ut så här:

- Ett utkast rörde fri rörlighet för unionsmedborgare.
- Ett utkast rörde konsulärt skydd för unionsmedborgare.
- Ett utkast rörde tullssamarbete.
- Ett utkast rörde etableringsrätt.
- Ett utkast rörde fri rörlighet för tjänster.
- Ett utkast rörde ekonomisk och monetär politik.

- Ett utkast grundade sig på artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden och ett på flexibilitetsklausulen.
- Ett utkast var ett förslag rörde ändringar av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol (7586/18). Enligt artikel 281 andra stycket i EUF-fördraget får Europaparlamentet och rådet enligt det ordinarie lagstiftningsförfarandet ändra i stadgan för EU-domstolen, på begäran av domstolen och efter att ha hört kommissionen.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar sedan 2009

Utskottet konstaterar att subsidiaritetsprövningen i huvudsak är en lämplighetsprövning och att det handlar om att fastställa på vilken nivå – unionsnivå eller någon nationell nivå – den föreslagna åtgärden ska vidtas, och inte om den föreslagna åtgärden ska vidtas eller inte (se bet. 2009/10:KU2 s.13). Justitieutskottet ansåg, som tidigare redovisats, att inget av de 21 förslag till lagstiftningsakter som utskottet prövade under 2018 stred mot subsidiaritetsprincipen.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade justitieutskottet 92 utkast till lagstiftningsakter. En majoritet av utkasten gällde förslag inom området för frihet, säkerhet och rättvisa, varav 38 utkast gällde straffrättsligt samarbete, 24 gränskontroll, 17 polissamarbete, 10 invandringspolitik, 9 administrativt samarbete, 6 civilrättsligt samarbete och 5 asylpolitik. Utöver detta gällde sju utkast bekämpning av bedrägeri. Fem utkast gällde skydd för personuppgifter och fyra gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Ytterligare fyra grundade sig på flexibilitetsklausulen. Två utkast rörde fri rörlighet för unionsmedborgare. Övriga utkast gällde förslag till bekämpning av diskriminering (1), konsulärt skydd för unionsmedborgare (1), tullsamarbete (1), etableringsrätt (1), fri rörlighet för tjänster (1), transportpolitik (1), ekonomisk och monetär politik (1), folkhälsa (1), konsumentskydd (1), statistik (1) samt administrativt samarbete (1). Utöver det rörde ett förslag ändring av stadgan för Europeiska unionens domstol. Vissa av utkasten rörde flera politikområden.

Utlåtanden

Justitieutskottet har lämnat sex utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Av de utkast som ledde till utlåtanden kan särskilt framhållas kommissionens förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska åklagarmyndigheten (COM(2013) 534) som gällde straffrättsligt samarbete. Detta förslag prövades under 2013 (utl. 2013/14:JuU13), och riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 2013/14:25). På EU-nivå ledde utkastet till att ett gult kort utfärdades till följd av att tröskelvärdet uppnåddes. Det var andra gången sedan Lissabonfördraget trädde i kraft som ett gult kort utfärdades.

Under 2011 lämnade utskottet ett utlåtande med förslag till motiverat yttrande om kommissionens förslag till ändring av en förordning i syfte att införa gemensamma regler för tillfälligt återinförande av gränskontroller vid de inre gränserna vid exceptionella omständigheter (COM(2011) 560, utl. 2011/12:JuU13, rskr. 2011/12:22). Förslaget gällde politikområdet gränskontroller.

Under 2012 lämnade utskottet tre utlåtanden med förslag till motiverade yttranden. Utskottet lämnade ett utlåtande om kommissionens förslag om inrättande av ett europeiskt gränsövervakningssystem (Eurosur) (COM(2011) 873, utl. 2011/12:JuU29, rskr. 2011/12:156) som gällde gränskontroll. Utskottet lämnade också ett utlåtande om kommissionens förslag till direktiv om skydd av personuppgifter på det brottsbekämpande området (COM(2012) 10, utl. 2011/12:JuU31, rskr. 2011/12:175). Detta utkast gällde skydd för personuppgifter. Ytterligare ett utlåtande lämnades om kommissionens förslag till direktiv om bekämpning genom straffrättsliga bestämmelser av bedrägerier som riktar sig mot unionens ekonomiska intressen (COM(2012) 363, utl. 2012/13:JuU8, rskr. 2012/13:8). Detta förslag gällde bekämpning av bedrägeri.

Under 2016 lämnade justitieutskottet ett utlåtande om kommissionens förslag till ändring av rådets direktiv 91/477/EEG om kontroll av förvärv och innehav av vapen (COM(2015) 750, utl. 2015/16:JuU26). Den rättsliga grunden för förslaget var artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Riksdagen biföll utskottets förslag till beslut, och ett motiverat yttrande skickades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2015/16:131).

Utskottets ställningstagande

Den formella hanteringen

Kansliet använder sig regelmässigt av IPEX för att se dels vilka parlament som prövar det aktuella förslaget, dels om något av parlamenten har lagt ut information om prövningen. I utskottets prövningar under 2018 ingick emellertid inte någon information från IPEX eller andra nationella parlament. Utskottets kansli har även haft en kontinuerlig kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner. Kansliets uppfattning är att man genom kontakter med riksdagens representant har kunnat få en bra översikt över de andra parlamentens uppfattningar vad gäller de aktuella förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Kommissionens motiveringar i subsidiaritetsfrågan

Kommissionen var förslagsställare i 20 av de 21 ärenden som utskottet prövade under 2018. Utskottet konstaterar att kommissionen i samtliga fall redogjorde för sin syn på förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen. Utskottet har vid flera tillfällen tidigare dels betonat vikten av att det klart

framgår hur kommissionen har resonerat i subsidiaritetsfrågan, dels konstaterat att kommissionens motiveringar i några fall varit alltför kortfattade (se ytr. 2018/19:JU1y s. 5). Utskottet vidhåller denna uppfattning.

Utvecklingen av kompetensfördelningen mellan medlemsstaterna och EU under 2018

Gränskontroll, polissamarbete och invandringspolitik

Utskottet prövade under 2018 ett flertal förslag som rörde gränskontroll. Av dessa var det främst förslaget om den europeiska gräns- och kustbevakningen (COM(2018) 631) som innebär en viss överflyttning av kompetens. Det beror på att kommissionen – om kontrollen av den yttre gränsen skulle bli så ineffektiv att Schengenområdets förmåga att fungera äventyras – bör identifiera vilka åtgärder som ska genomföras av Europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån och ålägga den berörda medlemsstaten att samarbeta med byrån vid genomförandet av dessa åtgärder. Även vissa andra förslag innebär ett visst överförande av kompetens genom att medlemsstaterna inte kan ha regler som tillåter en lägre standard. Det gäller t.ex. förslaget till förordning om säkrare identitetskort för unionsmedborgare m.m. (COM(2018) 212), som innehåller minimikrav på vilken typ av uppgifter som absolut bör finnas på dessa handlingar och krav på gemensamma säkerhetsdetaljer för alla utfärdande medlemsstater. Liknande överväganden kan göras när det gäller förslaget om införande av en provisorisk EU-resehandling (COM(2018) 358) och förslaget om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott m.m. (COM(2018) 213). I det senare förslaget föreskrivs således direkt åtkomst för behöriga myndigheter till de nationella centraliserade bankkontoregistrarna eller dataåtervinningssystemen.

Straffrättsligt samarbete

På det straffrättsliga området bygger samarbetet inom unionen på principen om ömsesidigt erkännande av domar och rättsliga avgöranden och inbegriper en tillnärmning av medlemsstaternas lagar och andra författningar på vissa områden. Om det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polisarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, får EU genom minimidirektiv fastställa minimiregler om t.ex. straffrättsliga förfaranden. I dessa minimiregler ska skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsliga traditioner och rättssystem beaktas (artikel 82 i EUF-fördraget). EU får genom direktiv även fastställa minimiregler om fastställande av brottsrekvisit och påföljder inom området med särskilt allvarlig brottslighet med ett gränsöverskridande inslag. Detsamma gäller om det är nödvändigt att säkerställa ett effektivt genomförande av unionens politik på ett område som omfattas av harmoniseringsåtgärder (artikel 83 i EUF-fördraget).

När det t.ex. gäller förslaget om europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden (COM(2018) 225) är syftet att underlätta gränsöverskridande insamling av elektronisk bevisning, och det nya instrumentet bygger på principen om ömsesidigt erkännande. Genom den föreslagna förordningen införs bindande europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder. Båda typerna av order måste utfärdas eller godkännas av en rättslig myndighet i en medlemsstat. Förslaget innebär att nationell kompetens överlämnas till EU. Detsamma gäller förslaget om fastställande av harmoniserade bestämmelser för utseende av rättsliga företrädare (COM(2018) 226), där det fastställs skyldigheter för medlemsstaterna att säkerställa att tjänsteleverantörerna utser rättsliga företrädare som har det juridiska ansvaret för att följa förelägganden och beslut för tjänsteleverantörernas räkning.

Ett annat förslag som innebär viss kompetensöverföring är om förslaget om förhindrande av spridning av terrorisminnehåll online (COM(2018) 640) i vilket medlemsstaterna bl.a. åläggs att ge de behöriga myndigheterna befogenhet att utfärda avlägsnandeorder som kräver att värdtjänsteleverantörer avlägsnar innehåll inom en timme efter mottagandet av avlägsnandeordern.

Civilrättsligt samarbete

Även förslagen på det civilrättsliga området om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 378) och om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur (COM(2018) 379) innebär att viss nationell kompetens överlämnas till EU. Förslagen ingriper dock inte i de olika nationella ordningarna för att ta upp bevis respektive för delgivning av handlingar.

Utskottets inställning

Utskottet anser att det är viktigt att frågan om subsidiaritet ges särskild uppmärksamhet när det handlar om lagstiftningsförslag inom det straff- och processrättsliga området. Dessa frågor är en central del i varje stats funktion och legitimitet och är av särskild betydelse eftersom de återspeglar grundläggande värden, seder och bruk i medlemsländerna. Därför är det viktigt att lagstiftning på EU-nivå inom det straff- och processrättsliga området endast initieras om det står klart att sådan lagstiftning bidrar till ett betydande mervärde.

Vidare är utskottet positivt till åtgärder som leder till ökad säkerhet inom EU och Sverige. Ett rättssäkert arbete och utbyte av information är viktiga aspekter i ett effektivt samarbete mellan medlemsstater.

Det samarbete som finns på det straffrättsliga området efter att Lissabonfördraget trädde i kraft innebär att delar av den nationella kompetensen förs över till EU. Det medför att lagstiftningen på EU-nivå stärks och att utrymmet för nationell lagstiftning minskar i motsvarande utsträckning.

Utskottet anser att den överföring av kompetens som förslagen om invandringspolitik, gränskontroll, polissamarbete och straffrättsligt samarbete medför syftar till att nå ett effektivt samarbete och därmed får anses nödvändig. Som tidigare påpekats i utskottets yttranden (senast i yttr. 2018/19:JuU1y) är det viktigt att uppmärksamma den samlade effekten av olika förslag, vilken kan vara svår att överblicka vid enskilda förslag.

Avslutningsvis anser utskottet att subsidiaritetsprövningarna fungerar väl och vill framhålla att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar är ett viktigt demokratiskt instrument. Det är också av största betydelse att kommissionen i sitt fortsatta lagstiftningsarbete tar hänsyn till medlemsstaternas synpunkter i dessa avseenden.

Stockholm den 7 november 2019

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Magdalena Schröder (M), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Johan Hedin (C), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Bo Broman (SD), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD) och Juno Blom (L).

BILAGA 3

Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU3y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att bereda övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om hur riksdagen tillämpar subsidiaritetsprincipen som redovisas i en promemoria upprättad inom konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet vill särskilt att utskotten kommenterar vissa angivna frågor.

Konstitutionsutskottets uppföljning gäller de subsidiaritetsprövningar som gjordes i riksdagen under tiden den 1 januari–31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Försvarsutskottet har under den aktuella perioden genomfört fem subsidiaritetsprövningar. I samtliga fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Försvarsutskottet redovisar i yttrandet sina iakttagelser när det gäller konstitutionsutskottets frågor.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till en av unionens lagstiftningsakter strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september att bereda övriga utskott tillfälle att senast den 12 november 2019 yttra sig över de iakttagelser om hur riksdagen tillämpar subsidiaritetsprincipen som redovisas i en promemoria upprättad inom konstitutionsutskottet. Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprovningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprovats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprovningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Försvarsutskottets subsidiaritetsprovningar under 2018

Under 2018 provade försvarsutskottet fem utkast till lagstiftningsakter. Utskottet ansåg i samtliga fall att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen (COM(2017) 772).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, om ändring av bilaga

XVII till förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprecursorer (COM(2018) 209).

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden (COM(2018) 476).
- Förslag till rådets förordning om inrättande av ett europeiskt instrument för kärnsäkerhet som kompletterar instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, och som grundar sig på Euratomfördraget (COM(2018) 462).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning och av nätverket av nationella samordningscentrum. Bidrag från Europeiska kommissionen som presenterades för ledarna vid toppmötet i Salzburg den 19–20 september 2018 (COM(2018) 630).

Två av utkasten rörde flera politikområden. Det gäller dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden (COM(2018) 476), dels kommissionens förslag till förordning om inrättande av Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning och av nätverket av nationella samordningscentrum (COM(2018) 630) som båda rörde industripolitik samt forskning och tekniskt samarbete. Därutöver grundade sig ett utkast på artikel 114 i EUF-fördraget, dvs. tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden. Övriga utkast rörde civilskydd (1) och associering av utomeuropeiska länder och territorier (1).

Utskottets iakttagelser

Utskottet redovisar följande iakttagelser med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Fråga 1

Utskottet konstaterar att fler subsidiaritetsprövningar genomförts under 2018 än under 2017. Uppföljningsåret 2018 genomförde försvarsutskottet fem subsidiaritetsprövningar, jämfört med två prövningar det föregående året. Samma antal utkast prövades 2011, men antalet har aldrig varit högre.

Utskottet har under perioden den 1 december 2009 t.o.m. den 31 december 2018 prövat 16 utkast till lagstiftningsakter. Sju av utkasten under perioden gällde tillnärmning av lagstiftning inom den inre marknaden. Tre utkast innehöll förslag om industripolitik. Två utkast rörde forskning och tekniskt samarbete och lika många rörde miljöpolitik. Två utkast rörde civilskydd. Övriga utkast gällde strukturfonder (1), ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer (1) samt associering av utomeuropeiska länder

och territorier (1). Vissa av utkasten rörde flera politikområden. Uppföljningsåret 2018 var första gången utskottet prövade ett utkast inom den sistnämnda kategorin.

Försvarsutskottet har lämnat ett utlåtande med förslag till ett motiverat yttrande sedan Lissabonfördraget trädde i kraft 2009. Det gällde kommissionens förslag till direktiv om åtgärder för att säkerställa en hög gemensam nivå av nät- och kommunikationssäkerhet i hela unionen (COM(2013) 48, utl. 2012/13:FöU11) som utskottet subsidiaritetsprövade under 2013. Riksdagen biföll utskottets förslag, och ett motiverat yttrande lämnades till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande (rskr. 2012/13:185).

Fråga 2

Mot bakgrund av de få utkast till lagstiftningsakter som prövats av utskottet, och att endast ett lett till ett utlåtande, anser utskottet det rimligt att anta att utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde inte har minskat.

Fråga 3

Kommissionen har i samtliga ärenden som utskottet prövat under 2018 angett motiveringar som gäller subsidiaritetsprincipen under specifika rubriker. De brister avseende detta som konstitutionsutskottet har noterat i utkast till lagstiftningsakter har inte funnits inom utskottets beredningsområde.

Fråga 4

Vid genomförandet av de subsidiaritetsprövningar som utskottet gjorde uppföljningsåret 2018 har utskottet undersökt möjligheten att använda IPEx för att inhämta information om andra parlaments behandling av utkast. Informationen på webbplatsen har dock inte varit av relevans för behandlingen av utkast, vilket kan bero på att samtliga nationella parlament arbetar inom samma tidsramar och inget parlament därmed har haft möjlighet att avsluta sin prövning när informationen eftersökts.

Utskottet har inte funnit behov av att kontakta riksdagens representant vid EU:s institutioner för information med anledning av subsidiaritetsprövningarna men har haft kontakt med representanten i andra sammanhang och bedömer denna möjlighet till att inskaffa information som värdefull.

Fråga 5

Utskottet vill lyfta fram att tidsfristen för subsidiaritetsprövningarna ibland upplevs som knapp i samband med kammarens sommar-, jul- och nyårsuppehåll. Utskottet har vid ett tillfälle under uppföljningsåret 2018 inlett en preliminär subsidiaritetsprövning och begärt in information om regeringens bedömning när det gäller subsidiaritetsfrågan innan utkastet fanns översatt till

svenska och tidsfristen påbörjats. Detta gjordes för att säkerställa att en eventuell kammarbehandling skulle kunna ske inom ramen för tidsfristen trots kammarens jul- och nyårsuppehåll. Utskottet välkomnar därför kommissionens nyligen presenterade avsikt att göra ett uppehåll i tidsfristen, likt uppehållet i augusti månad, mellan den 20 december och den 10 januari fr.o.m. 2019.

Vid den ovannämnda prövningen saknades en tidsplan för översättningen från kommissionen, vilket försvårade planeringen av prövningen. Utskottet vill därför framhäva vikten av att kommissionen presenterar en tidsplan för översättning av beslutade utkast för att underlätta prövningsprocessen. I sammanhanget kan nämnas att utskottet anser det vara angeläget att ta del av regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning i samband med att en prövning genomförs, och därmed vill säkerställa att denna finns tillgänglig så tidigt som möjligt inom ramen för prövningen.

Stockholm den 7 november 2019

På försvarskommitténs vägnar

Beatrice Ask

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Beatrice Ask (M), Niklas Karlsson (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Sven-Olof Sällström (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Alexandra Völker (S), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M) och ClasGöran Carlsson (S).

BILAGA 4

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2019/20:SfU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som konstitutionsutskottets kansli har upprättat.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. som ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag eller utlåtande med förslag till motiverat yttrande) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2018. Socialförsäkringsutskottet genomförde under denna period sju subsidiaritetsprövningar. Utskottets yttrande tar sin utgångspunkt i dessa ärenden. I samtliga ärenden ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

I yttrandet finns en avvikande mening (SD)

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets uppföljning avser dels utfallet av de genomförda subsidiaritetsprövningarna på en övergripande nivå, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetsprövning och dels vilka metoder som använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt att utskotten inom sina respektive beredningsområden kommenterar och bedömer

1. det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
2. i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information
5. hur utskottet i övrigt anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag till eller önskemål om förbättringar.

Under tiden den 1 januari–31 december 2018 prövade socialförsäkringsutskottet följande sju utkast till lagstiftningsakter från kommissionen.

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 810/2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex), COM(2018) 252.

Förslag till Europaparlamentet och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 767/2008, förordning (EG) nr 810/2009, förordning (EU) nr 2017/2226, förordning (EU) nr 2016/399, förordning XX/2018 (förordning om interoperabilitet) och beslut 2004/512/EG samt upphävande av rådets beslut 2008/633/RIF (dvs. reviderad VIS-förordning), COM(2018) 302.

Förslag om revidering av förordning om ett europeiskt nätverk av sambandsmän för invandring (ILO-förordningen), COM(2018) 303.

Förslag om inrättande av Asyl- och migrationsfonden, COM(2018) 471.

Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010, COM(2018) 633.

Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (omarbetning, återvändandedirektivet), COM(2018) 634.

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 516/2014 vad gäller förnyade åtaganden för de återstående belopp som anslagits till stöd för genomförandet av rådets beslut (EU) 2015/1523 och (EU) 2015/1601 eller omfördelning av dessa till andra åtgärder inom ramen för de nationella programmen, COM(2018) 719.

Prövningarna hänför sig i huvudsak till politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringspolitik (artiklarna 77–79 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget). Dessa politikområden faller under avdelning V i EUF-fördraget, där det bl.a. framgår att unionen ska vara ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de grundläggande rättigheterna och de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna inom medlemsstaterna. Unionen ska säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna, och den ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemsstaterna och som är rättvis för medborgare i tredjeländer (artikel 67). För avdelning V gäller delad befogenhet mellan unionen och medlemsstaterna enligt EUF-fördraget (artikel 4.2 i avdelning I Unionens befogenhetskategorier och befogenhetsområden). Av artikel 77 framgår bl.a. att EU ska utforma en politik med syftet att säkerställa att det inte förekommer någon kontroll av personer vid de inre gränserna, säkerställa kontroll av personer och en effektiv övervakning i fråga om passage av de yttre gränserna samt stegvis införa ett integrerat system för förvaltning av de yttre gränserna. Bland annat ska beslut tas om åtgärder som rör den gemensamma politiken för viseringar och uppehållstillstånd för kortare tid. Av artikel 78 framgår bl.a. att EU ska utforma en gemensam politik för asyl i syfte att erbjuda en lämplig status till alla tredjelandsmedborgare som har behov av internationellt skydd och att säkerställa principen om ”non-refoulement”. Denna politik ska överensstämma med Genèvekonventionen och med andra tillämpliga fördrag. Bland annat ska beslut tas om åtgärder för ett gemensamt europeiskt asylsystem och kriterier och mekanismer för att avgöra vilken medlemsstat som har ansvaret för att pröva en ansökan om asyl eller subsidiärt skydd. Av artikel 79 framgår att EU ska utforma en gemensam invandringspolitik i syfte att i alla lägen säkerställa en effektiv förvaltning av migrationsströmmarna, en rättvis behandling av tredjelandsmedborgare som vistas lagligen i medlemsstaterna samt en förebyggande och förstärkt bekämpning av olaglig invandring och människohandel. Artikel 80 anger att den unionspolitik som här avses och

dess genomförande ska styras av principen om solidaritet och rättvis ansvarsfördelning, även i finansiellt avseende, mellan medlemsstaterna. Varje gång det är nödvändigt ska de unionsakter som antas enligt detta kapitel innehålla lämpliga åtgärder för tillämpningen av denna princip.

Utskottets iakttagelser

Utskottet gör följande iakttagelser när det gäller frågorna om det samlade utfallet av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2018 jämfört med 2017, om det samlade utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, om i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat och om hur utvecklingen på olika områden förhåller sig till subsidiaritetsprincipen.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 prövade socialförsäkringsutskottet 41 utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringspolitik. Utskottet har inte vid något tillfälle funnit skäl att föreslå att riksdagen ska lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

Flyktingsituationen i Europa hösten 2015 ledde till att kommissionen presenterade meddelandet om en migrationsagenda för EU (COM(2015) 240), samt meddelandet om en reform av det gemensamma europeiska asylsystemet och ökade möjligheter för laglig inresa till Europa (COM(2016) 197). Som en uppföljning på dessa meddelanden har kommissionen tidigare presenterat sju utkast till lagstiftningsakter vilka utgör förslag till ett reformerat gemensamt asylsystem inom EU (Ceas). Utskottet kan konstatera att även flera av de lagstiftningsakter som prövades under 2018 lades fram som en följd av flyktingsituationen 2015.

Under det föregående uppföljningsåret, 2017, behandlade utskottet bara ett lagstiftningsförslag. Förslaget avsåg samordning av de sociala trygghetssystemen och fri rörlighet. Någon bedömning av det samlade utfallet 2018 jämfört med 2017 låter sig således inte göras.

Under 2018 prövade socialförsäkringsutskottet sju utkast till lagstiftningsakter. Dessa utkast avsåg främst politikområdena gränskontroll, asylpolitik och invandringspolitik. Lissabonfördraget delar in avdelning V Ett område med frihet, säkerhet och rättvisa i fyra områden, varav politik som rör gränskontroll, asyl och invandring är ett. Utskottet kan konstatera att området har en starkt gränsöverskridande karaktär och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete på europeisk nivå. Utskottet fann inte heller vid något tillfälle under 2018 skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

När det gäller balansen i fråga om utrymmet för nationella åtgärder kan utskottet konstatera att samarbetet i frågor om gränskontroll och förhindrande av irreguljär invandring ökade under den aktuella perioden. Vidare syftade flera förslag till att bidra till ett stärkt samarbete på området återvändande och återtagande, bl.a. ändring av viseringskodexen, reviderad VIS-förordning, en

reviderad ILO-förordning och inte minst förslaget till reviderat återtagandedirektiv. Vidare kan när det gäller förslaget om Europeiska unionens asylbyrå konstateras att myndigheten gavs utökade befogenheter i syfte att effektivt kunna hantera både nuvarande och framtida utmaningar på migrationsområdet. Förslaget ingår i Ceas. Utskottet kan inte se att de enskilda förslagen inneburit en minskning av utrymmet för nationella åtgärder eller en förskjutning av kompetens eller befogenheter mellan unionen och medlemsstaterna utöver den befogenhetsfördelning som slagits fast genom Lissabonfördraget. Utskottet vill dock, i likhet med tidigare år, understryka svårigheten i att bedöma den samlade effekt som olika förslag kan ha tillsammans och som kan vara svår att överblicka vid en prövning av enskilda förslag. Detsamma gäller bedömningen av hur det samlade utfallet på politikområdet förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att kommissionen i samtliga fall redogjorde för sin syn på förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

En kontroll i IPEX har gjorts av om andra EU-länder har inlett ett subsidiaritetsförfarande eller lämnat ett motiverat yttrande. I utskottets prövningar under 2018 ingick emellertid inte någon information från IPEX eller från andra nationella parlament.

Riksdagens representant vid EU:s institutioner kontaktades inte specifikt i de nu aktuella subsidiaritetsprövningarna. Socialförsäkringsutskottets kansli har dock löpande kontakt med och får information från riksdagens representant vid EU:s institutioner om subsidiaritetsprövningar.

Stockholm den 7 november 2019

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Paula Bieler (SD), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Kadir Kasirga (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Bengt Eliasson (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Mats Berglund (MP), Arin Karapet (M), Ann-Sofie Alm (M), Jonny Cato (C), Christina Høj Larsen (V), Linda Lindberg (SD) och Erica Nådin (S).

Avvikande mening

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (SD)

Paula Bieler (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Linda Lindberg (SD) anför:

Vi kan konstatera att prövningarna gällt ett område av starkt gränsöverskridande karaktär och att det därför är nödvändigt att ha ett effektivt samarbete mellan EU:s medlemsstater. Lösningen på eventuella problem eller brister i EU:s regelverk står emellertid inte alltid att finna i ytterligare förskjutning av makt till EU eller ett breddande av EU:s kompetens. I enlighet med den grundläggande tanken bakom subsidiaritetsprincipen bör i stället problemen i första hand lösas på nationell nivå, på ett sätt som är proportionerligt i förhållande till det avsedda målet.

Ett par av de utkast som prövades under 2018 måste enligt vår bedömning till viss del anses strida mot subsidiaritetsprincipen. Vissa av de åtgärder som föreslagits har kunnat genomföras på nationell nivå av medlemsstaterna. I flera fall anser vi dessutom, vid en proportionalitetsbedömning, att förslagen gått utöver vad som krävs för att uppnå målen. Detta gäller bl.a. förslagen till ändring av viseringskodexen, COM(2018) 252, av förordningen om Europeiska unionens asylbyrå, COM(2018) 633, av förordningen om inrättande av Asyl- och migrationsfonden, COM(2018) 471, och om ändring av Amif-fonden genom förnyade åtaganden eller omfördelning, COM(2018) 719.

Ett exempel är den föreslagna förordningen om Europeiska unionens asylbyrå, COM(2018) 633, där det kan konstateras att medlemsstaterna redan har ett ansvar för att genomföra en gemensam migrationspolitik. De har nationella myndigheter som ska tillämpa dessa gemensamma europeiska bestämmelser. Att därutöver inrätta en särskild myndighet på unionsnivå för dessa frågor, en myndighet som dels kommer att sakna kompetens att på ett meningsfullt sätt understödja medlemsstaterna, dels kommer att medföra stora kostnader för medlemsstaterna, måste anses strida mot subsidiaritetsprincipens andemening.

När det gäller utvecklingen över tid menar vi att om kompetens inom ett visst område har överförts till EU och ett förslag har genomförts blir det allt svårare för medlemsstaterna att i ett senare skede, när det gäller ett nytt förslag inom samma område, hävda att EU saknar kompetens, eller att frågan skulle hanteras bättre på nationell nivå. Medlemsstaterna har ju redan genom den första prövningen fastställt att EU har kompetens.

När det gäller frågan om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar kan vi konstatera att det finns en bristande insikt om vikten av subsidiaritet och proportionalitet och att detta i viss mån riskerar att göra subsidiaritetsprövningarna meningslösa.

Vi anser dessutom att det i större utsträckning bör kunna göras ett proportionalitetstest som en del av subsidiaritetsprövningen.

När det gäller kommissionens motiveringar vill vi betona att motiveringarna i de flesta fall har varit mycket begränsade i sin omfattning och att de måste anses som mycket kortfattade och oprecisa.

BILAGA 5

Utbildningsutskottets yttrande 2019/20:UbU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 12 november 2019 yttra sig över en promemoria som upprättats vid konstitutionsutskottets kansli. I promemorian beskrivs vilka iakttagelser konstitutionsutskottet gjort vid uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. ledde till beslut antingen i ett utskott eller i kammaren, den 1 januari–31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Utbildningsutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor och iakttagelser.

Utskottets överväganden

Inledning

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § andra stycket riksdagsordningen (RO) i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa detta arbete och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet har i uppföljningen av 2018 års subsidiaritetsprövningar beslutat att efterfråga övriga utskotts eventuella kommentarer till och bedömningar av de iakttagelser som översänts till utskotten i form av en promemoria daterad den 10 september 2019. Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar från övriga utskott:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Utbildningsutskottets subsidiaritetsprövningar

Under 2018 subsidiaritetsprövade utbildningsutskottet fyra utkast till lagstiftningsakter från kommissionen. Utskottet fann att förslagen, under förutsättning att respektive förslag skulle hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning under denna valperiod, inte stred mot subsidiaritetsprincipen och anmälde detta till kammaren.

Utbildningsutskottet har inte avgett något utlåtande till kammaren sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Sammantaget har utbildningsutskottet prövat 22 utkast till lagstiftningsakter under perioden den 1 december 2009–31 december 2018 enligt följande.

2011

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om reglerna för deltagande och spridning i ”Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020)” (KOM(2011) 810).
- Förslag till rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020) (KOM(2011) 811).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 294/2008 om inrättande av Europeiska institutet för innovation och teknik (KOM(2011) 817).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om det strategiska innovationsprogrammet för Europeiska institutet för innovation och teknik (EIT): institutets bidrag till ett mer innovativt Europa (KOM(2011) 822).

2012

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ”Erasmus för alla” – Unionens program för allmän utbildning, yrkesutbildning, ungdom och idrott (KOM(2011) 788).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020) (KOM(2011) 809).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer och förordning [...] om administrativt samarbete genom informationssystemet för den inre marknaden (KOM(2011) 883).

2013

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av ett stödprogram för rymdövervakning och spårning (KOM(2013) 107).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Copernicusprogrammet (KOM(2013) 312).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett forsknings- och utvecklingsprogram som genomförs gemensamt av flera medlemsstater och som syftar till att stödja små och medelstora företag som bedriver forskning (KOM(2013) 493).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett europeiskt metrologiprogram för innovation och forskning som genomförs av flera medlemsstater (KOM(2013) 497).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i ett andra program för partnerskap mellan Europa och utvecklingsländerna inom området klinisk prövning som genomförs gemensamt av flera medlemsstater (KOM(2013) 498).

- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i det gemensamma forsknings- och utvecklingsprogram för ett aktivt liv och it-stöd i boende som inlett av flera medlemsstater (KOM(2013) 500).

2014

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om spridning av jordobservationsdata från satelliter för kommersiella ändamål (KOM(2014) 344).

2016

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt centrum för utveckling av yrkesutbildning (Cedefop) och om upphävande av förordning (EEG) nr 337/75 (KOM(2016) 532).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om en gemensam ram för tillhandahållande av bättre tjänster för kompetens och kvalifikationer (Europass) och om upphävande av beslut nr 2241/2004/EG (KOM(2016) 625).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om unionens deltagande i partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) som genomförs gemensamt av flera stater (KOM(2016) 662).

2017

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken (KOM(2016) 822).

2018

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av "Erasmus+": Unionens program för utbildning, ungdom och idrott och om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013 (COM(2018) 367).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning (COM(2018) 435).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation (COM(2018) 436).
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2014/EU (COM(2018) 447).

Utskottet genomförde inga subsidiaritetsprövningar 2010 och 2015.

Utbildningsutskottets ställningstagande

Utbildningsutskottet redovisar nedan sina kommentarer och bedömningar under ett antal underrubriker som motsvarar konstitutionsutskottets frågor.

Inledningsvis vill utskottet framhålla att EU-samarbete inom utbildningsutskottets beredningsområde till stor del bedrivs på andra sätt än genom lagstiftning, vilket i sin tur återspeglas i antalet ärenden som utbildningsutskottet bereder. Inom politikområdet utbildning har EU endast befogenhet att stödja, samordna eller komplettera medlemsstaternas åtgärder, enligt artiklarna 165–166 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Inom politikområdet forskning och teknisk utveckling samt rymden har EU s.k. delad befogenhet, dvs. befogenhet att vidta åtgärder under förutsättning att det inte hindrar medlemsstaterna från att utöva sina befogenheter, se artiklarna 179–190 i EUF-fördraget.

Det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande

Under uppföljningsåret 2018 genomförde utskottet fyra subsidiaritetsprövningar. Dessa var förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå (COM(2018) 447), förslaget till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa (COM(2018) 436), förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa (COM(2018) 435) samt förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ”Erasmus”: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott (COM(2018) 367). Förslagen gällande Horisont Europa och det särskilda programmet för Horisont Europa rörde flera politikområden – forskning och teknisk utveckling samt industripolitik. Förslagen om inrättande av unionens rymdprogram samt Erasmus rörde rymdpolitik respektive utbildning. Föregående uppföljningsår 2017 genomförde utskottet en subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till direktiv om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken (COM(2016) 822). Utkastet rörde tre politikområden: fri rörlighet för arbetstagare, etableringsrätt och fri rörlighet för tjänster (art. 46, 53 och 62 EUF).

Utbildningsutskottet har under perioden den 1 december 2009 t.o.m. den 31 december 2018 prövat 22 utkast till lagstiftningsakter. Tio av dessa gällde forskning och teknisk utveckling (art. 182, 183, 185 och 188 i EUF-fördraget) och sex gällde industripolitik (art. 173 EUF). Vidare gällde fyra utkast

utbildning (art. 165 och 166 EUF), två gällde fri rörlighet för arbetstagare (art. 46 EUF) och ytterligare två gällde etableringsrätt (art 53 EUF). Därtill gällde två utkast fri rörlighet för tjänster (art. 62 EUF), två andra utkast gällde tillnärmning av lagstiftning som rör den inre marknaden (art. 114 EUF) och tre rörde rymdpolitik (art. 189 EUF). Ett utkast gällde sysselsättning (art. 149 EUF). Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket medför att summan av antalet utkast inom de olika politikområden som räknats upp ovan överstiger antalet prövade utkast. Sammantaget har utkasten berört nio olika politikområden. Utskottet ansåg i samtliga fall att utkasten inte stred mot subsidiaritetsprincipen. Utskottet har inte heller lämnat några utlåtanden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft.

Utrymmet för nationella åtgärder inom utskottets beredningsområde till följd av EU-förslag som subsidiaritetsprövats och hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

Mot bakgrund av utskottets förhållandevis få subsidiaritetsärenden som samtidigt är fördelade på ett relativt stort antal politikområden, varav ett politikområde – utbildning – inte får harmoniseras, kan utskottet inte dra några mer övergripande slutsatser på det sätt som efterfrågas i punkt 2 i konstitutionsutskottets promemoria.

Kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen

Kommissionen var förslagsställare i de ärenden som utskottet prövade 2018, liksom i samtliga ärenden som utskottet prövat sedan 2011. Utskottet har tidigare efterfrågat mer utvecklade motiveringar från kommissionen till varför förslagen är förenliga med subsidiaritetsprincipen (se yttr. 2013/14:UbU1y s. 4, 2014/15:UbU1y s. 5 samt 2015/16:UbU2y s. 6). Utskottet kan konstatera att den positiva utvecklingen av kommissionens motiveringar som utskottet kunnat skönja tidigare år (fr.o.m. yttr. 2017/18:UbU3y) fortsatte under uppföljningsåret 2018. Utskottet har inte behandlat något utkast där kommissionens motivering i subsidiaritetsfrågan saknats.

Inhämtande av information från IPEX och riksdagens representant vid EU:s institutioner

Vid genomförandet av de subsidiaritetsprövningar som utskottet gjorde uppföljningsåret 2018 hämtade utskottet information om andra parlaments behandling av utkasten från webbplatsen IPEX. Utskottet fann informationen på webbplatsen av liten eller ingen relevans för behandlingen av utkasten och har därmed, som även påpekades i tidigare års yttranden (se yttr. 2013/14:UbU1y s. 5, 2014/15:UbU1y s. 6, 2015/16:UbU2y s. 6,

2017/18:UbU3y s. 6 samt 2018/19:UbU1y s. 6), intrycket av att informationen som finns tillgänglig via webbplatsen är begränsad. Den löpande rapporteringen från riksdagens representant vid EU:s institutioner utgör ett värdefullt kunskapsunderlag. Representanten kontaktas i övrigt när det bedöms relevant.

Övriga kommentarer

Utbildningsutskottets uppfattning är att beredningen av subsidiaritetsärenden i huvudsak har fungerat väl. Utskottet har tidigare påpekat vikten av att kommissionen tydligt motiverar sitt val av regleringsform i utkast till lagstiftningsförslag (yttr. 2018/19:UbU1y). Så har i utskottets mening inte skett i samtliga fall som utskottet subsidiaritetsprövade under uppföljningsåret 2018. Utskottet vill därför återigen understryka vikten av att valet av regleringsform motiveras av förslagsställaren.

Utskottet kan vidare konstatera att det är svårt att förutse kommande subsidiaritetsärenden. Det saknas detaljerad information om kommissionens planering för nya lagstiftningsutkast och om när åttaveckorsfristen för subsidiaritetskontrollen av dem kommer att inledas. Utskottets uppfattning är att tidigare och mer detaljerad information från kommissionen om dess planering för enskilda initiativ skulle förbättra möjligheten till planering av arbetet med subsidiaritetsärenden. Utskottet vill i sammanhanget lyfta fram att samtliga subsidiaritetsprövningar som genomfördes av utskottet under uppföljningsåret skedde under förutsättning att förslagen skulle hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning under valperioden.

Stockholm den 12 november 2019

På utbildningsutskottets vägnar

Roger Haddad

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Roger Haddad (L), Kristina Axén Olin (M), Maria Stockhaus (M), Patrick Reslow (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Christensson (C), Daniel Riazat (V), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Robert Stenkvist (SD), Linus Sköld (S), Gudrun Brunegård (KD), Tomas Kronstahl (S), Michael Rubbestad (SD), Annika Hirvonen Falk (MP), Maria Arnholm (L), Roza Güclü Hedin (S) och Anna Wallentheim (S).

BILAGA 6

Trafikutskottets yttrande 2019/20:TU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att bereda övriga utskott tillfälle att senast den 12 november yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisas i en promemoria utarbetad inom utskottet. Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar i huvudsak de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2018. Trafikutskottets yttrande har sin utgångspunkt i de 17 subsidiaritetsprövningar som utskottet genomförde under 2018.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 ska riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Enligt 7 kap. 8 § RO ska konstitutionsutskottet följa riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Vid sammanträdet den 12 september 2019 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att senast den 12 november yttra sig över iakttagelserna i den promemoria som upprättats inom utskottet. Promemorian omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2018. I promemorian uppmärksammas även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar. Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX¹ eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

¹ IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange) är en databas som möjliggör utbyte av information om beredningen av EU-dokument i nationella parlament och i Europaparlamentet.

Trafikutskottets subsidiaritetsprövningar 2018

Trafikutskottet subsidiaritetsprövade följande 17 utkast till lagstiftningsakter under 2018²:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om upphävande av direktiv 2000/59/EG och ändring av direktiv 2009/16/EG och direktiv 2010/65/EU, COM(2018) 33
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 168/2013 vad gäller tillämpningen av Euro 5-steget på typgodkännande av två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar, COM(2018) 137
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet och driften av toppdomännamnet .eu och om upphävande av förordning (EG) nr 733/2002 och kommissionens förordning (EG) nr 874/2004, COM(2018) 231
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet, COM(2018) 274
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets direktiv 96/53/EG vad gäller tidsfristen för att införa särskilda regler om största tillåtna längd när fordonets förarhytt ger bättre aerodynamiska prestanda, energieffektivitet och säkerhetsprestanda, COM(2018) 275
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet, COM(2018) 277
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en europeisk miljö med en enda kontaktpunkt för sjötransport och om upphävande av direktiv 2010/65/EU, COM(2018) 278
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk godstransportinformation, COM(2018) 279
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om krav för typgodkännande av motorfordon och deras släpvagnar samt de system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, med avseende på deras allmänna säkerhet och skydd för personer i fordonet och oskyddade trafikanter, om ändring av förordning (EU) 2018/... och om upphävande av förordningarna (EG) nr 78/2009, (EG) nr 79/2009 och (EG) nr 661/2009, COM(2018) 286

² I konstitutionsutskottets promemoria anges att trafikutskottet subsidiaritetsprövade 18 utkast till lagstiftningsakter under 2018 eftersom subsidiaritetsprövningen av kommissionens utkast till direktiv om ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna (COM(2017) 648) formellt avslutades i januari 2018 i och med kammarens beslut. Utskottets subsidiaritetsprövning avslutades dock i december 2017 i samband med att utskottet justerade utl. 2017/18:TU8. Därmed har utskottet redan redogjort för sin subsidiaritetsprövning av utkastet i föregående års yttrande till konstitutionsutskottet (yttr. 2018/19:TU1y).

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring och rättelse av förordning (EU) nr 167/2013 om godkännande och marknads-tillsyn av jordbruks- och skogsbruksfordon, COM(2018) 289
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/106/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk och om upphävande av direktiv 2005/45/EG, COM(2018) 315
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om komplettering av Europeiska unionens typgodkännandelagstiftning med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, COM(2018) 397
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027, COM(2018) 434
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014, COM(2018) 438
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 391/2009 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, COM(2018) 567
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1316/2013 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, COM(2018) 568
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG, COM(2018) 639.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottets uppföljning gör det möjligt för riksdagen att försäkra sig om att subsidiaritetsprincipen tillämpas på ett korrekt sätt och att besluten fattas på rätt nivå. Utskottet välkomnar detta men kan även konstatera att den årsbaserade uppföljningen innebär att utskotten under riksmöten tidigt i mandatperioden ska lämna redogörelser och bedömningar för subsidiaritetsprövningar som genomfördes under föregående mandatperiod. Nedan följer utskottets kommentarer och bedömningar med anledning av konstitutionsutskottets frågor.

Kommentarer om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande

Utskottet ansåg att två utkast till lagstiftningsakter stred mot subsidiaritetsprincipen under 2018; utkastet till direktiv om ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet (COM(2018) 274) och utkastet till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det trans-europeiska transportnätet (COM(2018) 277). När det gäller COM(2018) 274 angav utskottet i utlåtande 2017/18:TU20 att det hade betänkligheter kring den

föreslagna utvidgningen av direktivets tillämpningsområde till att omfatta andra vägar utöver det transeuropeiska transportnätet (TEN-T). Utskottet ansåg inte att det fanns några tydliga strukturella orsaker som motiverar att EU kan värdera och hantera externa kostnader som följer av dödsfall i trafiken på ett bättre sätt än enskilda medlemsstater. Utskottet bedömde vidare att regler för användning och underhåll av vägskyltar och vägmarkeringar för att dessa ska kunna avläsas av automatiserade fordon inte behöver gälla på vägar utanför TEN-T för att fylla sitt syfte om att ange en standard för väginfrastrukturens läsbarhet för fordon. När det gäller COM(2018) 277 invände utskottet i utlåtande 2017/18:TU21 mot bestämmelserna om att införa en integrerad plan- och tillståndprocess för projekt inom TEN-T:s stomnät. Utskottet angav att det inte såg något behov av en EU-lagstiftning som på ett genomgripande sätt styr nationella plan- och tillståndprocesser liksom nationella institutioners funktion, inbegripet det lokala och regionala självstyret. I stället menade utskottet att målet med förordningsförslaget, dvs. att undvika förseningar och osäkerhet när TEN-T:s stomnätsprojekt genomförs, bäst kan uppnås genom processer som utgår från och beaktar nationella, regionala och lokala förutsättningar, kunskaper och resurser. Vidare befarade utskottet att en integrerad plan- och tillståndprocess skulle innebära försämrade möjligheter för kostnadseffektiva beslut genom att lokala och regionala förutsättningar och finansieringsmöjligheter inte vägs in. I båda ärendena biföll riksdagen utskottets förslag. I övrigt ansåg utskottet inte att något förslag stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket meddelades kammaren genom protokollsutdrag.

Under 2017 genomförde utskottet 15 subsidiaritetsprövningar och lämnade ett utlåtande med motiverat yttrande. Antalet genomförda subsidiaritetsprövningar under 2018 var därmed ungefär lika många som under 2017, och även utfallet blev liknande. Det höga antalet subsidiaritetsprövningar inom utskottets beredningsområde under de senaste åren kan ses mot bakgrund av att kommissionen har gjort en översyn av den befintliga lagstiftningen inom främst vägtrafikområdet och antagit tre stora paket med lagstiftningsakter, mobilitetspaketen 1, 2 och 3.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 t.o.m. den 31 december 2018 subsidiaritetsprövade utskottet 110 utkast till lagstiftningsakter, vilket utgör knappt 13 procent av alla utkast som har subsidiaritetsprövats av riksdagen. Ungefär hälften av utkasten rörde transportpolitik, 29 tillnärmning av den lagstiftning som rör den inre marknaden och 15 transeuropeiska nät. Under samma period lämnade utskottet tio utlåtanden med motiverade yttranden. Av utskottets utlåtanden rörde fem transportpolitik, tre rörde tillnärmning av den lagstiftning som rör den inre marknaden och ytterligare tre rörde transeuropeiska nät (ett av utkasten hade två rättsliga grunder), dvs. de områden som utskottet har prövat flest utkast till lagstiftningsakter inom.

Liksom i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet kan utskottet konstatera att dess beredningsområde präglas av internationellt samarbete.

Åtgärder på unionsnivå bedöms många gånger vara nödvändiga för att lösa gränsöverskridande problem, vilket resulterar i ett förhållandevis stort antal utkast till lagstiftningsakter från EU-kommissionen som utskottet ska subsidiaritetspröva. Att det många gånger är lämpligt att fatta beslut på unionsnivå innebär likväl inte att det alltid behöver vara så, något utskottets sammanlagt tio utlåtanden med motiverade yttranden visar.

En bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen

På ett övergripande plan kan konstateras att utskottets beredningsområde i stor utsträckning förutsätter överstatliga regleringar och att EU därför har getts betydande beslutskompetens inom både transport- och telekomområdet. Utrymmet för nationell lagstiftning inom utskottets beredningsområde är därmed till viss del redan upptaget eller in-tecknat och har varit så en längre tid. Andelen nya initiativ jämfört med förenklingsinitiativ, förordningar jämfört med direktiv och beslut liksom förekomsten av delegerade akter kan rimligtvis ge ytterligare fingervisning om utvecklingen av utrymmet för nationella åtgärder inom utskottets beredningsområde till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU.

En genomgång visar att merparten av utkasten till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövat under 2018 har rört frågor där det redan finns lagstiftning på unionsnivå. Det har t.ex. varit fråga om upphävande, ändring och omarbeting av befintlig lagstiftning, dvs. vad kommissionen benämner som förenklingsinitiativ. Därtill kan nämnas att en handfull av dessa subsidiaritetsprövningar har rört utkast till lagstiftningsakter som endast inneburit mycket begränsade ändringar av befintlig lagstiftning. Utskottet kan därmed konstatera att utrymmet för nationella åtgärder till viss del redan varit begränsat eftersom EU har utövat sin befogenhet i ett tidigare skede. Det kan dock noteras att tre av utskottets subsidiaritetsprövningar har rört nya lagstiftningsakter där det tidigare saknats EU-lagstiftning. Utskottet ansåg att ett av dessa utkast, kommissionens förslag till förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet, stred mot subsidiaritetsprincipen.

Ett antal av utkasten som utskottet subsidiaritetsprövat under 2018 har presenterats inom ramen för kommissionens Refitprogram som syftar till att göra lagstiftningen enkel, tydlig och lättförståelig samt med minsta möjliga börda för berörda. Utskottet har i tidigare yttranden till konstitutionsutskottet påpekat att förslag av denna typ rimligtvis borde ha en begränsad påverkan på utrymmet för nationella åtgärder, eftersom de i huvudsak innebär en förenkling och rationalisering av EU:s befintliga regelverk, men att så likväl inte alltid är fallet. Utskottets erfarenhet är att Refitinitiativen varierar till

formen. Vissa innebär t.ex. omfattande ändringar, såsom utökat tillämpningsområde, och därmed minskat nationellt handlingsutrymme. Exempelvis antogs utkastet till direktiv om ändring av direktivet om förvaltning av vägars säkerhet, som utskottet ansåg stred mot subsidiaritetsprincipen på grund av just utökat tillämpningsområde, inom ramen för Refitprogrammet. Utskottet noterar att Junckerkommissionen har angett att kommissionen framöver närmare ska granska subsidiaritetsfrågor vid utvärderingar av befintlig lagstiftning inom ramen för Refitprogrammet. Utskottet välkomnar detta.

Tolv av de utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 var utkast till förordningar, fyra var utkast till direktiv och ett var utkast till beslut. En tydlig övervikt kan därmed konstateras för förordningar, vilka per definition är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och på så sätt verkar mer inskränkande på medlemsstaternas utrymme för nationella åtgärder än direktiv. Av de två utkast till lagstiftningsakter som utskottet ansåg stred mot subsidiaritetsprincipen 2018 var ett utkast ett förslag till direktiv och det andra ett förslag till förordning.

I tio utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 föreslogs att kommissionen skulle ges befogenhet att anta delegerade akter, dvs. komplettera eller göra tillägg till icke väsentliga delar av lagstiftningsakter. Utskottet har vid tidigare tillfällen konstaterat att delegerade akter har en lagstiftningsfunktion, vilket innebär att de minskar utrymmet för nationella åtgärder. Utskottet noterar i sammanhanget att kommissionens arbetsgrupp för subsidiaritet, proportionalitet och ”göra mindre, mer effektivt” i sin slutrapport angav att delegerade akter kan vara problematiska för de nationella parlamenten eftersom de ligger utanför den formella kontrollmekanismen för subsidiaritet i protokoll nr 2 till fördragen. Arbetsgruppen uppmuntrade följaktligen EU-institutionerna att använda dessa typer av rättsakter mer sparsamt. Det kan även nämnas att trots att delegeringen av befogenhet att anta icke-lagstiftningsakter är föremål för strikta gränser, har det förekommit att kommissionen överskridit sin befogenhet. Utskottet subsidiaritetsprövade under 2019 ett utkast till lagstiftningsakt som hade sin bakgrund i att tribunalen (i praktiken en första instans inom EU-domstolen) ogiltigförklarat en del av kommissionens förordning (EU) 2016/646. Tribunalen ansåg att kommissionen hade överskridit sin befogenhet att anta icke-lagstiftningsakter med allmän räckvidd som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av en lagstiftningsakt. Med anledning av tribunalens beslut om att delvis upphäva kommissionens förordning (EU) 2016/646 föreslog kommissionen i stället att de aktuella bestämmelserna skulle överföras till förordning (EG) nr 715/2007 som beslutas enligt ordinarie lagstiftningsförfarande, och därmed även subsidiaritetsprövas av de nationella parlamenten.

Slutligen kan utskottet konstatera att även om det nationella handlingsutrymmet oundvikligen minskar till följd av att gemensamma EU-bestämmelser införs så har utskottet, under den aktuella perioden men även över tid, gjort bedömningen att merparten av kommissionens utkast till

lagstiftningsakter varit förenliga med subsidiaritetsprincipen och att subsidiaritetsprincipen därmed upprätthålls inom utskottets beredningsområde. Vidare har utskottet i olika sammanhang välkomnat och efterfrågat EU-åtgärder, senast i betänkande 2018/19:TU11 Yrkestrafik och taxi, där utskottet framhöll behovet av gemensamma åtgärder på europeisk nivå för att upprätta en konkurrenssituation som bygger på lika villkor. I sammanhanget anser utskottet att det är positivt att Junckerkommissionen under de senaste åren har betonat behovet av att stärka tillämpningen och upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen i EU:s beslutsfattande som ett led i en mer övergripande agenda för bättre lagstiftning. Utskottet noterar t.ex. att kommissionen i meddelandet En starkare roll för subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU:s beslutsfattande (COM(2018) 703) anger att den planerar att vidta ett antal åtgärder för att stärka tillämpningen av subsidiaritetsprincipen men att det i praktiken blir upp till den ingående Von der Leyen-kommissionen att vidta dessa åtgärder.

Kommentarer till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen

Samtliga utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 innehöll en motivering avseende subsidiaritetsprincipen. Utskottet noterar dock att kommissionens motivering i fyra fall var mycket kortfattad och enbart omfattade någon enstaka mening. Dessa fyra utkast till lagstiftningsakter innebar förvisso endast mycket begränsade ändringar i befintlig lagstiftning men kommissionens motivering kan likväl rent principiellt anses vara otillfredsställande. Utskottet påminner om att det vid upprepade tillfällen har betonat att det organ som utreder och lägger fram ett utkast till lagstiftningsakt också bör lämna en tillfredsställande motivering till sitt beslut. Det är därmed viktigt att kommissionen fortsätter sitt arbete med att säkerställa att varje förslag åtföljs av en förbättrad motivering generellt sett, inklusive mer ingående förklaringar av hur ett initiativ förhåller sig till subsidiaritetsprincipen. Utskottet noterar i sammanhanget att kommissionen har angett att den har för avsikt att börja tillämpa den bedömningsmetod som arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och ”göra mindre, mer effektivt” rekommenderat och att denna bedömningsmetod i delar överensstämmer med den tvåstegsmetod som förordas av konstitutionsutskottet. Utskottets förhoppning är att det nya förfarandet kan leda till mer ingående motiveringar från kommissionens sida av hur ett initiativ svarar mot subsidiaritetsprincipen.

Kommissionen underbygger i regel sina motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen med en åtföljande konsekvensanalys, vilket utskottet tidigare påtalat vikten av. Så är dock inte alltid fallet, t.ex. saknar utkastet till direktiv om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG (COM(2018) 639) en sådan konsekvensanalys. I det utkastet för kommissionen i stället ett resonemang om konsekvenserna av förslaget på grundval av ett fåtal tillgängliga rapporter. I sammanhanget kan

nämnas att arbetet med förslaget i EU-institutionerna, och då särskilt i ministerrådet, har försenats betydligt eftersom medlemsstaterna har velat ta fram egna konsekvensanalyser. Detta indikerar att det hade varit lämpligt om även kommissionen tagit fram en konsekvensanalys.

Kommentarer om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information

I samband med utskottets beredning av subsidiaritetsärenden använder utskottets kansli IPEX för att få en överblick av subsidiaritetsprövningar i andra nationella parlament, främst i fråga om vilka parlament som genomför en prövning samt var i prövningen de befinner sig. Utskottet anser fortfarande att IPEX användbarhet kan förbättras t.ex. i fråga om en mer konsekvent tillämpning av vilken information som läggs in i systemet, i vilket skede samt på vilket språk.

Utskottets kansli har löpande kontakt med riksdagens representant vid EU:s institutioner och utskottet bedömer att kontakten fungerar mycket väl. Liksom under föregående år har riksdagens representant bevakat ett antal frågor å utskottets vägnar och informerat om ärendegången i EU:s institutioner och i andra nationella parlament. Utskottets kansli informerade i sin tur riksdagens representant i samband med att utskottet justerade sina två utlåtanden med motiverade yttranden i juni 2018. Eftersom det i dessa subsidiaritetsärenden länge var oklart när översättningarna skulle bli färdiga och tidsfristen gå ut och hur dessa datum skulle förhålla sig till kammarens sommaruppehåll, fick utskottet fatta beslut ovanligt tidigt i processen, i princip samtidigt som tidsfristen började löpa. Genom riksdagens representant kunde övriga nationella parlament därmed i ett tidigt skede uppmärksammas på utskottets beslut om att kommissionens förslag ansågs strida mot subsidiaritetsprincipen. I sammanhanget kan konstateras att ett av utkasterna som utskottet ansåg stred mot subsidiaritetsprincipen, nämligen COM(2018) 277, var ett av tre utkast som genererade flest motiverade yttranden (fyra stycken) under 2018 och att riksdagen var det första nationella parlamentet att fatta beslut i frågan.

Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar

Det förhållandevis stora antalet subsidiaritetsprövningar som utskottet har genomfört de senaste åren har lett till väl inarbetade rutiner. Utskottet noterar dock vissa tendenser hos kommissionen som försvårar utskottets subsidiaritetsprövningar, de väl inarbetade rutinerna till trots. Kommissionen har under de senaste åren antagit flera utkast till lagstiftningsakter i omfattande paket, så även i maj 2018 när kommissionen antog det tredje s.k. mobilitetspaketet. Detta innebär att utskottet i förekommande fall ska hantera ett flertal subsidiaritetsprövningar samtidigt, vilket i vissa fall kan påverka de praktiska

möjligheterna att hinna fördjupa sig i de enskilda ärendena inom givna tidsramar. Därtill hör att de förslag som utskottet subsidiaritetsprövar ofta är tekniska till sin natur och i vissa fall relativt svårtillgängliga. Vidare har dessa paket antagits av kommissionen i nära anslutning till stundande sommar- och juluppehåll i kammaren, något som rent planeringsmässigt gjort dem mer utmanande att hantera. I sammanhanget kan nämnas att utskottet under 2018 genomförde 13 av 17 subsidiaritetsprövningar i anslutning till riksdagens sommaruppehåll, vilket medförde att utskottet därmed var tvunget att frångå den ordinarie beredningsprocessen i merparten av sina subsidiaritetsprövningar. Utöver extra god planering förutsätter sådana prövningar i regel underhandskontakt mellan kansliet och utskottet, liksom mellan kansliet och centralkansliet. Det kan även noteras att Regeringskansliets möjlighet att bistå med underlag är mer ansträngd under sommaren och julen. I föregående års yttrande välkomnade utskottet att tidsfristen för subsidiaritetsprövningarna var uppe för diskussion i EU-institutionerna, mot bakgrund av att arbetsgruppen för subsidiaritet, proportionalitet och ”göra mindre, mer effektivt” i sin slutrapport rekommenderat kommissionen att vara flexibel i sin tolkning av den fördragsgrundade tidsfristen på åtta veckor och ta hänsyn till vanliga ledighetsperioder. Det är därmed positivt att kommissionen nu har bekräftat att den avser att göra ett uppehåll i åttaveckorsfristen för de nationella parlamentens subsidiaritetskontroll mellan den 20 december och 10 januari.

I sitt föregående yttrande till konstitutionsutskottet redogjorde utskottet för hanteringen av de subsidiaritetsprövningar som utskottet genomförde under sommaren 2017 och 2018 och tillhörande utmaningar. När det gäller subsidiaritetsprövningarna inför och under sommaren 2018 kan påminnas om att utskottet exempelvis behövde inhämta regeringens bedömning av subsidiaritetsprincipens tillämpning för ett flertal utkast till lagstiftningsakter innan utkasten fanns på svenska eller hade hänvisats till utskottet, för att på så vis säkerställa att en eventuell riksdagsbehandling skulle hinnas med innan kammarens sommaruppehåll. I sammanhanget kan nämnas att regeringens bedömning är viktig för utskottet. Det är därför angeläget att utskottet i förekommande fall har tillräckligt med tid att beakta den inför det egna ställningstagandet, vilket dessvärre inte alltid var fallet inför sommaruppehållet 2018. Vidare behövde utskottet fatta villkorade beslut i två ärenden, dvs. utskottet avgjorde ärendena innan de hade väckts under förutsättning att de framöver skulle hänvisas till utskottet för subsidiaritetsprövning.

Även bristande information från kommissionen försvårar utskottets subsidiaritetsprövningar. Utskottet har av denna anledning upprepade gånger påpekat vikten av att kommissionen tillhandahåller tidig, pålitlig och detaljerad information om planeringen för varje enskilt initiativ. Likväl kan konstateras att i det kommissionens arbetsprogram för 2018 med tillhörande bilagor saknades information om flera av de utkast till lagstiftningsakter som antogs av kommissionen under året. Vidare antog kommissionen ett antal förslag efter maj 2018; trots att det angetts att den inte skulle lägga fram några nya lagstiftningsförslag inom ramen för sitt reformarbete efter denna tidpunkt,

för att på så sätt ge Europaparlamentet och rådet tid och utrymme att fullborda lagstiftningsarbetet före EU-valet. Dessutom antog kommissionen ett antal utkast till lagstiftningsakter med anledning av Storbritanniens utträde ur EU; dessa utkast till lagstiftningsakter antogs som förberedelse för vad som ansågs vara en ökad eventualitet att Storbritannien skulle utträda ur EU utan ett avtal på utträdesdagen, vilket delvis kan förklara den bristande informationen från kommissionens sida i dessa fall.

Som nämndes inledningsvis har utskottet under de senaste åren genomfört ett stort antal subsidiaritetsprövningar och därmed ägnat mycket tid åt dessa prövningar. Utskottet har tidigare påpekat att det mot denna bakgrund är viktigt att EU-institutionerna beaktar riksdagens eventuella subsidiaritetsinvändningar i det fortsatta lagstiftningsarbetet så att subsidiaritetsprincipen inte riskerar att förlora i betydelse. Vidare är det av samma anledning viktigt att EU-institutionerna inte föregriper utfallet i de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar genom att påbörja förhandlingar innan tidsfristen för subsidiaritetsprövningen har löpt ut. Utskottet noterar i sammanhanget att rådet vid upprepade tillfällen under 2018 påbörjade arbetet i rådsarbetsgrupperna innan nämnda tidsfrist hade löpt ut. Det är förståeligt att Europaparlamentet och rådet är angelägna om att påbörja lagstiftningsarbetet i ett tidigt skede, inte minst i slutet av mandatperioden, men utskottet påminner likväl om att de nationella parlamentens subsidiaritetsprövningar, och den parlamentariska förankring som de innebär, är en viktig del av EU-institutionernas demokratiska legitimitet och att dess ramar därmed bör beaktas.

Stockholm den 7 november 2019

På trafikutskottets vägnar

Jens Holm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jens Holm (V), Anders Åkesson (C), Magnus Jacobsson (KD), Anna-Caren Säterberg (S), Jessika Roswall (M), Jimmy Ståhl (SD), Teres Lindberg (S), Anders Hansson (M), Thomas Morell (SD), Elin Gustafsson (S), Helena Gellerman (L), Patrik Jönsson (SD), Emma Berginger (MP), Åsa Coenraads (M), Denis Begic (S), Helena Antoni (M) och Per-Arne Håkansson (S).

BILAGA 7

Miljö- och jordbruksutskottets yttrande 2019/20:MJU4y

Tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet har beslutat att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som konstitutionsutskottet har redovisat i en promemoria. Konstitutionsutskottet vill att utskotten redogör för och bedömer vissa angivna frågor.

Miljö- och jordbruksutskottet har beslutat att yttra sig över konstitutionsutskottets promemoria.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen (RO) som uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftning strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen. Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

I promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2018 (PM 2019-09-10) redogörs för uppföljningen av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under tiden fr.o.m. den 1 januari t.o.m. den 31 december 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas. Mot denna bakgrund önskar konstitutionsutskottet särskilt följande redogörelser och bedömningar:

1. en kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
2. en samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprovats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
3. en kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
4. en kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information
5. kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar

Utskottets ställningstagande

Under perioden 2010–2018 genomfördes totalt 862 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott. Av dessa prövades 146 utkast av miljö- och jordbruksutskottet. Detta utgör 17 procent av alla utkast som prövats av riksdagen sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Därmed har miljö- och jordbruksutskottet prövat flest utkast av alla utskott.

Under 2018 genomfördes totalt 149 subsidiaritetsprövningar av riksdagens utskott. Av dessa prövades 15 utkast av miljö- och jordbruksutskottet. Utskottet ansåg i ett fall att förslaget stred mot subsidiaritetsprincipen. Under

2017 prövade utskottet sex utkast till lagstiftningsakter. I samtliga dessa fall ansåg utskottet att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottet vill särskilt framhålla den viktiga funktion som subsidiaritetsprövningarna fyller i det parlamentariska arbetet. När det gäller betydelsen av subsidiaritetsprövningarna anförde utskottet följande i yttrande 2018/19: MJU2y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen:

Inte desto mindre vill utskottet poängtera att subsidiaritetsprincipen ständigt behöver ägnas särskild uppmärksamhet. Skyldigheten att värna subsidiaritetsprincipen vilar sedan december 2009 på de nationella parlamenten. Subsidiaritetsprövningen innebär en unik möjlighet för riksdagen och övriga nationella parlament/kammare att framföra sina synpunkter på de olika förslagen direkt till EU:s institutioner, och utskottet anser naturligtvis att denna möjlighet ska tas till vara.

Utskottet vidhåller även i övrigt de synpunkter som framfördes i yttrande 2018/19: MJU2y Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen.

Stockholm den 7 november 2019

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Kristina Yngwe

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kristina Yngwe (C), Maria Gardfjell (MP), Louise Meijer (M), Isak From (S), Runar Filper (SD), Magnus Manhammar (S), Elin Segerlind (V), Betty Malmberg (M), Martin Kinnunen (SD), Malin Larsson (S), Magnus Oscarsson (KD), Marlene Burwick (S), Nina Lundström (L), Mats Nordberg (SD), Markus Selin (S), Marlène Lund Kopparklint (M) och Magnus Ek (C).

BILAGA 8

Näringsutskottets yttrande 2019/20:NU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över de iakttagelser om riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen som redovisats i en promemoria utarbetad inom konstitutionsutskottets kansli. Uppföljningen omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2018.

Näringsutskottet har beslutat att yttra sig över promemorian. I yttrandet redovisar näringsutskottet sina kommentarer och bedömningar när det gäller de frågor som konstitutionsutskottet särskilt har angett. Näringsutskottet subsidiaritetsprövade under den aktuella perioden 15 förslag till lagstiftningsakter.

Utskottets överväganden

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Bakgrund

Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Sedan dess har riksdagen enligt 9 kap. 20 § riksdagsordningen i uppgift att pröva om ett utkast till lagstiftningsakt strider mot subsidiaritetsprincipen. Prövningen utförs av utskotten i riksdagen.

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott möjlighet att yttra sig över iakttagelserna i promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (pm 2019-09-10). I promemorian redogör konstitutionsutskottet för de iakttagelser det gjort vid en genomgång av de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen under perioden den 1 januari–31 december 2018.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande kommentarer och bedömningar:

1. En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
2. En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
3. En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
4. En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information.
5. Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag till eller önskemål om förbättringar.

Vidare anför konstitutionsutskottet i promemorian att inget hindrar utskotten från att, om de så önskar, även ta upp subsidiaritetsprövningar som påbörjades under 2018 men genomförts under 2019.

Näringsutskottets subsidiaritetsprövningar under 2017

Under perioden den 1 januari–31 december 2018 prövade utskottet följande 15 utkast till lagstiftningsakter:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller stöd till strukturreformer i medlemsstaterna, COM(2017) 826
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 256/2014 om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energiinfrastruktur inom Europeiska unionen, COM(2017) 769
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 305/2011, (EU) nr 528/2012, (EU) 2016/424, (EU) 2016/425, (EU) 2016/426 och (EU) 2017/1369 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG, 2009/48/EG, 2010/35/EU, 2013/29/EU, 2013/53/EU, 2014/28/EU, 2014/29/EU, 2014/30/EU, 2014/31/EU, 2014/32/EU, 2014/33/EU, 2014/34/EU, 2014/35/EU, 2014/53/EU, 2014/68/EU och 2014/90/EU, COM(2017) 795
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av varor som lagligen saluförs i en annan medlemsstat, COM(2017) 796
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster, COM(2018) 238
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009, COM(2018) 296
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 469/2009 om tilläggsskydd för läkemedel, COM(2018) 317
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden, COM(2018) 372

- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang, COM(2018) 373
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder, COM(2018) 374
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering, COM(2018) 375
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 99/2013, (EU) nr 1287/2013, (EU) nr 254/2014, (EU) nr 258/2014, (EU) nr 652/2014 och (EU) 2017/826, COM(2018) 441
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller medlen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt om rättelse av den förordningen vad gäller medlen för målet Investering för tillväxt och sysselsättning, COM(2018) 498
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller en justering av den årliga förfinansieringen för åren 2021–2023, COM(2018) 614
- Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet (ändrat genom direktiv 2018/XXX/EU) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/XXX (Styrningen av energiunionen), på grund av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen, COM(2018) 744.

Utskottets bedömning

Under perioden 2010–2018 genomförde riksdagens utskott totalt 862 subsidiaritetsprövningar. Av dessa har näringsutskottet prövat 85 utkast till lagstiftningsakter (ca 10 procent). Under 2018 prövade utskotten 149 utkast till lagstiftningsakter, varav 15 utkast prövades av näringsutskottet (ca 10 procent). Utskottet lämnade under perioden 2010–2018 totalt sju utlåtanden, varav fem resulterade i motiverade yttranden till kommissionen. Under 2018 resulterade två av prövningarna i utlåtanden, Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om marknadskontroll av produkter (utl. 2017/18:NU26) och Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag till förordning om en mekanism för att lösa problem i gränsöverskridande sammanhang (utl. 2017/18:NU28). I 10 fall av de 15 som utskottet prövade under 2018

var utskottet enigt i sin bedömning att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen. I tre fall lämnade företrädare för Sverigedemokraterna avvikande meningar mot utskottsmajoritetens uppfattning att förslagen var förenliga med subsidiaritetsprincipen (se prot. 2017/18:31) Av de 15 prövade förslagen innehöll 6 stycken bestämmelser om delegerade akter, 4 av förslagen handlade om ändringar av befintliga lagstiftningsakter, 3 om upphävande av en eller flera befintliga lagstiftningsakter och 1 om tekniska anpassningar i samband med brexit. Vad gäller det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande kan man allmänt säga att en större andel av förslagen under 2018 rörde tillnärmning av lagstiftning (artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget) och strukturfonder (artikel 177 i EUF-fördraget) jämfört med 2017 då fokus låg på energipolitik (artikel 194 i EUF-fördraget) följt av tillnärmning av lagstiftning.

Vad gäller konstitutionsutskottets fråga om utskottets bedömning av om en kompetensöverföring har skett kan det generellt nämnas att riksdagens subsidiaritetsprövningar endast omfattar utkast till lagstiftningsakter inom de områden där EU och medlemsstaterna har delad befogenhet. EU har exklusiv befogenhet vad avser bl.a. tullunionen, konkurrenspolitiken och handelspolitiken. Vidare anses EU i praktiken ha exklusiv befogenhet på vissa områden där det från början funnits delad befogenhet. Allteftersom EU tagit sin befogenhet i anspråk genom att besluta om lagstiftning har utrymmet för medlemsländerna att själva besluta om lagstiftning krympt eller blivit upptaget, något som kallas EU-rättens spärrverkan. Det kan vidare konstateras att 14 av de 15 utkast till lagstiftningsakter som utskottet subsidiaritetsprövade under 2018 var utkast till förordningar, vilka inskränker medlemsstaternas utrymme för nationella åtgärder mer än direktiv eftersom de i motsats till de sistnämnda är direkt tillämpliga i nationell lagstiftning och därigenom kan ha större verkan. Kommissionens befogenhet att anta delegerade akter, vilket föreslogs i sex av fallen som utskottet prövade, innebär befogenhet till att göra kompletteringar eller tillägg till icke väsentliga delar av lagstiftningsakter. Även om delegerade akter inte är lagstiftningsakter är de rättsligt bindande, vilket därmed innebär att de inom ramen för en lagstiftningsakt ytterligare kan minska utrymmet för nationella åtgärder. Sedan december 2017 finns ett nytt interinstitutionellt register över delegerade akter. Det är dock relativt svårt att utan en djupare analys få en överblick över de delegerade akter som antagits inom utskottets beredningsområde och deras inverkan på utrymmet för åtgärder på nationell nivå.

Sammanfattningsvis kan utskottet konstatera att även om utrymmet för nationell lagstiftning sedan Lissabonfördragets ikraftträdande har minskat genom det samlade antal lagstiftningsakter som har föreslagits och slutligen antagits inom utskottets beredningsområde har utskottet bedömt att det stora flertalet av dessa (ca 94 procent) har varit förenliga med subsidiaritetsprincipen.

Utskottet vill i detta sammanhang åter upprepa vad det anfört i sina tidigare yttranden till konstitutionsutskottet om uppföljningen av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen (senast i ytr. 2018/19:NU1y) om att det krävs en mer genomgripande analys och jämförelse än vad som är görligt inom ramen för ett yttrande för att fastställa om kompetens faktiskt har överförts eller inte. Att det saknas ett tillämpligt analysverktyg riskerar att göra bedömningen godtycklig, och det blir svårt att göra jämförelser från år till år. Därmed blir det svårt att bedöma om, och i vilken utsträckning, utrymmet för nationella åtgärder har minskat till följd av att ny lagstiftning har antagits på EU-nivå.

Kommissionen har i samtliga förslag till lagstiftningsakter utom ett som utskottet prövade under 2018 redogjort för sin syn på hur förslaget överensstämmer med subsidiaritetsprincipen. Det aktuella förslaget (COM(2017) 769) handlade om att upphäva en befintlig förordning som bedömdes vara ineffektiv. Den rättsliga grunden för förordningen som förslaget skulle upphäva grundades på artikel 194 (energifrågor) i EUF-fördraget och omfattades därför av det ordinarie lagstiftningsförfarandet, varför förslaget måste godkännas av både Europaparlamentet och rådet.

Utskottet har i samband med de subsidiaritetsprövningar som genomfördes under 2018 inte i någon större utsträckning använt sig av IPEX (Interparliamentary EU Information Exchange – en databas för utbyte av EU-relaterad information mellan EU-ländernas parlament) eller tagit kontakt med riksdagens representant i Bryssel. På ett övergripande plan kan nyttan av informationen i IPEX i samband med subsidiaritetsprövningar fortfarande upplevas som bristfällig. Det kan dock framhållas att kontakterna med riksdagens representant i Bryssel på ett relativt tidigt stadium ofta kan ge information om beredningsläget i andra parlament.

Utskottet vill avslutningsvis framhålla att det kan vara svårt att förutse när ett subsidiaritetsärende ska komma in till riksdagen. Det medför att utskottets verksamhetsplanering försvåras, vilket periodvis kan skapa en ökad arbetsbelastning för utskottet. Det planeringsverktyg som utskottet framför allt förlitar sig på när det gäller subsidiaritetsärenden är kommissionens planeringsdokument. Utskottet kan emellertid konstatera att det underlag som riksdagen haft att tillgå från kommissionen emellanåt visat sig vara otillförlitligt. Samtidigt gör utskottet bedömningen att riksdagens EU-samordning arbetar aktivt med att sprida den information som finns att tillgå om kommissionens planering till utskotten.

Stockholm den 7 november 2019

På näringsutskottets vägnar

Lars Hjalmered

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lars Hjalmered (M), Helene Hellmark Knutsson (S), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Mattias Bäckström Johansson (SD), Monica Haider (S), Helena Lindahl (C), Birger Lahti (V), Lotta Olsson (M), Mathias Tegnér (S), Camilla Brodin (KD), Åsa Eriksson (S), Arman Teimouri (L), Eric Palmqvist (SD), Peter Helander (C), Staffan Eklöf (SD) och Amanda Palmstierna (MP).

BILAGA 9

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2019/20:AU2y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 12 november 2019 yttra sig över iakttagelserna i promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen. Konstitutionsutskottets uppföljning behandlar de subsidiaritetsärenden som prövats i riksdagen under kalenderåret 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Arbetsmarknadsutskottet redovisar i yttrandet sina kommentarer om konstitutionsutskottets iakttagelser när det gäller arbetsmarknadsutskottets subsidiaritetsprövningar.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Konstitutionsutskottet ska enligt 7 kap. 8 § andra stycket RO följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen i riksdagen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser. Konstitutionsutskottet meddelar sina iakttagelser genom ett betänkande (KU5).

Uppföljningen 2019 behandlar de subsidiaritetsärenden som prövats i riksdagen under kalenderåret 2018. Även det samlade utfallet av tidigare subsidiaritetsprövningar uppmärksammas.

Konstitutionsutskottet beslutade den 12 september 2019 att ge övriga utskott tillfälle att senast den 12 november 2019 yttra sig över iakttagelserna i promemorian Konstitutionsutskottets uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen under 2018, daterad 2019-09-10.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt följande redogörelser och bedömningar:

- En kommentar om det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2018 jämfört med 2017 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande.
- En samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.
- En kommentar till kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen.
- En kommentar om i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information.
- Kommentarer i övrigt om hur utskottet anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Arbetsmarknadsutskottets subsidiaritetsprövningar

Arbetsmarknadsutskottets subsidiaritetsprövningar 2018

Arbetsmarknadsutskottet genomförde fem subsidiaritetsprövningar under 2018. Utskottet ansåg att tre av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen, vilket ledde till utlåtanden och att riksdagen lämnade motiverade yttranden till EU:s institutioner. Följande förslag prövades:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen, COM(2017) 797, *ledde till ett motiverat yttrande, utlåtande 2017/18:AU11*
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten, COM(2018) 131, *ledde till ett motiverat yttrande, utlåtande 2017/18:AU17*
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet, COM(2018) 171
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter, COM(2018) 380, *ledde till ett motiverat yttrande, utlåtande 2017/18:AU19*
- Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden+, COM(2018) 382.

Arbetsmarknadsutskottets subsidiaritetsprövningar 2017

Arbetsmarknadsutskottet genomförde två subsidiaritetsprövningar under 2017. Utskottet ansåg inte att något av förslagen stred mot subsidiaritetsprincipen. Följande förslag prövades:

- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet, COM(2017) 11
- Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare och om upphävande av rådets direktiv 2010/18/EU, COM(2017) 253, *ledde till utlåtande 2016/17:AU17 men inte till något motiverat yttrande.*

Arbetsmarknadsutskottets subsidiaritetsprövningar sedan 2009

Arbetsmarknadsutskottet har under tiden den 1 december 2009–31 december 2018 totalt prövat 30 utkast till lagstiftningsakter.

Utskottet har lämnat sju utlåtanden med förslag till motiverade yttranden sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, varav sex har lett till motiverade yttranden från riksdagen.

Utskottets ställningstagande

Arbetsmarknadsutskottet konstaterar inledningsvis att utskottet genomfört relativt få subsidiaritetsprövningar sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009. Det är därför svårt att kommentera det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden över tid. Det är också svårt att göra en samlad bedömning av i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden minskat till följd av lagstiftningsakter från EU sedan Lissabonfördraget, liksom att göra en bedömning av den sammantagna utvecklingen på olika politikområden. Utskottet kan därför inte ge några kommentarer på en övergripande nivå.

Utskottet kan inte heller se en trend att antalet utkast till lagstiftningsakter har ökat över tid. Däremot framgår av konstitutionsutskottets iakttagelser att antalet motiverade yttranden i förhållande till antalet prövningar är relativt högt för arbetsmarknadsutskottet jämfört med andra utskott, särskilt under 2018.

Av konstitutionsutskottets iakttagelser framgår även att arbetsmarknadsutskottet 2017 subsidiaritetsprövade ett förslag till direktiv om balans mellan arbete och privatliv för föräldrar och anhängigvårdare och 2018 ett förslag till direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen. Arbetsmarknadsutskottet noterar att dessa två s.k. minimidirektiv inom bl.a. det arbetsrättsliga området antogs av EU:s institutioner i juni 2019 (EUT L 186/105 och EUT L 188/79) och nu ska genomföras i medlemsstaterna.

Utskottet bedömer att en konsekvens av att EU vidtagit de här två lagstiftningsåtgärderna är att utrymmet för nationella åtgärder på det arbetsrättsliga området, såväl lagstiftningsåtgärder som åtgärder av arbetsmarknadens parter, har minskat. Utskottet kommer även fortsättningsvis att noga granska lagstiftningsinitiativ från EU och aktivt verka för att den svenska arbetsmarknadsmodellen värnas inom EU-samarbetet.

Utskottet har i övrigt inget att tillägga.

Stockholm den 22 oktober 2019

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Mats Green (M), Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Johan Andersson (S), Sofia Damm (KD), Serkan Köse (S), Alexander Christiansson (SD), Maria Nilsson (L), Marianne Pettersson (S), Alireza Akhondi (C), Cicie Weidby (V), Linda Lindberg (SD) och Annika Hirvonen Falk (MP).

BILAGA 10

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2018

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2018) 218	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten	2018-06-14 utl. 2017/18:KU48	2018-06-19	Ja
	COM(2018) 383	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för rättigheter och värden	2018-06-12		
	COM(2018) 636	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) nr 1141/2014 vad gäller ett kontrollförfarande avseende överträdelser av reglerna om skydd av personuppgifter i samband med val till Europaparlamentet – Bidrag från Europeiska kommissionen till stats- och regeringschefernas möte i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-10-16		
FiU	COM(2017) 790	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillsynskrav för värdepappersföretag och om ändring av förordningarna (EU) nr 575/2013, (EU) nr 600/2014 och (EU) nr 1093/2010	2018-02-01		
	COM(2017) 791	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tillsyn av värdepappersföretag och om ändring av direktiven 2013/36/EU och 2014/65/EU	2018-02-01		
	COM(2017) 792	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2016/97 vad gäller tillämpningsdatum för medlemsstaternas införlivandeåtgärder	2018-01-16		
	COM(2017) 824	Förslag till rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att stärka det finanspolitiska ansvarstagandet och den medelfristiga budgetpolitiska inriktningen i medlemsstaterna	2018-01-16		
	COM(2017) 825	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2017/825 för att öka finansieringsramen för stödprogrammet för strukturreformer och om anpassning av det allmänna målet	2018-01-16		
	COM(2017) 827	Förslag till rådets förordning om inrättande av Europeiska valutafonden	2018-01-16		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
FiU	COM(2018) 92	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/65/EG och av Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/61/EU avseende gränsöverskridande distribution av kollektiva investeringsfonder	2018-04-24	
	COM(2018) 93	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller exponeringar i form av säkerställda obligationer	2018-04-19	
	COM(2018) 94	Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om emission av säkerställda obligationer och offentlig tillsyn över säkerställda obligationer och om ändring av direktiv 2009/65/EG och direktiv 2014/59/EU	2018-04-19	
	COM(2018) 99	Förslag till Europaparlamentets och Rådets direktiv om ändring av direktiv 2014/65/EU om marknader för finansiella instrument	2018-04-19	
	COM(2018) 110	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om underlättande av gränsöverskridande distribution av kollektiva investeringsfonder och om ändring av förordningarna (EU) nr 345/2013 och (EU) nr 346/2013	2018-04-24	
	COM(2018) 113	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska leverantörer av gräsrotsfinansieringstjänster för företag	2018-04-19	
	COM(2018) 134	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 575/2013 vad gäller minsta förlusttäckning för nödlidande exponeringar	2018-05-03	
	COM(2018) 135	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kreditförvaltare, kreditförvärvare och återvinning av säkerhet	2018-05-03	
	COM(2018) 163	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 924/2009 vad gäller vissa avgifter på gränsöverskridande betalningar i unionen och valutaväxlingsavgifter	2018-05-17	
	COM(2018) 234	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (omarbetning)	2018-06-07	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
FiU	COM(2018) 307	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 862/2007 om gemenskapsstatistik över migration och internationellt skydd	2018-06-07		
	COM(2018) 325	Förslag till rådets beslut om systemet för Europeiska unionens egna medel	2018-06-19 utl. 2017/18:FiU51	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 327	Förslag till rådets förordning om genomförandebestämmelser till systemet för Europeiska unionens egna medel	2018-06-19 utl. 2017/18:FiU51	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 331	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 596/2014 och (EU) 2017/1129 vad gäller främjande av användning av tillväxtmarknader för små och medelstora företag	2018-06-14		
	COM(2018) 339	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om värdepapper med statsobligationer som underliggande tillgångar	2018-06-14		
	COM(2018) 353	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för att underlätta hållbara investeringar	2018-06-14		
	COM(2018) 354	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om information som ska lämnas avseende hållbara investeringar och hållbarhetsrisker, och om ändring av direktiv (EU) 2016/2341	2018-06-14		
	COM(2018) 355	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) 2016/1011 avseende referensvärden för koldioxidsnåla investeringar och för klimatpositiva investeringar	2018-06-14		
	COM(2018) 387	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska investeringsstabiliseringsfunktionen	2018-06-19		
	COM(2018) 391	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av reformstödsprogrammet	2018-06-19		
	COM(2018) 439	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av InvestEU-programmet	2018-08-09		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
FiU	COM(2018) 646	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1093/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska bankmyndigheten), förordning (EU) nr 1094/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten), förordning (EU) nr 1095/2010 om inrättande av en europeisk tillsynsmyndighet (Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten), förordning (EU) nr 345/2013 om europeiska riskkapitalfonder, förordning (EU) nr 346/2013 om europeiska fonder för socialt företagande, förordning (EU) nr 600/2014 om marknader för finansiella instrument, förordning (EU) nr 2015/760 om europeiska långsiktiga investeringsfonder, förordning (EU) 2016/1011 om index som används som referensvärden för finansiella instrument och finansiella avtal eller för att mäta investeringsfonders resultat, förordning (EU) 2017/1129 om prospekt som ska offentliggöras när värdepapper erbjuds till allmänheten eller tas upp till handel på en reglerad marknad, och (EU) direktiv 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism	2018-10-25		
SkU	COM(2017) 706	Ändrat förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 904/2010 vad gäller åtgärder för att stärka det administrativa samarbetet på mervärdesskatteområdet	2018-01-23		
	COM(2017) 783	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller skyldigheten att efterleva den lägsta normalskattesatsen	2018-01-23		
	COM(2018) 20	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller mervärdesskattesatser	2018-03-06		
	COM(2018) 21	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller den särskilda ordningen för småföretag	2018-03-06		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
SkU	COM(2018) 147	Förslag till rådets direktiv om fastställande av regler med avseende på bolagsbeskattning av en betydande digital närvaro	2018-04-24		
	COM(2018) 148	Förslag till rådets direktiv om ett gemensamt system för skatt på inkomster från tillhandahållande av vissa digitala tjänster	2018-04-24		
	COM(2018) 298	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt vad gäller perioden för frivillig tillämpning av förfarandet för omvänd betalningsskyldighet på leveranser av vissa varor och tjänster som är känsliga för bedrägerier och mekanismen för snabba insatser mot mervärdesskattebedrägeri	2018-06-14		
	COM(2018) 329	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 2006/112/EG vad gäller införandet av de detaljerade tekniska bestämmelserna för driften av det slutgiltiga mervärdesskattesystemet för beskattning av handeln mellan medlemsstaterna	2018-06-14		
	COM(2018) 334	Förslag till rådets direktiv om ändring av direktiv 92/83/EEG om harmonisering av strukturerna för punktskatter på alkohol och alkoholdrycker	2018-06-14		
	COM(2018) 341	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om datorisering av uppgifter om förflyttningar och kontroller av punktskattebelagda varor (omarbetning)	2018-06-14		
	COM(2018) 346	Förslag till rådets direktiv om allmänna regler för punktskatt (omarbetning)	2018-06-14		
	COM(2018) 349	Förslag till rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 389/2012 om administrativt samarbete i fråga om punktskatter vad gäller innehållet i elektroniska register	2018-06-14		
	COM(2018) 442	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett tullprogram för samarbete i tullfrågor	2018-06-19		
	COM(2018) 443	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fiscalisprogrammet för samarbete på beskattningsområdet	2018-06-19		
	COM(2018) 474	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för tullkontrollutrustning	2018-06-19		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
JuU	COM(2017) 793	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) och om ändring av rådets beslut 2004/512/EG, förordning (EG) nr 767/2008, rådets beslut 2008/633/RIF, förordning (EU) 2016/399 och förordning (EU) 2017/2226	2018-03-08	
	COM(2017) 794	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (polissamarbete och rättsligt samarbete, asyl och migration)	2018-03-08	
	7586/18	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) om ändring av protokoll nr 3 om stadgan för Europeiska unionens domstol	2018-05-17	
	COM(2018) 212	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om säkrare identitetskort för unionsmedborgare och uppehållshandlingar som utfärdas till unionsmedborgare och deras familjemedlemmar när de utövar rätten till fri rörlighet	2018-05-31	
	COM(2018) 213	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av bestämmelser för att underlätta användning av finansiell information och andra uppgifter för att förebygga, upptäcka, utreda eller lagföra vissa brott och om upphävande av rådets beslut 2000/642/RIF	2018-05-24	
	COM(2018) 225	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om europeiska utlämnandeorder och bevarandeorder för elektroniska bevis i straffrättsliga förfaranden	2018-08-23	
	COM(2018) 226	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om fastställande av harmoniserade bestämmelser för utseende av rättsliga företrädare för insamling av bevisning i straffrättsliga förfaranden	2018-08-23	
	COM(2018) 338	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU, Euratom) nr 883/2013 om utredningar som utförs av Europeiska byrån för bedrägeribekämpning (Olaf) vad gäller samarbete med Europeiska åklagarmyndigheten och effektiviteten i Olafs utredningar	2018-08-23	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
JuU	COM(2018) 358	Förslag till rådets direktiv om införande av en provisorisk EU-resehandling och om upphävande av beslut 96/409/Gusp	2018-08-23	
	COM(2018) 369	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för utbyte, stöd och utbildning för att skydda euron mot förfälskning under perioden 2021–2027 (Perikles IV-programmet)	2018-08-23	
	COM(2018) 371	Förslag till rådets förordning om utvidgning av tillämpningsområdet för förordning (EU) nr .../2018 om inrättande av ett handlingsprogram för utbyte, stöd och utbildning med avseende på skydd av euron mot förfälskning för perioden 2021–2027 ("Perikles IV-programmet") till att även omfatta icke deltagande medlemsstater	2018-08-23	
	COM(2018) 378	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur	2018-08-23	
	COM(2018) 379	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1393/2007 om delgivning i medlemsstaterna av rättegångshandlingar och andra handlingar i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur ("delgivning av handlingar")	2018-08-23	
	COM(2018) 384	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för rättsliga frågor	2018-08-23	
	COM(2018) 386	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av EU-programmet för bedrägeribekämpning	2018-08-23	
	COM(2018) 472	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för inre säkerhet	2018-08-23	
	COM(2018) 473	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande, som en del av Fonden för integrerad gränsförvaltning, av instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och visering	2018-08-23	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
JuU	COM(2018) 478	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (gränser och viseringar) och om ändring av rådets beslut 2004/512/EG, förordning (EG) nr 767/2008, rådets beslut 2008/633/RIF, förordning (EU) 2016/399, förordning (EU) 2017/2226, förordning (EU) 2018/XX [Etiasförordningen], förordning (EU) 2018/XX [förordningen om SIS på området in- och utresekontroller] och förordning (EU) 2018/XX [förordningen om eu-LISA]	2018-08-23		
	COM(2018) 480	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en ram för interoperabilitet mellan EU-informationssystem (polissamarbete och straffrättsligt samarbete, asyl och migration) och om ändring av [förordning (EU) 2018/XX [Eurodacförordningen],] förordning (EU) 2018/XX [förordningen om SIS på området brottsbekämpning], förordning (EU) 2018/XX [Ecris-TCN-förordningen] och förordning (EU) 2018/XX [förordningen om eu-LISA]	2018-08-23		
	COM(2018) 631	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om den europeiska gräns- och kustbevakningen och om upphävande av rådets gemensamma åtgärd nr 98/700/RIF, Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1052/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/1624 – Ett bidrag från Europeiska kommissionen till stats- och regeringschefernas möte i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-11-15		
	COM(2018) 640	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om förhindrande av spridning av terrorisminnehåll online – Ett bidrag från Europeiska kommissionen till toppmötet i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-11-15		
CU	COM(2018) 96	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillämplig lag för rättsverkan gentemot tredje man av överlåtelser av fordringar	2018-04-26		
	COM(2018) 184	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om grupptalan för att skydda konsumenters kollektiva intressen, och om upphävande av direktiv 2009/22/EG	2018-06-12 utl. 2017/18:CU33	2018-06-19	Ja

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
CU	COM(2018) 185	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993, Europaparlamentets och rådets direktiv 98/6/EG, Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/29/EG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU vad gäller bättre tillsyn och modernisering av EU:s konsumentskyddsregler	2018-06-12 utl. 2017/18:CU33	2018-06-19	Ja
	COM(2018) 239	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller användningen av digitala verktyg och förfaranden inom bolagsrätt	2018-06-07		
	COM(2018) 241	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2017/1132 vad gäller gränsöverskridande ombildningar, fusioner och delningar av företag	2018-06-07		
	COM(2018) 336	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/103/EG av den 16 september 2009 om ansvarsförsäkring för motorfordon och kontroll av att försäkringsplikten fullgörs beträffande sådan ansvarighet	2018-06-05		
UU	COM(2018) 127	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ytterligare makroekonomiskt stöd till Ukraina	2018-03-27		
	COM(2018) 460	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete	2018-07-12		
	COM(2018) 461	Förslag till rådets beslut om associering av de utomeuropeiska länderna och territorierna med Europeiska unionen, inbegripet förbindelserna mellan Europeiska unionen, å ena sidan, och Grönland och Konungariket Danmark, å andra sidan (ULT-beslutet)	2018-07-12		
	COM(2018) 465	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA III)	2018-07-12		
FöU	COM(2017) 772	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av beslut nr 1313/2013/EU om en civilskyddsmekanism för unionen	2018-01-18		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
FöU	COM(2018) 209	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer, om ändring av bilaga XVII till förordning (EG) nr 1907/2006 och om upphävande av förordning (EU) nr 98/2013 om saluföring och användning av sprängämnesprekursorer	2018-05-31	
	COM(2018) 462	Förslag till rådets förordning om inrättande av ett europeiskt instrument för kärnsäkerhet som kompletterar instrumentet för grannskapspolitik, utvecklingssamarbete och internationellt samarbete, och som grundar sig på Euratomfördraget	2018-08-01	
	COM(2018) 476	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska försvarsfonden	2018-08-01	
	COM(2018) 630	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska kompetenscentrumet för cybersäkerhet inom näringsliv, teknik och forskning och av nätverket av nationella samordningscentrum – Bidrag från Europeiska kommissionen som presenterades för ledarna vid toppmötet i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-10-18	
SfU	COM(2018) 252	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 810/2009 om införande av en gemenskapskodex om viseringar (viseringskodex)	2018-04-24	
	COM(2018) 302	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 767/2008, förordning (EG) nr 810/2009, förordning (EU) 2017/2226, förordning (EU) 2016/399, förordning XX/2018 [förordning om interoperabilitet] och beslut 2004/512/EG och om upphävande av rådets beslut 2008/633/RIF	2018-06-07	
	COM(2018) 303	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett europeiskt nätverk av sambandsmän för invandring (omarbetning)	2018-06-07	
	COM(2018) 471	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Asyl- och migrationsfonden	2018-06-19	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
SfU	COM(2018) 633	Ändrat förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska unionens asylbyrå och om upphävande av förordning (EU) nr 439/2010 – Europeiska kommissionens bidrag till stats- och regeringschefernas informella möte i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-11-08	
	COM(2018) 634	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om gemensamma normer och förfaranden för återvändande av tredjelandsmedborgare som vistas olagligt i medlemsstaterna (omarbetning) – Ett bidrag från Europeiska kommissionen till toppmötet i Salzburg den 19–20 september 2018	2018-11-08	
	COM(2018) 719	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 516/2014 vad gäller förnyade åtaganden för de återstående belopp som anslagits till stöd för genomförandet av rådets beslut (EU) 2015/1523 och (EU) 2015/1601 eller omfördelning av dessa till andra åtgärder inom ramen för de nationella programmen	2018-11-08	
SoU	COM(2018) 51	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om utvärdering av medicinsk teknik och om ändring av direktiv 2011/24/EU	2018-03-15	
KrU	COM(2018) 366	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet Kreativa Europa (2021–2027) och om upphävande av förordning (EU) nr 1295/2013	2018-06-19	
	COM(2018) 440	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för Europeiska solidaritetskåren och om upphävande av [förordningen om den europeiska solidaritetskåren] och förordning (EU) nr 375/2014	2018-08-22	
UbU	COM(2018) 367	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ”Erasmus”: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott och om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013	2018-06-14	
	COM(2018) 435	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation, och om dess regler för deltagande och spridning	2018-06-14	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
UbU	COM(2018) 436	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om inrättande av det särskilda programmet för genomförande av Horisont Europa – ramprogrammet för forskning och innovation	2018-06-14		
	COM(2018) 447	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av unionens rymdprogram och Europeiska unionens rymdprogrambyrå och om upphävande av förordningarna (EU) nr 912/2010, (EU) nr 1285/2013, (EU) nr 377/2014 och beslut 541/2014/EU	2018-06-14		
TU	COM(2017) 648	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 92/106/EEG om gemensamma regler för vissa former av kombinerad transport av gods mellan medlemsstaterna	2017-12-14 utl. 2017/18:TU8	2018-01-17	Ja
	COM(2018) 33	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om mottagningsanordningar i hamn för avlämning av avfall från fartyg, om upphävande av direktiv 2000/59/EG och ändring av direktiv 2009/16/EG och direktiv 2010/65/EU	2018-03-08		
	COM(2018) 137	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 168/2013 vad gäller tillämpningen av Euro 5-steget på typgodkännande av två- och trehjuliga fordon och fyrhjulingar	2018-04-19		
	COM(2018) 231	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om genomförandet och driften av toppdomännamnet .eu och om upphävande av förordning (EG) nr 733/2002 och kommissionens förordning (EG) nr 874/2004	2018-06-12		
	COM(2018) 274	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/96/EG om förvaltning av vägars säkerhet	2018-06-14 utl. 2017/18:TU20	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 275	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av rådets direktiv 96/53/EG vad gäller tidsfristen för att införa särskilda regler om största tillåtna längd när fordonets förarhytt ger bättre aerodynamiska prestanda, energieffektivitet och säkerhetsprestanda	2018-06-12		
	COM(2018) 277	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om rationaliseringsåtgärder för att påskynda förverkligandet av det transeuropeiska transportnätet	2018-06-14 utl. 2017/18:TU21	2018-06-20	Ja

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
TU	COM(2018) 278	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en europeisk miljö med en enda kontaktpunkt för sjötransport och om upphävande av direktiv 2010/65/EU	2018-06-12	
	COM(2018) 279	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om elektronisk godstransportinformation	2018-06-12	
	COM(2018) 286	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om krav för typgodkännande av motorfordon och deras släpvagnar samt de system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon, med avseende på deras allmänna säkerhet och skydd för personer i fordonet och oskyddade trafikanter, om ändring av förordning (EU) 2018/... och om upphävande av förordningarna (EG) nr 78/2009, (EG) nr 79/2009 och (EG) nr 661/2009	2018-06-12	
	COM(2018) 289	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring och rättelse av förordning (EU) nr 167/2013 om godkännande och marknadstillsyn av jordbruks- och skogsbruksfordon	2018-06-12	
	COM(2018) 315	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2008/106/EG om minimikrav på utbildning för sjöfolk och om upphävande av direktiv 2005/45/EG	2018-06-12	
	COM(2018) 397	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om komplettering av Europeiska unionens typgodkännandelagstiftning med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen	2018-08-23	
	COM(2018) 434	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för ett digitalt Europa för perioden 2021–2027	2018-08-23	
	COM(2018) 438	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Fonden för ett sammanlänkat Europa och om upphävande av förordningarna (EU) nr 1316/2013 och (EU) nr 283/2014	2018-08-23	
	COM(2018) 567	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 391/2009 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen	2018-08-23	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
TU	COM(2018) 568	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1316/2013 med anledning av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen	2018-08-23		
	COM(2018) 639	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om avskaffande av säsongsbaserade tidsomställningar och om upphävande av direktiv 2000/84/EG	2018-10-23		
MJU	COM(2017) 676	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av utsläppsnormer för nya personbilar och för nya lätta nyttofordon som ett led i unionens samordnade strategi för att minska koldioxidutsläppen från lätta fordon och om ändring av förordning (EG) nr 715/2007 (omarbetning)	2018-02-27		
	COM(2017) 742	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av rådets direktiv 92/66/EEG om införande av gemenskapsåtgärder för bekämpning av Newcastlejukan	2018-01-25		
	COM(2017) 753	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om kvaliteten på dricksvatten (omarbetning)	2018-03-01		
	COM(2018) 144	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om långlivade organiska föreningar (omarbetning)	2018-04-17		
	COM(2018) 173	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om otillbörliga handelsmetoder mellan företag i livsmedelskedjan	2018-06-07 utl. 2017/18:MJU25	2018-06-14	Ja
	COM(2018) 179	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om insyn och hållbarhet i EU:s system för riskbedömning i livsmedelskedjan och ändring av förordning (EG) nr 178/2002 [om allmän livsmedelslagstiftning], direktiv 2001/18/EG [om avsiktlig utsättning av genmodifierade organismer i miljön] samt förordningarna (EG) nr 1829/2003 [om genmodifierade foder och livsmedel], (EG) nr 1831/2003 [om fodertillsatser], (EG) nr 2065/2003 [om rökaromer], (EG) nr 1935/2004 [om material i kontakt med livsmedel], (EG) nr 1331/2008 [om ett enhetligt förfarande för godkännande av livsmedelstillsatser, livsmedelsenzymer och livsmedelsaromer], (EG) nr 1107/2009 [om växtskyddsmedel] och (EU) 2015/2283 [om nya livsmedel]	2018-05-17		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
MJU	COM(2018) 284	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av utsläppsnormer för koldioxid från nya tunga fordon	2018-08-21	
	COM(2018) 337	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om minimikrav för återanvändning av vatten	2018-08-21	
	COM(2018) 340	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om minskning av vissa plastprodukters inverkan på miljön	2018-06-12	
	COM(2018) 381	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om samordning av rapporteringsskyldigheter på miljöpolitikens område och om ändring av direktiv 86/278/EEG, 2002/49/EG, 2004/35/EG, 2007/2/EG, 2009/147/EG och 2010/63/EU, förordning (EG) nr 166/2006 och (EU) nr 995/2010 samt rådets förordningar (EG) nr 338/97 och (EG) nr 2173/2005	2018-06-19	
	COM(2018) 385	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för miljö och klimatpolitik (Life) samt om upphävande av förordning (EU) nr 1293/2013	2018-08-21	
	COM(2018) 390	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014	2018-08-21	
	COM(2018) 392	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler om stöd för de strategiska planer som medlemsstaterna ska upprätta inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken och som finansieras av Europeiska garantifonden för jordbruket (EGFJ) och Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (Ejflu) samt om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013	2018-08-21	
	COM(2018) 393	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om finansiering, förvaltning och övervakning av den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av förordning (EU) nr 1306/2013	2018-08-21	

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
MJU	COM(2018) 394	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordningarna (EU) nr 1308/2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter, (EU) nr 1151/2012 om kvalitetsordningar för jordbruksprodukter och livsmedel, (EU) nr 251/2014 om definition, beskrivning, presentation och märkning av, samt skydd av geografiska beteckningar för, aromatiserade vinprodukter, (EU) nr 228/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för unionens yttersta randområden och (EU) nr 229/2013 om särskilda åtgärder inom jordbruket till förmån för de mindre Egeiska öarna	2018-08-21		
NU	COM(2017) 769	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upphävande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 256/2014 om anmälan till kommissionen av projekt för investeringar i energiinfrastruktur inom Europeiska unionen	2018-01-25		
	COM(2017) 795	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av regler och förfaranden för överensstämmelse med och genomdrivande av unionens harmoniseringslagstiftning för produkter och om ändring av Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 305/2011, (EU) nr 528/2012, (EU) 2016/424, (EU) 2016/425, (EU) 2016/426 och (EU) 2017/1369 och Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/42/EG, 2009/48/EG, 2010/35/EU, 2013/29/EU, 2013/53/EU, 2014/28/EU, 2014/29/EU, 2014/30/EU, 2014/31/EU, 2014/32/EU, 2014/33/EU, 2014/34/EU, 2014/35/EU, 2014/53/EU, 2014/68/EU och 2014/90/EU	2018-03-15 utl. 2017/18:NU26	2018-03-22	Ja
	COM(2017) 796	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ömsesidigt erkännande av varor som lagligen saluförs i en annan medlemsstat	2018-02-15		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
NU	COM(2017) 826	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013 av den 17 december 2013 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden, om fastställande av allmänna bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Sammanhållningsfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden samt om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1083/2006 vad gäller stöd till strukturreformer i medlemsstaterna	2018-01-25		
	COM(2018) 238	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om främjande av rättvisa villkor och transparens för företagsanvändare av onlinebaserade förmedlingstjänster	2018-06-07		
	COM(2018) 296	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om märkning av däck med avseende på drivmedelseffektivitet och andra väsentliga parametrar samt om upphävande av förordning (EG) nr 1222/2009	2018-06-07		
	COM(2018) 317	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 469/2009 om tilläggsskydd för läkemedel	2018-08-23		
	COM(2018) 372	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska regionala utvecklingsfonden och Sammanhållningsfonden	2018-06-14		
	COM(2018) 373	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om en mekanism för lösning av rättsliga och administrativa problem i ett gränsöverskridande sammanhang	2018-06-19 utl. 2017/18:NU28	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 374	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om särskilda bestämmelser för målet Europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) med stöd av Europeiska regionala utvecklingsfonden och finansieringsinstrument för externa åtgärder	2018-06-14		

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
NU	COM(2018) 375	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden samt Europeiska havs- och fiskerifonden, och om finansiella regler för dessa fonder och för Asyl- och migrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för gränsförvaltning och visering	2018-06-14		
	COM(2018) 441	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av programmet för den inre marknaden, konkurrenskraft för företag, inklusive små och medelstora företag, och europeisk statistik samt om upphävande av förordningarna (EU) nr 99/2013, (EU) nr 1287/2013, (EU) nr 254/2014, (EU) nr 258/2014, (EU) nr 652/2014 och (EU) 2017/826	2018-08-23		
	COM(2018) 498	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller medlen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt om rättelse av den förordningen vad gäller medlen för målet Investering för tillväxt och sysselsättning	2018-08-23		
	COM(2018) 614	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller en justering av den årliga förfinansieringen för åren 2021–2023	2018-10-04		
	COM(2018) 744	Förslag till Europaparlamentets och rådets beslut om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet [ändrat genom direktiv 2018/XXX/EU] och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/XXX [Styrningen av energiunionen], på grund av Förenade kungarikets utträde ur Europeiska unionen	2018-12-11		
AU	COM(2017) 797	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om tydliga och förutsägbara arbetsvillkor i Europeiska unionen	2018-02-15 utl. 2017/18:AU11	2018-03-01	Ja
	COM(2018) 131	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av Europeiska arbetsmyndigheten	2018-05-03 utl. 2017/18:AU17	2018-05-16	Ja

Utskott	Dokument	Utkast till lagstiftningsakt	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
AU	COM(2018) 171	Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv 2004/37/EG om skydd för arbetstagare mot risker vid exponering för carcinogener eller mutagena ämnen i arbetet	2018-04-26		
	COM(2018) 380	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter	2018-06-19 utl. 2017/18:AU19	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 382	Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Europeiska socialfonden+ (ESF+)	2018-06-14		
Summa	149		12 utlåtanden		

BILAGA 11

Avgjorda subsidiaritetsärenden i riksdagen 2018 – per politikområde

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
KU	COM(2018) 218	Art. 16, 33, 43, 50, 53, 62, 91, 100, 103, 109, 114, 168, 169, 192, 207, 325	Skydd för personuppgifter, tullsamarbete, jordbruk och fiskeri, etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik, konkurrensregler, statligt stöd, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa, konsumentskydd, miljöpolitik, gemensam handelspolitik, bekämpning av bedrägeri	2018-06-14 utl. 2017/18:KU48	2018-06-19	Ja
	COM(2018) 383	Art. 16, 19, 21, 24, 167, 168	Skydd för personuppgifter, bekämpning av diskriminering, unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare), medborgarinitiativ, kulturpolitik, folkhälsa	2018-06-12		
FiU	COM(2018) 636	Art. 224	Institutionella bestämmelser	2018-10-16		
	COM(2017) 790	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-02-01		
	COM(2017) 791	Art. 53	Etableringsrätt	2018-02-01		
	COM(2017) 792	Art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	2018-01-16		
	COM(2017) 824	Art. 126	Ekonomisk och monetär politik	2018-01-16		
	COM(2017) 825	Art. 175, 197	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), administrativt samarbete	2018-01-16		
	COM(2017) 827	Art. 352	Flexibilitetsklausulen	2018-01-16		
	COM(2018) 92	Art. 53	Etableringsrätt	2018-04-24		
	COM(2018) 93	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-04-19		
	COM(2018) 94	Art. 53, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2018-04-19		
	COM(2018) 99	Art. 53	Etableringsrätt	2018-04-19		
	COM(2018) 110	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-04-24		
	COM(2018) 113	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-04-19		
	COM(2018) 134	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-05-03		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
FiU	COM(2018) 135	Art. 53, 114	Etableringsrätt, tillnärmning av lagstiftning	2018-05-03		
	COM(2018) 163	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-05-17		
	COM(2018) 234	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-07		
	COM(2018) 307	Art. 338	Statistik	2018-06-07		
	COM(2018) 325	Art. 311	Unionens egna medel	2018-06-19	2018-06-20	Ja
				utl. 2017/18:FiU51		
	COM(2018) 327	Art. 311	Unionens egna medel	2018-06-19	2018-06-20	Ja
				utl. 2017/18:FiU51		
	COM(2018) 331	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14		
	COM(2018) 339	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14		
	COM(2018) 353	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14		
	COM(2018) 354	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14		
	COM(2018) 355	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14		
	COM(2018) 387	Art. 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-06-19		
	COM(2018) 391	Art. 175, 197	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), administrativt samarbete	2018-06-19		
SkU	COM(2018) 439	Art. 173, 175	Industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-08-09		
	COM(2018) 646	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-10-25		
	COM(2017) 706	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-01-23		
	COM(2017) 783	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-01-23		
	COM(2018) 20	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-03-06		
	COM(2018) 21	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-03-06		
	COM(2018) 147	Art. 115	Tillnärmning av lagstiftning	2018-04-24		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
SkU	COM(2018) 148	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-04-24	
	COM(2018) 298	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-06-14	
	COM(2018) 329	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-06-14	
	COM(2018) 334	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-06-14	
	COM(2018) 341	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-14	
	COM(2018) 346	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-06-14	
	COM(2018) 349	Art. 113	Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	2018-06-14	
	COM(2018) 442	Art. 33, 114, 207	Tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2018-06-19	
	COM(2018) 443	Art. 114, 197	Tillnärmning av lagstiftning, administrativt samarbete	2018-06-19	
	COM(2018) 474	Art. 33, 114, 207	Tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2018-06-19	
JuU	COM(2017) 793	Art. 16, 74, 77	Skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), gränskontroll	2018-03-08	
	COM(2017) 794	Art. 16, 74, 78, 79, 82, 85, 87, 88	Skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polissamarbete	2018-03-08	
	7586/18	Art. 256, 281	Europeiska unionens domstol (stadga)	2018-05-17	
	COM(2018) 212	Art. 21	Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	2018-05-31	
	COM(2018) 213	Art. 87	Polissamarbete	2018-05-24	

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
JuU	COM(2018) 225	Art. 82	Straffrättsligt samarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 226	Art. 53, 62	Etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster	2018-08-23		
	COM(2018) 338	Art. 325	Bekämpning av bedrägeri	2018-08-23		
	COM(2018) 358	Art. 23	Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	2018-08-23		
	COM(2018) 369	Art. 133	Ekonomisk och monetär politik	2018-08-23		
	COM(2018) 371	Art. 352	Flexibilitetsklausulen	2018-08-23		
	COM(2018) 378	Art. 81	Civilrättsligt samarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 379	Art. 81	Civilrättsligt samarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 384	Art. 81, 82	Civilrättsligt samarbete, straffrättsligt samarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 386	Art. 33, 325	Tullsamarbete, bekämpning av bedrägeri	2018-08-23		
	COM(2018) 472	Art. 82, 84, 87	Straffrättsligt samarbete, polissamarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 473	Art. 77, 79	Gränskontroll, invandringspolitik	2018-08-23		
	COM(2018) 478	Art. 16, 74, 77	Skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), gränskontroll	2018-08-23		
	COM(2018) 480	Art. 16, 74, 78, 79, 82, 85, 87, 88	Skydd för personuppgifter, administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), asylpolitik, invandringspolitik, straffrättsligt samarbete, polissamarbete	2018-08-23		
	COM(2018) 631	Art. 77, 79	Gränskontroll, invandringspolitik	2018-11-15		
	COM(2018) 640	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-11-15		
CU	COM(2018) 96	Art. 81	Civilrättsligt samarbete	2018-04-26		
	COM(2018) 184	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-12	2018-06-19	Ja
				utl. 2017/18:CU33		
	COM(2018) 185	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-12	2018-06-19	Ja
				utl. 2017/18:CU33		
	COM(2018) 239	Art. 50	Etableringsrätt	2018-06-07		
	COM(2018) 241	Art. 50	Etableringsrätt	2018-06-07		
	COM(2018) 336	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-05		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
UU	COM(2018) 127	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete	2018-03-27	
	COM(2018) 460	Art. 209, 212, 322	Utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete, finansiella regler	2018-07-12	
	COM(2018) 461	Art. 203	Associering av utomeuropeiska länder och territorier	2018-07-12	
	COM(2018) 465	Art. 212	Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete	2018-07-12	
FöU	COM(2017) 772	Art. 196	Civilskydd	2018-01-18	
	COM(2018) 209	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-05-31	
	COM(2018) 462	Art. 203	Associering av utomeuropeiska länder och territorier	2018-08-01	
	COM(2018) 476	Art. 173, 182, 183, 188	Industripolitik, forskning och teknisk utveckling	2018-08-01	
	COM(2018) 630	Art. 173, 188	Industripolitik, forskning och teknisk utveckling	2018-10-18	
SfU	COM(2018) 252	Art. 77	Gränskontroll	2018-04-24	
	COM(2018) 302	Art. 16, 77, 78, 79, 87, 88	Skydd för personuppgifter, gränskontroll, asylpolitik, invandringspolitik, polissamarbete	2018-06-07	
	COM(2018) 303	Art. 74, 79	Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa), invandringspolitik	2018-06-07	
	COM(2018) 471	Art. 78, 79	Asylpolitik, invandringspolitik	2018-06-19	
	COM(2018) 633	Art. 78	Asylpolitik	2018-11-08	
	COM(2018) 634	Art. 79	Invandringspolitik	2018-11-08	
	COM(2018) 719	Art. 78, 79	Asylpolitik, invandringspolitik	2018-11-08	
SoU	COM(2018) 51	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-03-15	
KrU	COM(2018) 366	Art. 167, 173	Kulturpolitik, industripolitik	2018-06-19	
	COM(2018) 440	Art. 165, 166, 214	Utbildning m.m., humanitärt bistånd	2018-08-22	
UbU	COM(2018) 367	Art. 165, 166	Utbildning m.m.	2018-06-14	
	COM(2018) 435	Art. 173, 182, 183, 188	Industripolitik, forskning och teknisk utveckling	2018-06-14	
	COM(2018) 436	Art. 173, 182	Industripolitik, forskning och teknisk utveckling	2018-06-14	
	COM(2018) 447	Art. 189	Rymdpolitik	2018-06-14	

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
TU	COM(2017) 648	Art. 91	Transportpolitik	2017-12-14 utl. 2017/18:TU8	2018-01-17	Ja
	COM(2018) 33	Art. 100	Transportpolitik	2018-03-08		
	COM(2018) 137	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-04-19		
	COM(2018) 231	Art. 172	Transeuropeiska nät	2018-06-12		
	COM(2018) 274	Art. 91	Transportpolitik	2018-06-14 utl. 2017/18:TU20	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 275	Art. 91	Transportpolitik	2018-06-12		
	COM(2018) 277	Art. 172	Transeuropeiska nät	2018-06-14 utl. 2017/18:TU21	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 278	Art. 100	Transportpolitik	2018-06-12		
	COM(2018) 279	Art. 91, 100, 192	Transportpolitik, miljöpolitik	2018-06-12		
	COM(2018) 286	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-12		
	COM(2018) 289	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-12		
	COM(2018) 315	Art. 100	Transportpolitik	2018-06-12		
	COM(2018) 397	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-08-23		
	COM(2018) 434	Art. 172, 173	Transeuropeiska nät, industripolitik	2018-08-23		
	COM(2018) 438	Art. 172, 194	Transeuropeiska nät, energipolitik	2018-08-23		
	COM(2018) 567	Art. 100	Transportpolitik	2018-08-23		
	COM(2018) 568	Art. 172	Transeuropeiska nät	2018-08-23		
	COM(2018) 639	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-10-23		
MJU	COM(2017) 676	Art. 192	Miljöpolitik	2018-02-27		
	COM(2017) 742	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2018-01-25		
	COM(2017) 753	Art. 192	Miljöpolitik	2018-03-01		
	COM(2018) 144	Art. 192	Miljöpolitik	2018-04-17		
	COM(2018) 173	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2018-06-07 utl. 2017/18:MJU25	2018-06-14	Ja
	COM(2018) 179	Art. 43, 114, 168	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, folkhälsa	2018-05-17		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
MJU	COM(2018) 284	Art. 192	Miljöpolitik	2018-08-21		
	COM(2018) 337	Art. 192	Miljöpolitik	2018-08-21		
	COM(2018) 340	Art. 192	Miljöpolitik	2018-06-12		
	COM(2018) 381	Art. 114, 192, 207	Tillnärmning av lagstiftning, miljöpolitik, gemensam handelspolitik	2018-06-19		
	COM(2018) 385	Art. 192	Miljöpolitik	2018-08-21		
	COM(2018) 390	Art. 42, 43, 91, 100, 173, 175, 188, 192, 194, 195, 349	Jordbruk och fiskeri, transportpolitik, industripolitik, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), forskning och teknisk utveckling, miljöpolitik, energipolitik, turism, särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-08-21		
	COM(2018) 392	Art. 42, 43	Jordbruk och fiskeri	2018-08-21		
	COM(2018) 393	Art. 43	Jordbruk och fiskeri	2018-08-21		
	COM(2018) 394	Art. 43, 114, 118, 349	Jordbruk och fiskeri, tillnärmning av lagstiftning, tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter), särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-08-21		
NU	COM(2017) 769	Art. 194	Energi politik	2018-01-25		
	COM(2017) 795	Art. 33, 114, 207	Tullsamarbete, tillnärmning av lagstiftning, gemensam handelspolitik	2018-03-15	2018-03-22	Ja
	COM(2017) 796	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-02-15		
	COM(2017) 826	Art. 175, 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-01-25		
	COM(2018) 238	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-06-07		
	COM(2018) 296	Art. 114, 194	Tillnärmning av lagstiftning, energipolitik	2018-06-07		
	COM(2018) 317	Art. 114	Tillnärmning av lagstiftning	2018-08-23		
	COM(2018) 372	Art. 177, 178, 349	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-06-14		

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i kammaren	Motiverat yttrande
NU	COM(2018) 373	Art. 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-06-19 utl. 2017/18:NU28	2018-06-20	Ja
	COM(2018) 374	Art. 178, 209, 212, 349	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), utvecklingssamarbete, ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer, särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-06-14		
	COM(2018) 375	Art. 177, 322, 349	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), finansiella regler, särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-06-14		
	COM(2018) 441	Art. 43, 168, 114, 173, 338	Jordbruk och fiskeri, folkhälsa, tillnärmning av lagstiftning, industripolitik, statistik	2018-08-23		
	COM(2018) 498	Art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-08-23		
	COM(2018) 614	Art. 177	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-10-04		
	COM(2018) 744	Art. 192, 194	Miljöpolitik, energipolitik	2018-12-11		
AU	COM(2017) 797	Art. 153	Socialpolitik	2018-02-15 utl. 2017/18:AU11	2018-03-01	Ja
	COM(2018) 131	Art. 46, 48, 53, 62, 91	Fri rörlighet för arbetstagare, fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet), etableringsrätt, fri rörlighet för tjänster, transportpolitik	2018-05-03 utl. 2017/18:AU17	2018-05-16	Ja
	COM(2018) 171	Art. 153	Socialpolitik	2018-04-26		
	COM(2018) 380	Art. 175	Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	2018-06-19 utl. 2017/18:AU19	2018-06-20	Ja

Utskott	Dokument	Rättslig grund i EUF-fördraget	Politikområde	Beslut i utskott	Beslut i Motiverat kammaren yttrande
AU	COM(2018) 382	Art. 46, 149, 153, 164, 168, 175, 349	Fri rörlighet för arbetstagare, sysselsättning, socialpolitik, Europeiska socialfonden, folkhälsa, ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder), särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	2018-06-14	

BILAGA 12

Antal utkast till lagstiftningsakter – per politikområde 2010–2018

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Offentlighet	Art. 15	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Skydd för personuppgifter	Art. 16	0	0	2	0	0	0	0	2	7	11
Bekämpning av diskriminering	Art. 19	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Unionsmedborgarskap (fri rörlighet för unionsmedborgare)	Art. 21	0	1	1	1	0	0	0	1	2	6
Unionsmedborgarskap (konsulärt skydd)	Art. 23	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Medborgarinitiativ	Art. 24	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Tullsamarbete	Art. 33	0	1	0	1	2	0	0	2	5	11
Jordbruk och fiskeri	Art. 42, 43	13	25	12	17	7	2	2	4	9	91
Fri rörlighet för arbetstagare	Art. 45, 46	1	1	1	1	1	0	0	1	2	8
Fri rörlighet för arbetstagare (social trygghet)	Art. 48	0	1	0	0	0	0	0	2	1	4
Etableringsrätt	Art. 49, 50, 52, 53, 55	3	7	12	4	3	0	5	7	11	52
Fri rörlighet för tjänster	Art. 56, 62	0	2	7	3	1	0	2	5	4	24
Kapital och betalningar	Art. 64	0	0	0	1	0	0	0	1	0	2
Ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden	Art. 67	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2
Administrativt samarbete (inom området för frihet, säkerhet och rättvisa)	Art. 74	3	0	0	2	0	0	0	1	5	11
Gränskontroll	Art. 77	6	5	4	5	4	1	5	4	6	40
Asylpolitik	Art. 78	2	0	3	0	2	2	7	1	6	23
Invandringspolitik	Art. 79	3	0	3	1	1	0	6	3	9	26
Civilrättsligt samarbete	Art. 81	1	5	1	4	0	0	3	1	4	19
Straffrättsligt samarbete	Art. 82–86	9	4	4	4	3	2	2	6	5	39
Polissamarbete	Art. 87, 88	1	1	2	1	3	2	2	3	5	20

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Transportpolitik	Art. 91, 100	3	4	9	22	1	0	6	14	11	70
Konkurrensregler	Art. 103	0	0	0	1	0	0	0	1	1	3
Statligt stöd	Art. 109	0	0	0	1	0	0	0	0	1	2
Skatter och avgifter (harmonisering av indirekta skatter)	Art. 113	1	3	2	3	0	0	3	8	10	30
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 114	15	27	32	34	18	4	27	24	40	221
Tillnärmning av lagstiftning	Art. 115	0	3	0	0	1	2	7	1	1	15
Tillnärmning av lagstiftning (immateriella rättigheter)	Art. 118	1	4	0	1	0	0	0	0	1	7
Ekonomisk och monetär politik	Art. 121, 126, 127, 133	5	0	3	0	0	0	0	0	2	10
Sysselsättning	Art. 149	0	1	0	1	0	0	1	0	1	4
Socialpolitik	Art. 153, 157	1	2	2	4	1	0	3	3	3	19
Europeiska socialfonden	Art. 164	0	1	0	1	0	1	0	0	1	4
Utbildning m.m.	Art. 165, 166	0	0	2	0	0	0	2	1	2	7
Kulturpolitik	Art. 167	1	0	2	0	0	0	2	1	2	8
Folkhälsa	Art. 168	0	2	10	8	3	0	1	1	5	30
Konsumentskydd	Art. 169	0	1	1	0	0	0	1	0	1	4
Transeuropeiska nät	Art. 170–172	1	4	2	5	1	1	2	1	5	22
Industripolitik	Art. 173	1	4	3	1	1	1	1	1	9	22
Ekonomisk, social och territoriell sammanhållning (strukturfonder)	Art. 175, 177, 178	2	12	1	6	0	2	3	2	14	42
Forskning och teknisk utveckling	Art. 182, 183, 185, 188	1	2	2	5	0	1	2	0	5	18
Rymdpolitik	Art. 189	0	0	0	2	0	0	0	0	1	3
Miljöpolitik	Art. 192	1	5	16	10	4	1	6	7	12	62
Energipolitik	Art. 194	2	3	2	3	0	1	2	10	5	28
Turism	Art. 195	1	0	2	1	0	0	0	0	1	5
Civilskydd	Art. 196	0	0	1	0	0	0	0	0	1	2
Administrativt samarbete	Art. 197	0	0	1	0	0	0	1	0	3	5

Politikområde	Rättslig grund i EUF-fördraget	Antal utkast till lagstiftningsakter*									
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Totalt
Associering av utomeuropeiska länder och territorier	Art. 203	1	0	1	0	0	0	0	0	2	4
Gemensam handelspolitik	Art. 207	0	1	1	3	0	0	2	1	5	13
Utvecklingssamarbete	Art. 209, 210	1	1	7	1	0	0	4	0	2	16
Ekonomiskt, finansiellt och tekniskt samarbete med tredjeländer	Art. 212	1	4	7	2	1	1	6	2	4	28
Humanitärt bistånd	Art. 214	0	0	1	1	0	0	0	1	1	4
Ändringar i valrättsakten	Art. 223	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Institutionella bestämmelser	Art. 224	0	0	1	0	0	0	0	1	1	3
Europeiska unionens domstol (stadga)	Art. 256, 281	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Unionens egna medel	Art. 311	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Finansiella regler	Art. 322	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Bekämpning av bedrägeri	Art. 325	0	1	2	0	2	0	1	0	3	9
Inhämtande av information	Art. 337	1	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Statistik	Art. 338	5	2	4	11	1	2	2	5	2	34
Särskilda åtgärder till skydd för de yttersta randområdena	Art. 349	0	4	0	1	7	0	0	1	6	19
Flexibilitetsklausulen	Art. 352	2	1	5	2	1	0	1	0	2	14

* Vissa av utkasten berör flera politikområden, vilket innebär att antalet utkast är större än antalet prövade utkast.